

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«_____» «_____» 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «МАГІСТР»**

Тема: «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості на авіаційному підприємстві»

Виконала: Анастасія МІШИНА

Керівник: к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА

другий розділ - к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА

третій розділ - к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2022

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

« _____ » « _____ » 2022 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти МІШИНОЇ Анастасії Олександрівни

1. Тема кваліфікаційної роботи «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості на авіаційному підприємстві» затверджена наказом ректора від 07.09.2022 № 1251 /ст.

2. Термін виконання роботи: з 05.09.2022 р. до 31.11. 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики, обліково-аналітичної та контрольної системи підприємства, фінансова, податкова, статистична звітність ТОВ «Лінксервіс КР»

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Дебіторська заборгованість як об'єкт обліку, аналізу та аудиту

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства

1.3. Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТОВАРИСТВА

2.1. Документальне оформлення операцій з дебіторською заборгованістю на підприємстві

2.2. Організація синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості підприємства

2.3. Відображення інформації про дебіторську заборгованість у звітності

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТОВ «ЛІНКСЕРВІС КР»

3.1. Аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості підприємства

3.2. Методика аудиту дебіторської заборгованості підприємства

3.3. Напрями удосконалення обліково-контрольної системи щодо дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР»

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Дебіторська заборгованість як об'єкт обліку, аналізу та аудиту. ЛИСТ 2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства. ЛИСТ 3. Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства. ЛИСТ 4. Документальне оформлення операцій з дебіторською заборгованістю на підприємстві. ЛИСТ 5. Організація синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості підприємства. ЛИСТ 6. Відображення інформації про дебіторську заборгованість у звітності. ЛИСТ 7. Аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості підприємства. ЛИСТ 8. Методика аудиту дебіторської заборгованості підприємства. ЛИСТ 9. Напрями удосконалення обліково-контрольної системи щодо дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР»

Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	05.09.2022 – 25.09.2022	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	26.09.2022 – 17.10.2022	
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	18.10.2022 – 02.11.2022	
4	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу 4. Підготовка виступу	03.11.2022 – 10.11.2022	
5	1. Переплетення кваліфікаційної роботи 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	11.11.2022 – 14.11.2022	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	<u>КОНСУЛЬТАНТ</u> (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА		
РОЗДІЛ 2	к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА		
РОЗДІЛ 3	к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА		

8. Дата видачі завдання: «02» вересня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Інна АФАНАС'ЄВА
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Анастасія МІШИНА
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві»: 89 стор., 21 рис., 16 табл., 60 літературних джерел.

Мета роботи: дослідження та вивчення теоретичних, методичних, організаційних та прикладних засад обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

Об'єктом дослідження є процес методичного та організаційного забезпечення обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та науково-практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР».

Методи дослідження: систематизація, метод структурного аналізу, логічне узагальнення, методи і прийоми економічного та фінансового аналізу, логічні методи, метод системного аналізу.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності фахівців-обліковців.

ОРГАНІЗАЦІЯ, МЕТОДИКА, ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ, ПІДПРИЄМСТВО.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку.

МСА – Міжнародні стандарти аудиту

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

МСБО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА.....	12
1.1. Дебіторська заборгованість як об'єкт обліку, аналізу та аудиту.....	12
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.....	19
1.3. Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.....	24
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТОВАРИСТВА.....	36
2.1. Документальне оформлення операцій з дебіторською заборгованістю на підприємстві.....	36
2.2. Організація синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості підприємства.....	45
2.3. Відображення інформації про дебіторську заборгованість у звітності	54
Висновки до розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТОВ «ЛІНКСЕРВІС КР».....	60
3.1. Аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості підприємства.....	60
3.2. Методика аудиту дебіторської заборгованості підприємства.....	80
3.3. Напрями удосконалення обліково-контрольної системи щодо дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР».....	88

Висновки до розділу 3.....	90
ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	98
ДОДАТКИ.....	108

ВСТУП

Актуальність проблеми. У своїй фінансово-господарській діяльності підприємство завжди знаходиться в економічних відносинах з іншими суб'єктами господарювання. В результаті таких відносин підприємства надають послуги, реалізують продукцію, товари або виконують послуги. При таких операціях виникає дебіторська заборгованість. Дебіторська заборгованість є одним із головних активів підприємства. При правильному управлінні дебіторською заборгованістю, підприємство може підвищити прибутковість та рівень рентабельності. Дебіторська заборгованість, яка не повертається на підприємство довгий час може погіршити фінансовий стан, тобто через брак коштів знижується платоспроможність підприємства, внаслідок чого зростає кредиторська заборгованість. Зниження платоспроможності в свою чергу може призвести до погіршення результатів діяльності, або ж навіть до банкрутства.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження та вивчення теоретичних, методичних, організаційних та прикладних засад обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

Для досягнення визначеної мети було поставлено та вирішено наступні завдання:

- визначено сутність дебіторської заборгованості підприємства як об'єкт обліку, аналізу та аудиту;
- досліджено та оцінено нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості;
- визначено організацію та задачі обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства;
- охарактеризовано документальне оформлення операцій з дебіторською заборгованістю підприємства;
- досліджено організацію та методикау синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості на підприємстві;

- визначено порядок відображення інформації про дебіторську заборгованість у фінансові звітності підприємства;
- проведено аналіз дебіторської заборгованості на ТОВ «Лінксервіс КР»;
- висвітлено методику аудиту дебіторської заборгованості підприємства;
- визначено напрями удосконалення обліково-контрольної системи щодо дебіторської заборгованості.

Об’єкт дослідження – процес методичного та організаційного забезпечення обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та науково-практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР».

Методи дослідження. Задля вирішення завдань щодо поставленої мети використано загальнонаукові та спеціальні методи, а саме: систематизація – для визначення та дослідження правового регулювання дебіторської заборгованості; метод структурного аналізу – для систематизації задачі обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості (п. 1.3); логічне узагальнення – для визначення порядку документування та організації синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості (п. 2.1, п. 2.2); методи і прийоми економічного та фінансового аналізу – для аналізу структури, руху дебіторської заборгованості підприємства (п. 3.1); логічні методи – для визначення джерел інформації, завдань та етапів аудиту дебіторської заборгованості (п. 3.2); метод системного аналізу – для визначення та узагальнення методики та організації аудиту дебіторської заборгованості (п. 3.2).

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, матеріали науково-практичних конференцій, наукові періодичні видання, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Міжнародні стандарти аудиту, дані обліково-інформаційної системи ТОВ

«Ліксервіс КР» первинні документи з обліку дебіторської заборгованості, облікові реєстри, фінансова звітність.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи у частині удосконалення обліково-контрольної системи дебіторської заборгованості адаптовані до умов діяльності підприємства та впроваджені в практику діяльності ТОВ «Ліксервіс КР» (довідка від 10.11.2022 №10-11-1).

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна роботи складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 89 сторінках друкованого тексту, в тому числі 16 таблиць, 21 рисунків, а також 8 додатків на 19 сторінках. Список використаних джерел налічує 60 найменувань, який подано на 10 сторінках.

Публікації здобувача за темою кваліфікаційної роботи:

1. Афанас'єва І.І., Овсяк Н.В., Мішина А.О. Дебіторська заборгованість як об'єкт обліку та аудиту. *Економіка та суспільство*. 2022. №44.

2. Афанас'єва І.І., Мішина А.О. Ключові питання процесу планування аудиту дебіторської заборгованості. «Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика»: матер. XIII Міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (24 листопада 2022 року, м. Київ). К., НАУ, 2022.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Дебіторська заборгованість як об'єкт обліку, аналізу та аудиту

Питанню дебіторської заборгованості приділяли чимало уваги багато науковців. Серед таких науковців є Бутко Н., Погрібняк В., Білозуб О., Древаль П., Сікетіна Н., Закревська О. тощо.

Впродовж своєї виробничої та господарської діяльності будь-яке підприємство весь час знаходиться в господарських відносинах з іншим суб'єктом підприємницької діяльності. Звичайно, що цей процес відбувається завдяки здійсненню між ними розрахунків за відвантажену продукцію, виконані роботи чи, можливо, надані послуги. І звичайно, що не завжди оплата та відвантажену продукцію чи виконані роботи, здійснюється одразу. Наприклад, коли договором передбачено здійснення оплати після отримання такої продукції. Виникає ситуація, що продукція була відвантажена, але кошти за неї ще не отримані. Таким чином на підприємстві виникає дебіторська заборгованість.

Розглянемо сутність терміну «дебіторська заборгованість». Але спочатку варто розглянути, що таке заборгованість. Заборгованість – це якась певна сума грошових коштів або ж інших активів, що необхідно сплати. Заборгованість може виникати внаслідок того, що у сторін договору різні дати виконання зобов'язань. Прикладом може слугувати ситуація з оплатою після надання послуг (товарів, робіт), тобто коли одна сторона відвантажила продукцію чи виконала певні послуги, а інша ще не сплатила таку продукцію чи послуги. Заборгованість формується виключно на основі здійснення господарської операції, яку необхідно відобразити в бухгалтерському обліку.

Відповідно до НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторська заборгованість – це певна сума заборгованості, яку дебітори вині підприємству

на певну дату. Дебітори – це юридичні чи фізичні особи, що винні підприємству певну суму грошових коштів чи інших активів в результаті минулих подій [49].

Таке визначення нам дає законодавство, але крім того багато вчених та науковців також визначають таке поняття «дебіторська заборгованість». Нині існує багато підходів до визначення даного терміну. За своєю суттю вони є схожими, тобто дебіторська заборгованість визначається як щось, що винні підприємству. Однак водночас є певні відмінності у визначеннях. На рис. 1.1. зображено деякі з існуючих підходів до визначення поняття «дебіторська заборгованість».

Рис. 1.1. Підходи до визначення поняття «дебіторська заборгованість»

Джерело: [19, с.110; 21, с.36; 22, с.7; 28; 49]

Задля ефективного та вдалого управління та організації обліку дебіторської заборгованості доцільно здійснювати класифікацію дебіторської заборгованості. Підприємство може самостійно обирати за якими ознаками класифікувати дебіторську заборгованість. Головна мета це створити таку класифікацію, щоб

вона відповідала цілям підприємства, допомагала здійснювати організацію обліку дебіторської заборгованості, проводити ефективне управління та контроль за дебіторською заборгованістю, здійснювати раціональне планування фінансових ресурсів тощо [15]. В загальному можна визначити певні ознаки, які доцільно розглядати при здійсненні класифікації дебіторської заборгованості. В таблиці 1.1. розглянуто можливу класифікацію дебіторської заборгованості залежно від класифікаційних ознак (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1

Можлива класифікація дебіторської заборгованості залежно від класифікаційних ознак

№	Ознака	Види дебіторської заборгованості
1	Залежно від тривалості	– довгострокова; – короткострокова;
2	Залежно від якості складу	– очікувана; – сумнівна; – безнадійна;
3	Залежно від можливості контролю	– контрольована; – неконтрольована
4	Залежно від терміну виконання зобов'язань	– поточна; – прострочена;
5	Залежно від виду діяльності	– за основною; – за фінансовою; – за інвестиційною діяльністю;
6	Залежно від доцільності утворення	– виправдана; – невиправдана;
7	Залежно від ступеня ризику	– з низьким; – з середнім; – з високим;
8	Залежно від активів погашення	– монетарна; – немонетарна (товарна);
9	Залежно від видів дебіторів	– з покупцями і замовниками; – з працівниками; – з бюджетом і позабюджетними фондами;
10	Залежно від валюти утворення	– в національній валюті; – в іноземній валюті;

11	Залежно від способу отримання	– набута; – придбана
12	За країною походження	– з резидентами; – з нерезидентами;
13	Залежно від виду дебіторської заборгованості	– за довгостроковими векселями одержаними; – за продукцією; – за майно; – за виданими авансами; – за розрахунками з бюджетом; – за нарахованими доходами.

Джерело: складено автором на основі [7, с. 112; 52, с. 452; 54]

Як вже зазначалось, класифікація дебіторської заборгованості допомагає покращити та полегшити процес управління та організації обліку дебіторської заборгованості. Така класифікація може бути дуже різноманітною, залежно від того які класифікаційні ознаки підприємство обирає. Головним є, щоб класифікація була дієвою до корисною для підприємства.

Далі розглянемо детальніше види дебіторської заборгованості. Для цього необхідно спочатку вказати, що існує таке поняття як операційний цикл. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», операційний цикл – це певний інтервал часу між придбання підприємством запасів для цілей діяльності та отриманням грошових коштів та їх еквівалентів між реалізації виробленої з цих запасів продукції (товарів, послуг) [50]. Отже, повернемося до видів дебіторської заборгованості. Виділяють такі види дебіторської заборгованості як поточна дебіторська заборгованість, довгострокова дебіторська заборгованість, сумнівний борг та безнадійна дебіторська заборгованість. Розглянемо їх детальніше.

Коли на підприємстві при нормальному операційному циклі формується дебіторська заборгованість або ж коли вона буде погашена впродовж дванадцяти місяців з дати балансу, то таку дебіторську заборгованість називають поточною. У випадку коли заборгованість не формується при нормальному операційному циклі та якщо така заборгованість буде погашена більше ніж впродовж

дванадцяти місяців з дати балансу, то таку дебіторську заборгованість називають довгостроковою. Важливим моментом, який варто зазначити, є те що, у першому випадку для поточної дебіторської заборгованості достатньо виконання однієї з умов, але в другому випадку, заборгованість визначають довгостроковою, якщо виконуються одночасно дві умови.

Також можуть виникати такі ситуації коли відсутня як впевненість, так і надія на повернення заборгованості, як наприклад сумнівний борг чи безнадійна дебіторська заборгованість. Сумнівним боргом називають таку поточну дебіторську заборгованість, коли немає впевненості що вона буде погашена дебітором [3]. У випадку ж коли взагалі існує впевненість щодо неповернення заборгованості або коли минув строк позивної давності, таку дебіторську заборгованість називають безнадійною.

Крім того, дебіторську заборгованість можна поділити на монетарну та немонетарну (товарну). Монетарна дебіторська заборгованість виникає у випадку, коли підприємство виступає продавцем та відвантажило товар (роботи, послуги), але ще не отримало кошти. В цьому випадку погашення такої заборгованості відбувається грошовими коштами або їх еквівалентами. Немонетарна (або товарна) дебіторська заборгованість виникає у випадку, коли підприємство виступає покупцем та здійснює оплату авансом, тобто якщо оплата вже здійснена, а товари (роботи, послуги) ще не надійшли. В цьому випадку погашення відбувається в товарній формі [10].

Дебіторську заборгованість класифікують за допомогою її групування за строками непогашення із встановлення коефіцієнта сумнівності до кожної групи. Коефіцієнт сумнівності це показник який підприємство встановлює з огляду на фактичну суму безнадійної заборгованості за попередні звітні періоди. Зазвичай, при збільшенні строків непогашення заборгованості, зростає і сам коефіцієнт сумнівності. Відповідно до НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» коефіцієнт сумнівності можна розрахувати за допомогою декількох способів. За першим способом визначають питому вагу безнадійних боргів в чистому доході. За другим способом дебіторську заборгованість класифікують за строками

непогашення. І за третім способом визначають питому вагу списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років [49].

Відповідно до НП(С)БО 10 дебіторська заборгованість може визначатись активом у випадку існування імовірності про отримання майбутніх економічних вигід підприємством та якщо можна достовірно визначити суму заборгованості. Тобто, заборгованість визначається активом у разі імовірності отримання коштів (товарів або інших активів) в майбутньому. Дебіторська заборгованість визначається активом водночас з визнанням доходу та оцінюється за первісною вартістю [6]. Якщо ж поточна дебіторська заборгованість є фінансовим активом, то вона має бути включена до підсумку балансу за її чистою реалізаційною вартістю. Це правило діє коли дебіторська заборгованість визначається фінансовим активом, тобто у випадку коли за такою заборгованість очікують отримати грошові кошти. Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – це сума поточної дебіторської заборгованості з вирахуванням резерву сумнівних боргів. Отже, щоб визначити чисту реалізаційну вартість на дату балансу необхідно обчислити величину резерву сумнівних боргів.

Резерв сумнівних боргів – це резерв, який підприємство створює, щоб в майбутньому була можливість покрити безнадійну заборгованість; це сума, на яку зменшують вартість дебіторської заборгованості в балансі та витрати які з нею пов'язані [14].

Визначити величину резерву сумнівних боргів можна одним з двох методів. Перший метод полягає в тому, що застосовують абсолютну суму сумнівної заборгованості. За цим методом величину резерву визначають використовуючи аналіз платоспроможності окремих дебіторів. Другий метод передбачає використання коефіцієнта сумнівності, про який згадувалось вище. За цим методом величину резерву визначають множачи коефіцієнт сумнівності на залишок дебіторської заборгованості на початок періоду.

Якщо ж за дебіторською заборгованістю очікують отримання не коштів, а товарів (робіт, послуг), то така заборгованість не визначається як фінансовий актив, а тому оцінюється за первісною вартістю.

Для оцінки структури дебіторської заборгованості, її рівня, визначення суми фактичної непогашеної заборгованості, визначення загроз, ризиків та можливостей проводиться аналіз дебіторської заборгованості. За допомогою аналізу можна визначити середній розмір фінансових активів, які існують як дебіторська заборгованість, а також їх питому вагу. Важливе місце в аналізі дебіторської заборгованості займає інформаційне забезпечення. Джерела інформації складаються з планово-нормативних, облікових та звітних даних [30]. Використовуючи фінансову звітність як джерело інформації для проведення аналізу, можна визначити такі показники як коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, період погашення дебіторської заборгованості, відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації, частку дебіторської заборгованості в загальному обсязі поточних активів та коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості [60, с. 108].

Для визначення змін, їх характеристику та можливі причини таких змін порівнюють показники за звітний період з аналогічними показниками за минулий період. Це дає змогу визначити які зміни відбулися у розрахунках з дебіторами в порівнянні з іншими періодами, з якими було проведено порівняння.

Аналіз дебіторської заборгованості дозволяє зробити покращення в управлінні заборгованістю. Це відбувається завдяки оцінці фінансового стану, репутації та платоспроможності дебіторів. На основі аналізу заборгованості можна визначити ефективну організацію розрахунків, що допоможе покращити та зміцнити договірну та ділову «дисципліну», підвищити відповідальність підприємств щодо своєчасного здійснення платежів тощо.

За допомогою аудиту дебіторської заборгованості можна виявити чи достовірно відображено заборгованість у фінансовій звітності. Аудит сприяє прозорості, достовірності та повноті відображення даних щодо розрахункових операцій з різними дебіторами. Метою аудиту дебіторської заборгованості є

перевірка та підтвердження повноти, законності, правильності та достовірності відображення в обліку, а також перевірити дотримання підприємством вимог чинного законодавства [5, с. 68]. Відповідно до МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту» метою аудиту є висловлення аудитором своєї незалежної думки, що є професійною, щодо правильності відображення у фінансовій звітності інформації про дебіторську заборгованість [31, 32].

Предметом аудиту дебіторської заборгованості є господарські операції та процеси, та відносини, які виникають в результаті розрахунків з різними дебіторами. Об'єктом аудиту дебіторської заборгованості являються НП(С)БО, за допомогою яких підприємство проводить облік розрахунків з дебіторами, рахунки бухгалтерського обліку, форми бланків документів, реєстрів обліку, порядок проведення інвентаризації розрахунків тощо.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства

Звісно, що бухгалтерський облік не може не регулюватись з боку держави. Для регламентування бухгалтерського обліку законодавством видаються кодекси, закони, накази тощо. Будь-яке підприємство має здійснювати бухгалтерський облік на підприємстві відповідно до облікового законодавства. Необхідно завжди слідкувати за змінами, адже в наш час та за умов сьогодення законодавство часто змінюється, тому важливо відслідковувати такі зміни та здійснювати бухгалтерський облік відповідно до чинних законів.

Умовно всі нормативні документи, які регулюють бухгалтерський облік можна розділити на декілька рівнів (рис. 1.2).

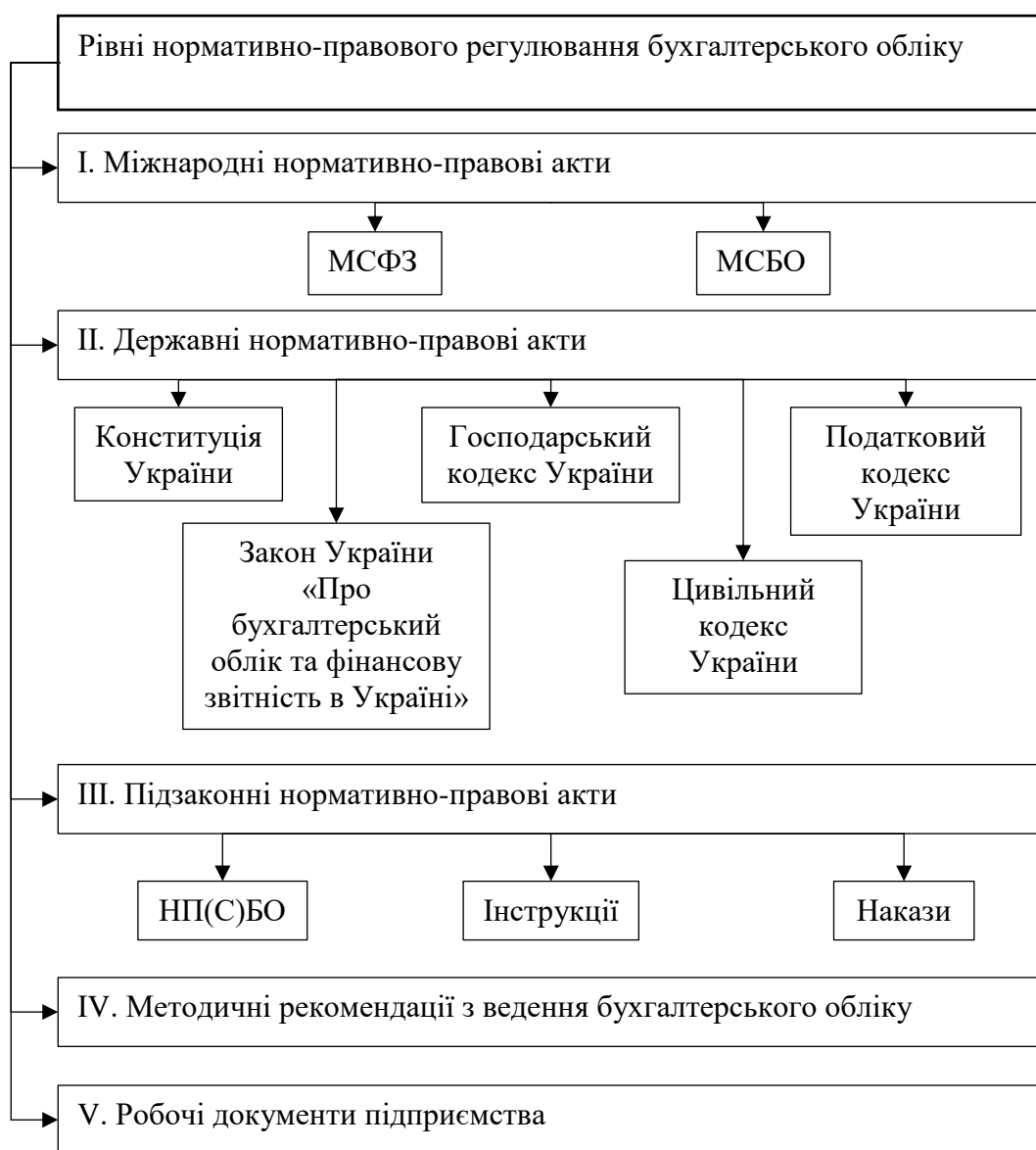

Рис. 1.2. Етапи нормативного регулювання бухгалтерського обліку в Україні

Джерело: розробка автора

Перший рівень нормативного регулювання бухгалтерського обліку представлений міжнародними нормативно-правовими актами, а саме це Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. МСФЗ – це набір стандартів та інтерпретацій, які розробляються Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Дані стандарти визначають правила складання фінансової звітності. МСБО – це

система певних принципів, процедур та методів, що регламентують ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Другий рівень нормативного регулювання бухгалтерського обліку відображають державні нормативно-правові акти. До таких належать Конституція України, Податковий кодекс України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999 р. Податковий кодекс України регулює відносини, що сформувались у галузі справляння податків та зборів, що стягуються в Україні. Кодекс визначає перелік таких податків та зборів, порядок їх адміністрування. Визначає платників податків та зборів, їх права і обов'язки, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [43]. Господарський кодекс України визначає основні принципи господарювання в Україні та регламентує господарські процеси, які з'являються в процесі здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання [11]. Цивільний кодекс України регулює відносини, які виникають в процесі взаємодії «покупець-продавець». Визначає загальні правила за якими надають послуги. Цивільний кодекс регулює ті відносини, що відповідають засадам цивільного законодавства [57]. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 забезпечує щоб облік майна, зобов'язань, господарський операцій був одноманітним. Цей закон встановлює однакові принципи організації та ведення бухгалтерського обліку [47].

Третій рівень нормативного регулювання бухгалтерського обліку представлений підзаконними нормативно-правовими актами, а саме це Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, інструкції та накази, що регламентують ведення обліку.

Четвертий рівень нормативного регулювання бухгалтерського обліку відображають методичні рекомендації з ведення бухгалтерського обліку. І нарешті останній п'ятий рівень представляють робочі документи, які складають підприємством самостійно з врахуванням норм чинного законодавства.

Ми розглянули загальну систему регулювання бухгалтерського обліку. Для кожної окремої частини бухгалтерського обліку вона є однаковою. Але для кожної «частини» бухгалтерського обліку є певні документи, які її регламентують. Візьмемо за приклад те, що закон про початкову освіту не буде розповсюджуватись на освіту у вищих навчальних закладах, і навпаки. Те саме стосується і облікового законодавства. Ті документи, що регламентують ведення обліку основних засобів чи запасів, не завжди будуть регламентувати і облік дебіторської заборгованості.

Розглянемо детальніше якими саме документами регламентується бухгалтерський облік дебіторської заборгованості в Україні (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Нормативні документи, що регулюють облік дебіторської заборгованості

№	Назва документу	Зміст
1	Податковий кодекс України	Регулює відносини, які формуються у сфері справляння податків та зборів, що стягуються в Україні. Визначає перелік таких податків та зборів, а також порядок їх адміністрування та відповідальність за порушення податкового законодавства
2	Цивільний кодекс України	Регулює відносини, які виникають в процесі взаємодії «покупець-продавець». Визначає загальні правила за якими надають послуги
3	Господарський кодекс України	Відповідно до Конституції України, встановлює та регулює правові основи господарської діяльності, що базуються на різноманітні господарських суб'єктів різної форми власності. Він спрямований на розвиток підприємництва та гарантувати зростання ділової активності
4	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996	В законі визначено принципи регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку, а також складання фінансової звітності. Також законом визначено, що підприємство самостійно складає облікову політику на рік, в якій зазначаються засади організації та ведення обліку на підприємстві, що включає і організацію та ведення обліку дебіторської заборгованості

5	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція №291 про його застосування	Встановлює порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу, зобов'язань.
6	Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку	Застосовуються для узагальнення інформації про рух та наявність дебіторської заборгованості у реєстрах бухгалтерського обліку за допомогою методу подвійного запису
7	НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Визначає методологічні засади формування інформації про дебіторську заборгованість у бухгалтерському обліку, а також розкриття такої інформації у фінансовій звітності
8	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88	Визначає порядок створення, відображення та зберігання первинних документів, облікових реєстрів та бухгалтерської звітності

Джерело: [43; 57; 11; 47; 42; 16; 48; 49; 51]

Аудит дебіторської заборгованості регламентується чинним законодавством України та міжнародними нормативними актами. Одним з таких документів, що забезпечує регулювання аудиту є Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258 від 21.12.2017 р. Даний закон формулює та встановлює основні правові засади аудиту фінансової звітності та процедуру аудиту, а також регламентує відносини при впровадженні аудиторської діяльності [46].

Наступними нормативними документами, що регламентують аудит дебіторської заборгованості є Міжнародні стандарти аудиту. МСА затверджуються та видаються Міжнародною федерацією бухгалтерів. Міжнародні стандарт аудиту – це певні правила, за допомогою яких можна

досягти однорідності в проведенні аудиту. Ці стандарти допомагають уодноманітнити та споріднити виконуваний аудитором завдання, щоб в різних країнах процедури аудиту були подібними. Дані стандарти не є обов'язковими до виконання в кожній країні (тобто кожна країна сама обирає чи затверджувати їх), але вони є діючими в Україні [31].

Також аудит дебіторської заборгованості регулюється документами та стандартами, які затверджуються на аудиторській фірмі, але які мають відповідати вимогам чинного законодавства. Такі стандарти можуть бути різними в кожній аудиторській фірмі, але є обов'язковими для виконання працівників такої фірми.

1.3. Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості авіаційного підприємства

Організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості полягає в сукупності дій, коли використовуються облікові процедури для правильного, достовірного та повного відображення інформації про дебіторську заборгованість, що існує на підприємстві [29]. Такі дії дають можливість отримати інформацію про розміри та терміни погашення заборгованості. Також з їх допомогою з'являється можливість здійснити контроль за впливом дебіторської заборгованості на фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Для продуктивного управління організацією обліку дебіторської заборгованості та для ефективного виконання цілей та завдань, що стоять на підприємстві, таке управління має складатись з певних умов, правил та процедур. Організацію обліку дебіторської заборгованості можна розділити на декілька етапів (рис. 1.3), дотримання яких допоможе встановити продуктивне та результативне управління дебіторською заборгованістю.

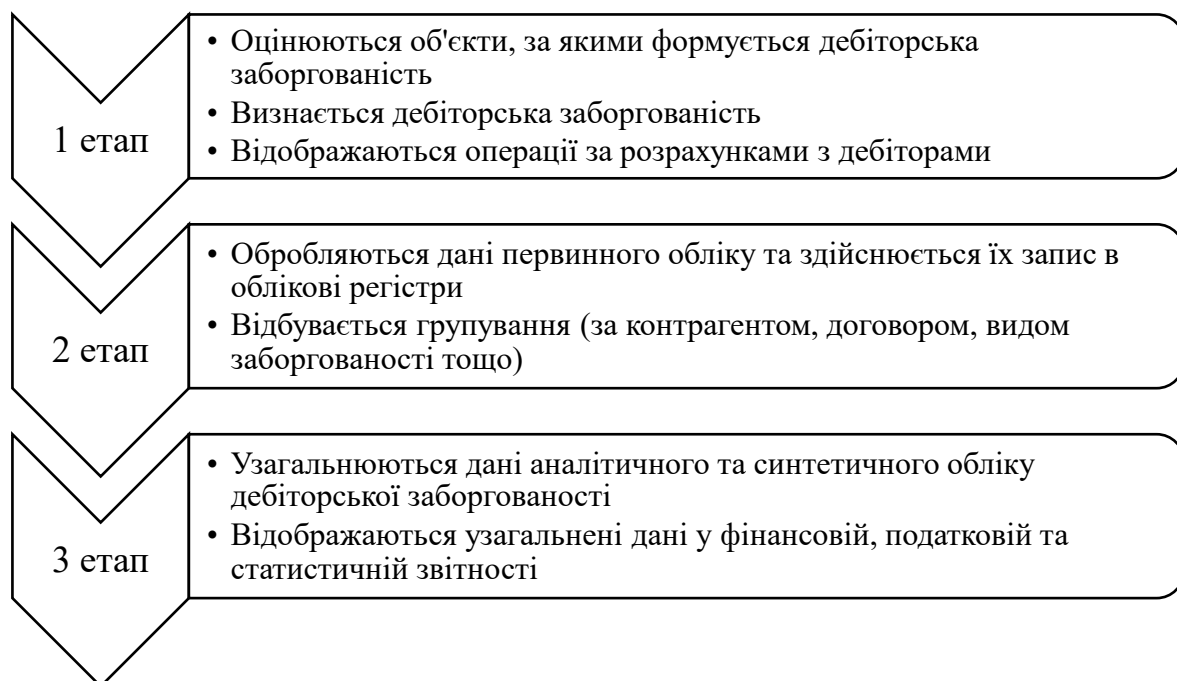

Рис. 1.3. Етапи організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості

Джерело: розробка автора на основі [7, с.113, 22]

На першому етапі організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, який можна назвати первинним, відбувається спостереження та визнання дебіторської заборгованості, її вираження в натуральних та вартісних величинах. Після цього відбувається її відображення в первинному обліку. Наступним другим етапом організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості є обробка даних первинного обліку. Ці дані відображаються в облікових реєстрах, після чого відбувається їх групування. Групування може бути здійснене за контрагентом, за договором, за видом заборгованості або ж за терміном виникнення чи терміном погашення заборгованості тощо. Наступним кроком в організації обліку дебіторської заборгованості є третій і заключний етап, який можна назвати узагальнюючим. На цьому етапі узагальнюються дані аналітичного та синтетичного обліку дебіторської заборгованості, формуються показники, що відображають результати діяльності підприємства, а також

відображаються дані аналітичного та синтетичного обліку у фінансовій, податків та статистичній звітності [14, с. 104].

Аналіз розрахунків з дебіторами є основою продуктивної системи управління дебіторською заборгованістю. Для ефективності такий аналіз має проводитись регулярно. Аналіз дебіторської заборгованості зазвичай проводиться в чотири етапи, які зображені на рис. 1.4.

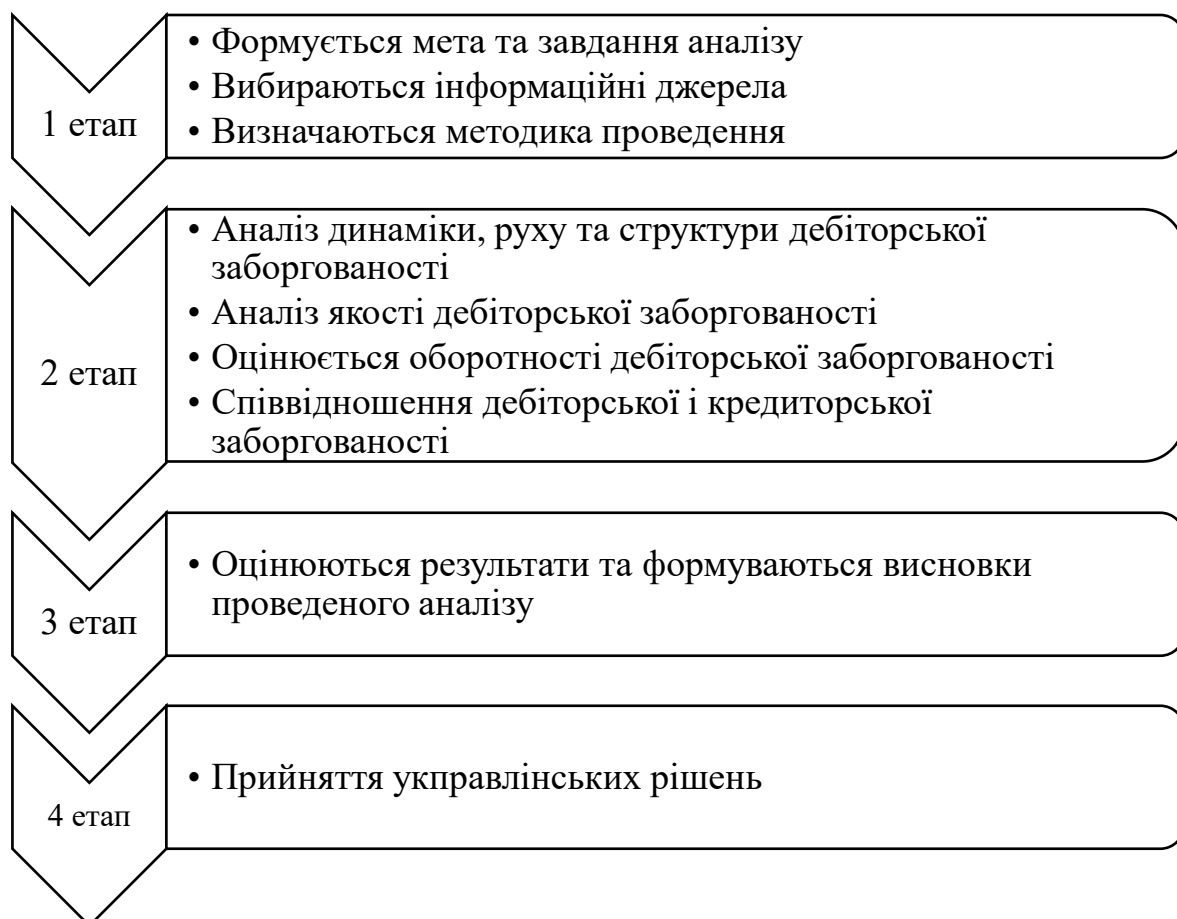

Рис. 1.4. Схема етапів аналізу дебіторської заборгованості

Джерело: розробка автора на основі [1; 18; 23, с. 163]

На першому підготовчому етапі аналізу формується мета та завдання проведення аналізу. Метою аналізу дебіторської заборгованості може бути визначення правильності та повноти здійснюваних операцій з дебіторами, визначення якості дебіторської заборгованості по різним показникам, з'ясування причин змін факторів впливу на дебіторську заборгованість тощо. Завданнями аналізу можуть бути:

- визначення та формулювання причин, що призводить до появи дебіторської заборгованості;
- проведення оцінки динаміки дебіторської заборгованості;
- проведення аналізу стану дебіторської заборгованості;
- проведення аналізу безнадійної та простроченої дебіторської заборгованості;
- проведення аналізу покупців та оцінка їх надійності;
- прийняття ефективних управлінських рішень щодо покращення ситуації з дебіторською заборгованістю на підприємстві.

Далі необхідно опрацювати та обрати інформаційні джерела. Інформаційні джерела можна розділити на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх джерел належать бухгалтерські документи, результати аналізу фінансово-господарської діяльності, історія погашення дебіторської заборгованості тощо. До зовнішніх джерел належать інформація надана партнерами, інформація про конкурентів, інформація, яку можна отримати у засобах масової інформації або інтернет ресурсах тощо [18].

На другому етапі, який є основним проводиться безпосередньо економічний аналіз дебіторської заборгованості. Проводиться аналіз динаміки, руху та структури дебіторської заборгованості. При цьому визначають питому вагу дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів, а також питому вагу сумнівної заборгованості в складі дебіторської заборгованості [53]. Наступним оцінюють оборотність дебіторської заборгованості за допомогою коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості, а також тривалості періоду погашення дебіторської заборгованості. Завершальним кроком другого основного етапу аналізу є визначення співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості.

Розглянемо детальніше показники, що визначають на другому етапі. Як вже зазначалось вище, для проведення аналізу динаміки, руху та структури дебіторської заборгованості необхідно визначити питому вагу заборгованості у

складі оборотних активів. Для визначення питомої ваги дебіторської заборгованості у складі оборотних активів використовується наступна формула:

$$ПВ_{дз} = \frac{ДЗ}{ОА} \times 100\% \quad (1.1.)$$

де $ПВ_{дз}$ – питома вага дебіторської заборгованості у складі оборотних активів; $ДЗ$ – дебіторська заборгованість; $ОА$ – оборотні активи.

Цей показник відображає яка частка дебіторської заборгованості в загальному складі оборотних активів. Чим нижчий даний показник, тим структура майна підприємства є більш мобільною, і навпаки. Питома вага дебіторської заборгованості у складі оборотних активів визначається у відсотках (%).

Питома вага сумнівної заборгованості в складі дебіторської заборгованості визначається за наступною формулою:

$$ПВ_{сз} = \frac{СЗ}{ДЗ} \times 100\% \quad (1.2)$$

де $ПВ_{сз}$ – питома вага сумнівної заборгованості у складі дебіторської заборгованості; $СЗ$ – сумнівна заборгованість; $ДЗ$ – дебіторська заборгованість.

Даний показник відображає «якість» дебіторської заборгованості на підприємстві, тобто щодо якої частини такої заборгованості існує невпевненість щодо її повернення. Якщо спостерігається зниження даного показника, то це свідчить про зростання ліквідності, і навпаки. Питома вага сумнівної заборгованості у складі дебіторської заборгованості визначається у відсотках (%).

Для визначення оборотності дебіторської заборгованості використовується коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості обчислюється за наступною формулою:

$$K_{\text{ОДЗ}} = \frac{\text{ЧД}_{\text{РП}}}{\text{ДЗ}} \quad (1.3)$$

де $K_{\text{ОДЗ}}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; $\text{ЧД}_{\text{РП}}$ – чистий дохід від реалізації продукції; ДЗ – середня дебіторська заборгованість.

Даний показник відображається наскільки на підприємстві ефективний кредитний контроль. За допомогою цього показника можна визначити скільки разів протягом досліджуваного періоду можна вмістити середній залишок дебіторів в обсяги надходжень від реалізації. Одиницею вимірювання коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості є кількість оборотів, швидкість обороту, тобто саме рази.

Тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості обчислюється за наступною формулою:

$$T_{\text{ПДЗ}} = \frac{T}{K_{\text{ОДЗ}}} \quad (1.4)$$

де $T_{\text{ПДЗ}}$ – тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості; T – звітний період відображений в днях, 360; $K_{\text{ОДЗ}}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

За допомогою цього показника можна розрахувати кількість днів які в середньому необхідні щоб підприємство отримало оплату за відвантажену продукцію (виконані роботи, послуги). Чим нижчий період погашення, тим нижчий ризик того, що дебіторська заборгованість буде неповернена. Даний показник відображається у днях.

Як вже зазначалось вище, завершальним основного етапу аналізу є обчислення співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Для цього використовується коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, який визначається за формулою:

$$K_{\text{ДЗКЗ}} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{КЗ}} \quad (1.5)$$

де $K_{\text{ДЗКЗ}}$ – коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; ДЗ – дебіторська заборгованість; КЗ – кредиторська заборгованість.

Даний показник відображає чи здатне підприємство за рахунок дебіторської заборгованості розрахуватися з кредиторами.

На третьому етапі підприємством отримані в результаті проведення аналізу дані узагальнюють та систематизують. Після цього їх оцінюють та формулюють аналітичні висновки щодо проведеного аналізу. Крім того, на цьому етапі можуть бути сформовані певні дії для прискорення погашення дебіторської заборгованості, які будуть корисними для наступного етапу аналізу [23, с. 164].

Завершальний етап аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві характеризується тим, що на цьому етапі на основі всіх даних та на основі аналітичних висновків, які були зроблені на попередньому етапі, управлінням підприємства приймаються ефективні управлінські рішення. Такі рішення допомагають підвищити ефективність діяльності підприємства та знизити ризик виникнення сумнівної та безнадійної заборгованості.

Під час аудиту дебіторської заборгованості вирішуються такі задачі:

- перевіряється чи дотримується порядок документального відображення виникнення дебіторської заборгованості;
- перевіряється викривлення даних відображення на рахунках бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- перевіряється відповідність чинному законодавству оформлення бухгалтерських операцій;
- перевіряється своєчасність та правильності списання дебіторської заборгованості;

- перевіряється та визначається фактичний стан дебіторської заборгованості, а також здійснюється пошук простроченої заборгованості;
- перевіряється обґрунтованість та належність списання дебіторської заборгованості, за якою минув строк позивної давності;
- перевіряється фактична наявність та правильність оформлення первинних документів, що є підставою здійснення господарських операцій;
- перевіряється правильність ведення аналітичного та синтетичного обліку розрахунків з дебіторами [8, с. 291].

Важливим моментом при проведенні аудиту є програма аудиторської перевірки, а також вибір аудиторських процедур. Проте якоїсь одної типової програми проведення аудиту, якою користувались би всі, не існує. Але ми можемо розділити програму перевірки на етапи, які будуть загальними для будь-якої аудиторської перевірки дебіторської заборгованості. Такими етапи можуть бути підготовчий, проміжний, основний та заключний. На рис. 1.5 зображено схему етапів аудиторської перевірки.

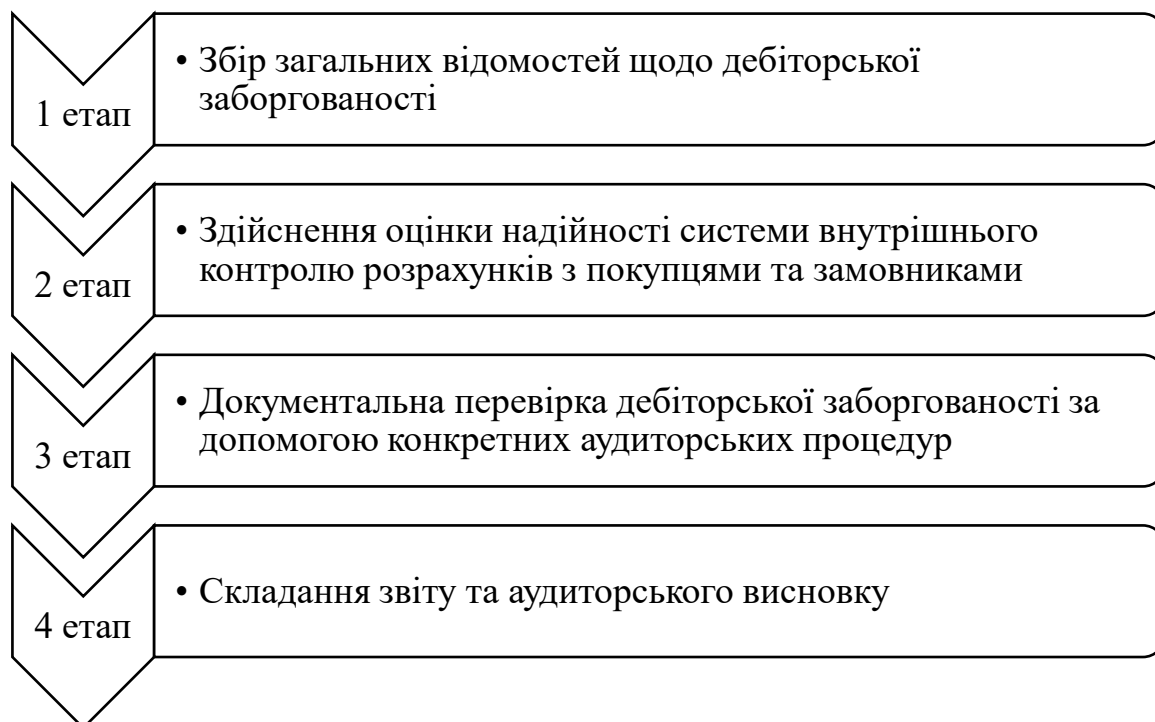

Рис. 1.5. Схема етапів аудиторської перевірки

Джерело: розробка автора

Перший етап є підготовчим, на якому аудитор ознайомлюється з підприємством, отримує інформацію, яка необхідна для проведення перевірки. До такої інформації належать дані щодо дебіторської заборгованості та реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Ця інформація може знаходитись в документах, облікових регістрах або звітах. Аудитор може отримувати таку інформацію безпосередньо від керівництва, або в результаті спостереження, опитування, документальної перевірки, анкетування тощо.

На другому етапі аудитор здійснює оцінку надійності системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками. Відповідно до МСА 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» метою аудитора при такій оцінці є визначення та оцінювання ризиків суттєвого викривлення в результаті шахрайства або помилки на рівні фінансової звітності та тверджень через розуміння суб'єкта господарювання та його середовища [31]. При правильній оцінці аудитор зможе розробити план аудиту, а також визначити аудиторські процедури. У випадку якщо на підприємстві існує внутрішній контроль, то зовнішній аудитор може використовувати результати роботи внутрішнього аудитора, за умови їх попередньої перевірки. Оцінка надійності системи внутрішнього контролю здійснюється за допомогою методик, які аудиторська фірма розробляє самостійно.

Також на другому етапі аудитор оцінює величину аудиторського ризику. Аудиторський ризик – це ризик того, що аудитором може бути висловлена невідповідна аудиторська думка у випадку, коли у фінансовій звітності присутні суттєві викривлення. Аудиторський ризик є функцією ризиків суттєвого викривлення, а також ризику невиявлення. Ризики оцінюють на основі аудиторських процедур задля того, щоб отримати потрібну інформацію та докази, які будуть отримані протягом усієї аудиторської перевірки. Аудиторський ризик можна визначити загалом щодо фінансової звітності, а також на рівні її окремих компонентів [55, с. 113]. При аудиті дебіторської

заборгованості крім аудиторського ризику щодо всієї фінансової звітності, доцільно визначити також величину аудиторського ризику при перевірці дебіторської заборгованості. Тобто не буде зайвим визначити величину того, що ті суттєві помилки в обліку дебіторської заборгованості які є, можуть бути не виявлені та вплинуть на фінансову звітність.

На третьому етапі, який є основним, аудитор проводить певні аудиторські процедури для перевірки дебіторської заборгованості та оформляє робочі документи.

Останнім етапом є четвертий етап, який можна назвати як підсумковий. На цьому етапі аудитор проводить групування та аналіз виявлених недоліків, порушень та помилок, оформлює підсумкові документи, складає аудиторський звіт, а також надає рекомендації щодо усунення порушень, які були виявлені [8, с. 292].

Висновки до розділу 1

1. Протягом своєї діяльності підприємство завжди знаходиться у господарських відносинах з іншими підприємствами. В процесі цих відносин виникає дебіторська заборгованість. У науковців та вчених поняття «дебіторська заборгованість» має декілька підходів до визначення. Відповідно до законодавства, а саме НП(С)БО 10, дебіторська заборгованість – це сума заборгованості, яку винні підприємству. Виділяють такі види дебіторської заборгованості як поточна дебіторська заборгованість, довгострокова дебіторська заборгованість, сумнівний борг та безнадійна дебіторська заборгованість. Поточна дебіторська заборгованість виникає коли вона має бути погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу або при нормальному операційному циклі. Довгострокова ж заборгованість виникає при двох одночасних умовах, коли заборгованість не формується при нормальному операційному циклі та якщо така заборгованість буде погашена більше ніж впродовж дванадцяти місяців з дати балансу. Якщо немає впевненості у

погашенні заборгованості, то вона вважається сумнівною, а коли на підприємстві вже є впевненість, що заборгованість не буде погашеною, то вона визначається безнадійною. Також дебіторську заборгованість можна поділити на монетарну та немонетарну (товарну). В першому випадку погашення заборгованості відбувається грошовими коштами, а в другому в товарній формі.

2. Організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості полягає в сукупності дій, коли використовуються облікові процедури для правильного, достовірного та повного відображення інформації про дебіторську заборгованість, що існує на підприємстві. Організацію бухгалтерського обліку можна поділити на декілька етапів, дотримання яких допоможе встановити продуктивне та результативне управління дебіторською заборгованістю.

3. За допомогою аналізу дебіторської заборгованості можна зробити покращення в управлінні заборгованістю. На основі аналізу заборгованості можна визначити ефективну організацію розрахунків, підвищити відповідальність підприємств щодо своєчасного здійснення платежів тощо. Аналіз розрахунків з дебіторами є основою продуктивної системи управління дебіторською. Для ефективності такий аналіз має проводитись регулярно. Перший етап аналізу дебіторської заборгованості є підготовчим. Коли визначаються мета та завдання аналізу, та досліджуються інформаційні джерела. На основному етапі проводиться аналіз динаміки, руху та структури дебіторської заборгованості, оцінюють оборотність дебіторської заборгованості та тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості, а також визначається співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. На наступних етапах оцінюються результати проведення аналізу, та на основі цих результатів і її оцінки приймаються необхідні управлінські рішення.

4. Аудит дебіторської заборгованості сприяє прозорості, достовірності та повноті відображення даних щодо розрахункових операцій з різними дебіторами. Під час аудиту дебіторської заборгованості спочатку аудитор збирає загальні відомості щодо дебіторської заборгованості на підприємстві та ознайомлюється з підприємством. На наступному етапі аудитором здійснюється оцінка

надійності системи внутрішнього контролю підприємства. А також оцінює величину аудиторського ризику. На третьому етапі аудитор здійснює документальну перевірку дебіторської заборгованості на підприємстві. І на останньому етапі аудитор проводить аналіз виявлених недоліків та складає аудиторський звіт.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТОВАРИСТВА

2.1. Документальне оформлення операцій з дебіторською заборгованістю на підприємстві

Питанню документального оформлення операцій з дебіторською заборгованістю приділялась увага у роботах таких авторів, як Закревська О., Синяєва Л., Міщенко В., Островерха Р., Меліхова Т., та Гавриленко Ф.

Автори Меліхова Т. та Гавриленко Ф. вважають, що важливою складовою оперативного та якісного управління підприємство є саме документування обліку дебіторської заборгованості. Вони зазначають, що у випадках, коли документообіг розрахунків з покупцями та замовниками не є налагодженим процесом, то на підприємстві зростає імовірність того, що через несвоєчасність сплати або оприбуткування будуть нараховані штрафні санкції, також не контролюються дії матеріально-відповідальних осіб.

Синяєва Л. та Міщенко В. зазначають, що задля успішної діяльності підприємства необхідний чіткий механізм обліку господарських процесів в тому числі і в частині бухгалтерського обліку, що, варто зазначити, включає етапи документообігу, а не тільки фіксування господарських операцій.

Як вже зазначалось, початковим етапом в організації бухгалтерського обліку на будь-якому підприємстві є первинний облік, тому ТОВ «Лінксервіс КР» не є виключенням. На цьому етапі на підприємстві проводять визнання і оцінку тих об'єктів, що формують дебіторську заборгованість, на підставі документування господарських операцій.

Розглянемо детальніше процес документування господарських операцій. Задля систематизації інформації, бухгалтерський облік потребує фіксації господарських операцій. Саме такий запис називають документуванням, який

здійснюють у бухгалтерських документах. Бухгалтерським документом називають письмове підтвердження здійснення господарської операції [13]. В такому підтвердженні містяться дані про господарську операцію та факт її виконання. Такі документи зазвичай є затвердженої суб'єктом господарювання форми, але також підприємство може самостійно за потреби створити бланки первинних документів. В таких випадках господарюючий суб'єкт створює бланки на основі затвердженого переліку реквізитів або на основі існуючих затверджених форм, деталізуючи певну інформацію.

Первинні документи мають оформлюватись під час кожної господарської операції, адже вони мають підтверджувати кожну таку операцію окремо. Первинні документи розглядаються як частина економічного та юридичного аспектів. З економічної точки зору первинний документ відображає вартісне вираження здійсненої господарської операції. З юридичної сторони первинний документ підтверджує факт здійснення господарської операції, що може мати значення при вирішенні конфліктних ситуацій [35].

Автори Синяєва Л. та Міщенко В. у своїй роботі зазначають, що документація є способом первинного спостереження за господарською діяльністю підприємства. А належно оформлений документ дає змогу здійснити бухгалтерський запис, що в подальшому впливає на повноту та достовірність облікової інформації [33].

На ТОВ «ЛІНКСЕРВІС КР» первинні документи складаються під час здійснення господарської операції або одразу після її здійснення. Після цього документ обов'язково має бути перевіреном за формою та змістом працівником бухгалтерії, до компетенції якого це належить [27]. Надалі первинні документи обов'язково підписуються та завіряються печаткою відповідно до організованого на підприємстві електронного документообігу. У випадку, коли з контрагентом налаштований електронний документообіг, то на документ накладається електронний підпис, за всіма вимогами чинного законодавства.

На ТОВ «Лінксервіс КР» документообіг здійснюється у п'ять етапів, що зображено на рис. 2.1.

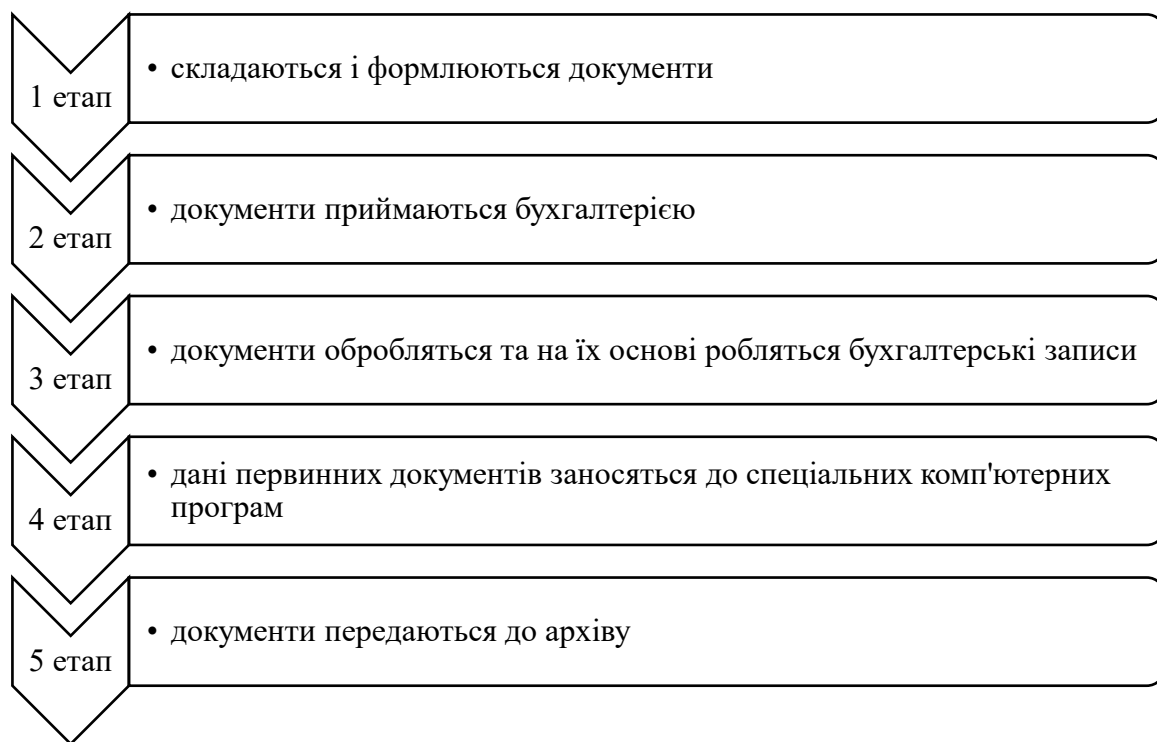

Рис. 2.1. Етапи документообігу на ТОВ «Лінксервіс КР»

Джерело: розробка автора

На першому етапі документообігу складаються первинні документи при здійсненні господарської операції. Якщо документи були прийняті від контрагента, то їх перевіряють та підтверджують. На другому етапі первинні документи приймаються бухгалтерією. На наступному третьому етапі документи обробляють, аналізують, на їх основі здійснюються бухгалтерські записи та реєструються господарські операції у реєстрах бухгалтерського обліку. На четвертому етапі дані з первинних документів заносяться до спеціальних комп'ютерних програм, у випадку якщо документи були прийняті у паперовому вигляді. На останньому етапі після закінчення звітного періоду документи передають в архів підприємства для зберігання [20]. Такі етапи є майже однаковими для всіх підприємств, оскільки це є природнім та логічним процесом, тобто неможливо спочатку передати первинні документи в архів, а тільки після цього їх реєструвати.

Задля ефективного та злагодженого процесу бухгалтерського обліку та відображення господарських операцій на підприємстві є доцільним створення графіку документообігу. Графік документообігу – це документ який містить інформацію про виконавців, відповідальних осіб та терміни обробки первинних документів [41]. Графіком регламентується хто виконує роботи зі створення, перевірки та обробки документів, відповідальні, виконавці, а також визначаються терміни для таких робіт. Графік документообігу сприяє оптимізації бухгалтерського обліку, допомагає покращити контроль за рухом документів на підприємстві. Такі графіки складає головних бухгалтер підприємства та затверджуються керівником. Після затвердження графік вводить в дію наказом керівника підприємства.

Відсутність графіка документообігу призводить до того, що робота між відділами підприємства та зокрема у бухгалтерії буде налагоджена не ефективно, що впливає на планування облікових робіт, можливе виникнення таких ситуацій, коли не зрозуміло хто мав бути відповідальним за неправильно складений документ (або навіть його відсутність). Фрагмент графіку документообігу ТОВ «Лінксервіс КР» подано у табл. 2.1.

До основних джерел інформації про господарські операції з дебіторами належать договір, контракт, а також первинні документи з обліку розрахункових операцій. Загалом до первинних документів, які затверджують виникнення дебіторської заборгованості можна віднести накладні, видаткові накладні, акти прийому виконаних робіт, товарні накладні, товарно-транспортні накладні та інші документи які відображають факт того, що підприємством було відвантажено продукцію, товари, роботи, послуги (у випадку коли підприємство виступає постачальником) або сплачено кошти за продукцію, товари, роботи, послуги (у випадку, коли підприємство виступає покупцем).

Фрагмент графіка документообігу ТОВ «Лінксервіс КР»

Назва документа	Створення документа			Перевірка документа		Обробка документа		Граничний термін подання в бухгалтерію	Передача в архів	
	Відповідальний за оформлення	Відповідальний за виконання	Термін виконання	Відповідальний за перевірку	Відповідальний за подання	Виконавець	Термін виконання		Виконавець	Термін подання
Платіжне доручення	Бухгалтер	Касир	Протягом 10 днів з дня виписки	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Бухгалтер	1 день	10 днів з дня виписки	Бухгалтер	Наприкінці календарного року
Касовий ордер	Бухгалтер	Касир	1 день	Головний бухгалтер	Бухгалтер	Касир	1 день	1 день	Бухгалтер	Наприкінці календарного року
Авансовий звіт	Бухгалтер	Бухгалтер	Протягом виконання завдання	Бухгалтер	Підзвітна особа	Бухгалтер	1 день	3-10 днів	Бухгалтер	Наприкінці календарного року
Довіреність	Бухгалтер	Бухгалтер	Не більше 10 днів	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер	1 день			
Рахунок постачальнику	Бухгалтер	Бухгалтер	1 день	Головний бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер	1 день	1 день	Бухгалтер	Наприкінці календарного року
Акт приймання передачі, акт виконаних робіт	Комірник, завідувач складу	Комірник, завідувач складу	1 день	Головний бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер	1 день	1 день з дня здійснення операції	Бухгалтер	Наприкінці календарного року

На рис. 2.2 подано характеристику основних первинних документів, які містять інформацію про дебіторську заборгованість. Проте варто зазначити, що таких документів може бути більше, оскільки варто брати до уваги сферу діяльності підприємства.

Рис. 2.2. Характеристика первинних документів, які відображають дебіторську заборгованість

Джерело: розробка автора на основі [40; 59]

Акт приймання виконаних робіт відображає факт закінчення робіт та їх приймання замовником. Видаткова накладна відображає факт передачі товарів чи послуг. Товарно-транспортна накладна відображає факт перевезення вантажу (продукції, товарів). Товарно-транспортна накладна використовується якщо було задіяно транспортне підприємство, що перевозило товари від постачальника до покупця. Рахунок-фактура відображає факт сплати постачальнику грошових коштів за продукцію (товари, роботи, послуги) у

випадку якщо є підтверджуючі документи оплати такого рахунку-фактури. Банківська виписка відображає напрями надходження та витрачання грошових коштів на банківському рахунку підприємства.

Процес документування виникнення та погашення дебіторської заборгованості представлено на рис. 2.3.

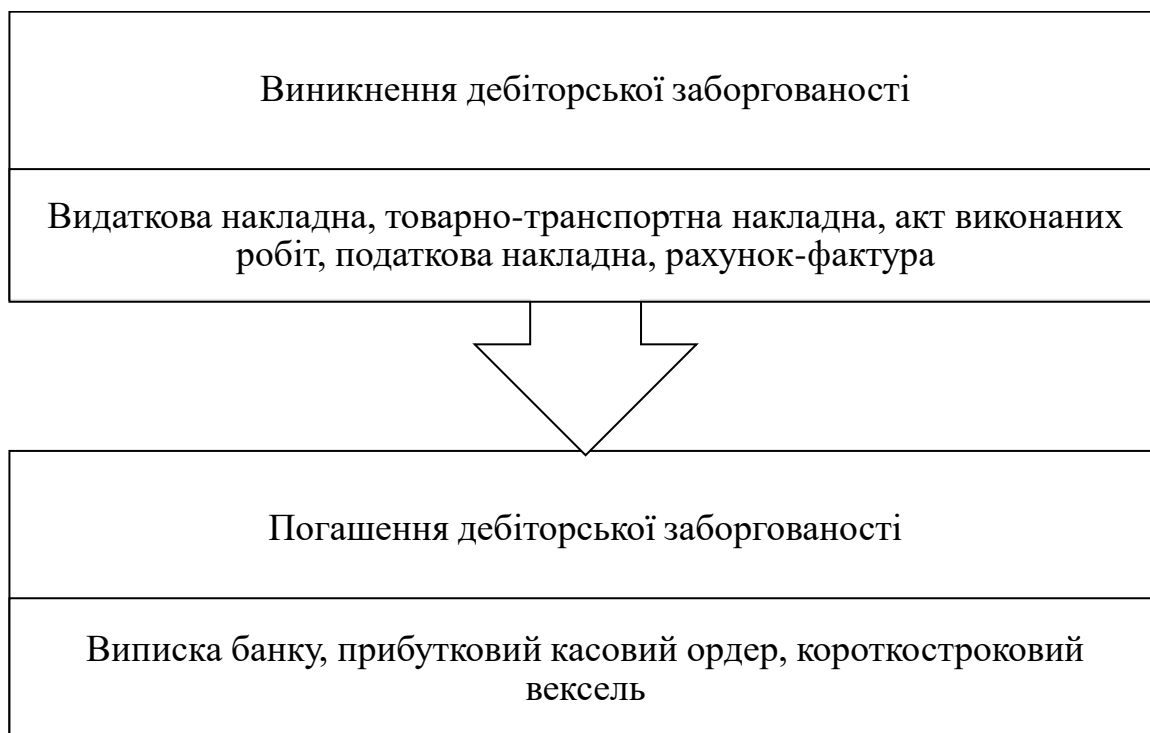

Рис. 2.3. Документування дебіторської заборгованості

Джерело: складено автором

Отже, первинними документами, якими оформлюють дебіторську заборгованість, є ті документи, за допомогою яких можна підтвердити виникнення заборгованості або її погашення.

На ТОВ «Лінксервіс КР» для ведення бухгалтерського обліку обрано журнально-ордерну форму. Дана форма ведення бухгалтерського обліку поєднує компоненти синтетичного обліку в одному реєстрі та забезпечує розподіл облікових робіт. В основі журнально-ордерної форми ведення бухгалтерського обліку лежить принцип систематизації та накопичування даних, що містяться в первинних документах, та реєстрах синтетичного та аналітичного обліку. При такій формі ведення записи в накопичувальних реєстрах роблять за

показниками, що потрібні для контролю та управління фінансово-господарською діяльністю та для складання звітності [4]. При журнально-ордерній формі основним регістром є журнали-ордери, які ведуть по кредиту синтетичного рахунку та дебету кореспондуючого рахунку. Як зазначили у статті автори Жечева А. та Костякова А., при журнально-ордерній формі використовуються регістри аналітичного обліку, а саме це відомості, таблиці, книги та картки, у яких деталізується інформація, що міститься у відповідних журналах [13]. Надалі в кінці місяця на підприємстві підсумовують дані по кредитовим оборотам з журналів-ордерів та переносять їх до Головної книги, де необхідно підрахувати дебетові обороти за кожним рахунком.

Відповідно до «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» № 88 регістри бухгалтерського обліку або ж облікові регістри – це паперові або електронні носії, які мають вигляд відомості, ордеру, книги, журналу тощо. Вони використовуються для накопичення, групування, а також узагальнення інформації, що формується у первинних документах [51]. На основі облікових регістрів складається фінансова звітність підприємства.

Муравський В. зазначає, що регістри бухгалтерського обліку являють собою спосіб формування і відображення потрібної фахівцям з обліку та управління інформації. В нинішній час при автоматизованій системі обліку, регістри бухгалтерського обліку виступають як діалогові форми що містять запити на вибір для відображення узагальненої інформації. Користувачам інформації підсумковий документ може бути поданий у зручний час у формі звіту [34, с. 234].

У своїй статті Васильєва В. відзначає, що за кожною господарською операцією регістри бухгалтерського обліку заповнюються в гривнях та копійках, в той час як регістри за операціями в іноземній валюті заповнюються у тій валюті, в якій була здійснена операція [9, с. 89]. Варто відзначити, що регістри бухгалтерського обліку складають щомісяця, їх підписують виконавці та головний бухгалтер або та особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку.

На ТОВ «Лінксервіс КР» аналітичні дані облікових реєстрів узгоджуються з даними синтетичного обліку, які дійсні на останнє число місяця. В залежності від змісту господарських операцій інформація переноситься у реєстри бухгалтерського обліку під час надходження первинних документів або за підсумками за місяць. Підсумкові записи обов'язково звіряють з даними первинних документів на основі яких вони формувалися, а також з відповідними відомостями.

Загалом основними обліковими реєстрами є Головна книга, журнали-ордери, оборотно-сальдова відомість тощо. Головна книга є основним реєстром, який використовується при будь-якій формі ведення бухгалтерського обліку.

На підприємстві у Головній книзі відображає сальдо на початок та на кінець поточного місяця, обороти за поточний місяць за кредитом рахунку, що подається однією сумою, та обороти за поточний місяць за дебетом рахунку, що наводиться сумою за кореспондуючими рахунками із журналів-ордерів [2]. Головну книгу ведуть впродовж календарного року, окрім того відводять окрему сторінку для кожного синтетичного рахунку. Перевіряють правильність записів за допомогою підрахунку сум оборотів та сальдо за усіма рахунками, сум оборотів за дебетом та кредитом. Крім того, кредитове та дебетове сальдо мають бути також рівні, що обумовлено подвійним характером господарських операцій.

На ТОВ «Лінксервіс КР» щоб перевірити правильність складання реєстрів бухгалтерського обліку використовують оборотно-сальдові відомості, які формуються на основі даних, що містяться в Головній книзі.

2.2. Організація синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості підприємства

Питання організації синтетичного та аналітичного обліку розглядали такі автори як Ковальчук М., Вакулюк С., Гуцаленко Л., Мельник А., а також інші автори.

Отже, організація синтетичного та аналітичного обліку є важливою стадією обліку дебіторської заборгованості. Синтетичний облік – це узагальнене відображення господарських засобів та їх джерел, а також господарських процесів у грошовому вимірнику. Синтетичний облік ведеться у розрізі синтетичних рахунків у регістрах синтетичного обліку. Аналітичний облік – це узагальнене відображення даних про рух господарських засобів у регістрах аналітичного обліку. Аналітичний облік будується окремо по кожному синтетичному рахунку, і на відміну від синтетичного обліку, який ведеться у вартісному вираженні, аналітичний облік ведеться також у натуральних показниках [2]. Аналітичний облік ведеться окремо по кожному постачальнику та замовнику. Синтетичний ж облік є етапом, на якому узагальнюють дані первинного обліку та аналітичного обліку.

Синтетичні рахунки – це рахунки бухгалтерського обліку, на яких відображена узагальнена інформація в грошовому вимірі щодо господарських операцій підприємства. Аналітичні рахунки – це рахунки бухгалтерського обліку, на яких зображена більш детальна інформація щодо господарських операцій підприємств.

Для відображення інформації про довгострокову дебіторську заборгованість передбачено використання рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Даний рахунок має чотири субрахунки, але для обліку довгострокової дебіторської заборгованості використовується лише перші три субрахунки. Аналітичний облік довгострокової дебіторської заборгованості ведеться окремо за кожним

дебітором, за видами заборгованості, а також за термінами виникнення такої заборгованості та за термінами її погашення.

В таблиці 2.2 зображено побудову синтетичних рахунків за рахунком 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Таблиця 2.2

Побудова синтетичних рахунків відповідно до Плану рахунків

Синтетичний рахунок	Рахунки другого порядку	
	Шифр	Назва
18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи»	181	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду
	182	Довгострокові векселі одержані
	183	Інша дебіторська заборгованість
	184	Інші необоротні активи

Джерело: складено автором на основі [42]

За дебетом рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» відображають виникнення довгострокової дебіторської заборгованості, а за кредитом відображають погашення довгострокової дебіторської заборгованості [16].

На субрахунку 181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду» відображають чисті фінансові інвестиції у фінансову оренду зроблені орендодавцем. На субрахунку 182 «Довгострокові векселі одержані» відображають облік векселів, які одержані для забезпечення довгострокової дебіторської заборгованості. На субрахунку 183 «Інша дебіторська заборгованість» ведуть облік тієї дебіторської заборгованості, яку не відображають на попередніх двох субрахунках.

Для деталізації інформації про довгострокову дебіторську заборгованість на ТОВ «Лінксервіс КР» запропоновано впровадити аналітичні рахунки, які зображені на рисунку 2.4.

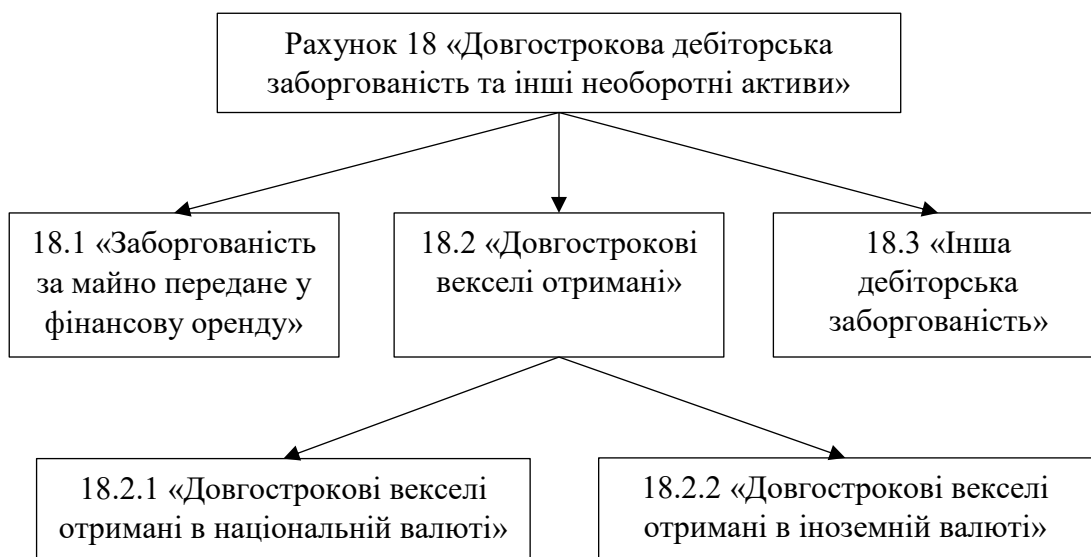

Рис. 2.4. Рекомендовані аналітичні рахунки на ТОВ «Лінксервіс КР»

Джерело: розробка автора

Для відображення поточної дебіторської заборгованості використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». На цьому рахунку відображають інформацію про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, роботи та послуги. Крім того, на даному рахунку відображається інформація про розрахунки з учасниками промислово-фінансової групи, для чого виділений окремий субрахунок.

Побудова синтетичних рахунків відповідно до Плану рахунків за рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» зображено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Побудова синтетичних рахунків відповідно до Плану рахунків

Синтетичний рахунок	Рахунки другого порядку	
	Шифр	Назва
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями
	362	Розрахунки з іноземними покупцями
	363	Розрахунки з учасниками ПФГ
	364	Розрахунки за гарантійним забезпеченням

Джерело: складено автором на основі [42]

За дебетом рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» потрібно відображати продажну вартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). При чому дана вартість має відобразитися включно з податком на додану вартість, акцизами та іншими податками і зборами, що мають бути перераховані до бюджету та позабюджетних фондів і включені у вартість реалізації. За кредитом рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» необхідно відображати ту суму платежів, що поступила на рахунки підприємства або в касу та інші види розрахунків [17, с. 56].

Аналітичний облік за рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ведеться за кожним рахунком до сплати кожного покупця та замовника. Крім того, на субрахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» аналітичний облік проводиться як в гривнях, так і у валюті, яка визначена у договорі.

Як зазначалось вище, за дебетом рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображають вартість реалізованої продукції. Тобто при виникнення поточної дебіторської заборгованості з вітчизняним покупцем за продукцію, товари, роботи або послуги з робиться запис Дт 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» Кт 701 «Дохід від реалізації готової продукції» або Кт 702 «Дохід від реалізації товарів», або Кт 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг». При виникненні заборгованості з іноземним покупцем робиться запис Дт 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» Кт 701 «Дохід від реалізації готової продукції» або Кт 702 «Дохід від реалізації товарів», або Кт 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг». У випадку списання дебіторської заборгованості за рахунок надходження коштів від вітчизняного покупця на поточний рахунок підприємства робиться запис Дт 311 «Поточні рахунки в національній валюті» Кт 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями».

Також задля деталізації інформації про поточну дебіторську заборгованість для ТОВ «Лінксервіс КР» зроблено пропозицію щодо впровадження аналітичних рахунків, що зображені на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Рекомендовані аналітичні рахунки на ТОВ «Лінксервіс КР»

Джерело: розробка автора

Регістром синтетичного обліку за рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» на ТОВ «Лінксервіс КР» виступає журнал №3, а регістром аналітичного обліку – відомість 3.1.

Варто зазначити, що для відображення обліку поточної дебіторської заборгованості за основною діяльністю використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». В той час, як для відображення поточної дебіторської заборгованості за додатковою діяльністю використовується рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами». І якщо на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ведеться облік розрахунків з покупцями за відвантаженою продукцією (товари, роботи, послуги), то на рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» проводять облік розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю з різними дебіторами за виданими авансами, за претензіями, за нарахованими доходами, за позиками членів кредитних спілок, за відшкодуванням збитків, з державними цільовими фондами, а також за розрахунками з іншими дебіторами. Для цього були створені різні субрахунки для ведення обліку за цими всіма операціями.

Для рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій

підприємств і організацій передбачено використання субрахунків (табл.2.4), який налічують дев'ять.

Таблиця 2.4

Побудова синтетичних рахунків відповідно до Плану рахунків

Синтетичний рахунок	Рахунки другого порядку	
	Шифр	Назва
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	371	Розрахунки за виданими авансами
	372	Розрахунки з підзвітними особами
	373	Розрахунки за нарахованими доходами
	374	Розрахунки за претензіями
	375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків
	376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок
	377	Розрахунки з іншими дебіторами
	378	Розрахунки з державними цільовими фондами
	379	Розрахунки за операціями з деривативами

Джерело: складено автором на основі [42]

За дебетом рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» необхідно відображати поява дебіторської заборгованості. За кредитом цього рахунку відображають списання дебіторської заборгованості. Варто зазначити, що сальдо субрахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами» може бути і дебетове, і кредитове. У випадку дебетового сальдо інформація відображається в складі оборотних активів, а у випадку кредитового сальдо інформація відображається в складі зобов'язань балансу.

Аналітичний облік за рахунком 372 «Розрахунки з підзвітними особами» проводиться окремо по кожному дебітору, за кожним видом заборгованості, а також за термінами виникнення дебіторської заборгованості та термінами погашення такої заборгованості.

Виникнення дебіторської заборгованості за рахунком 37 «Розрахунки з різними дебіторами» відображається різними записами залежно від ситуації та причини виникнення. У випадку виплати передоплати робиться запис Дт 371 «Розрахунки за виданими авансами» Кт 311 «Поточні рахунки в національній валюті». Якщо виникає ситуація коли розрахунки відбуваються з працівниками,

а саме видача коштів під звіт або на відрядження, робиться запис Дт 372 «Розрахунки з підзвітними особами Кт 301 «Готівка в національній валюті» або Кт 311 «Поточні рахунки в національній валюті». У випадку, коли виникла нестача на підприємстві і відшкодування накладається на винну у такій нестачі особу, робиться запис Дт 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» Кт 716 «Відшкодування раніше списаних активів» тощо.

Для уточненої та деталізованої інформації щодо поточної заборгованості за рахунком 37 «Розрахунки з різними дебіторами» запропоновано виділити субрахунки, що зображені на рисунку 2.6.

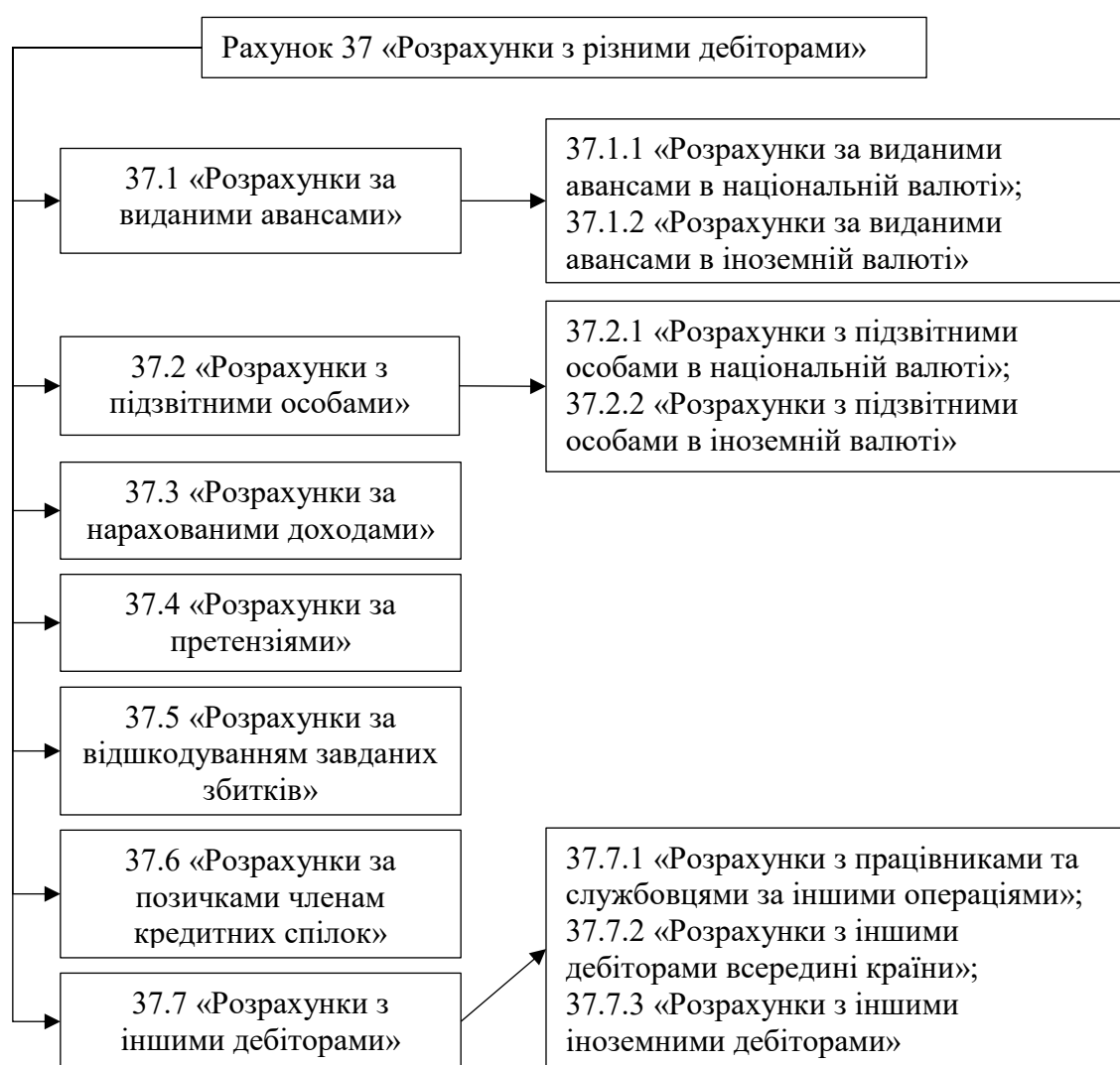

Рис. 2.6. Рекомендовані аналітичні рахунки на ТОВ «Лінксервіс КР»

Джерело: розробка автора

Як реєстр аналітичного обліку за рахунком 37 «Розрахунки з різними дебіторами» на ТОВ «Лінксервіс КР» виступає відомість 3.2, а реєстром синтетичного обліку є журнал №3.

Для обліку заборгованості покупців та замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари, роботи, послуги), за умови що така заборгованість забезпечена вексями, передбачений рахунок 34 «Короткострокові векселі одержані». Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, рахунок 34 «Короткострокові векселі одержані» має наступні субрахунки:

Рахунок 34 «Короткострокові векселі одержані» має такі субрахунки:

- 341 «Короткострокові векселі, одержані в національній валюті»;
- 342 «Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті».

За дебетом рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані» необхідно відображати отримання такого векся за продану продукцію (товари, роботи, послуги), за кредитом відображають погашення векселів за рахунок отримання коштів, погашення кредиторської заборгованості отриманим вексям, продаж векся.

Аналітичний облік на рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані» ведеться за кожним таким отриманим вексям.

Запропоновано на ТОВ «Лінксервіс КР» для деталізації обліку заборгованості забезпеченої вексями виділити наступні аналітичні рахунки:

- 34.1 «Короткострокові векселі, одержані в національній валюті»;
- 34.2 «Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті».

Реєстром синтетичного обліку за рахунком 34 «Короткострокові векселі одержані» на ТОВ «Лінксервіс КР» виступає журнал №3, а реєстром аналітичного обліку – відомість 3.4.

Відповідно до НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» поточна дебіторська заборгованість, яка визначається фінансовим активом, має бути включена до підсумку балансу за своєю чистою реалізаційною вартістю. Для

визначення такої чистої реалізаційної вартості необхідно обчислити резерв сумнівних боргів. Тобто, резерв сумнівних боргів створюється за тією заборгованістю, що виникає внаслідок нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу [37]. Але існує виняток, а саме резерв сумнівних боргів не створюється за заборгованістю, що призначена для продажу, або була придбана. Створення резерву сумнівних боргів є обов'язком процесом для кожного підприємства. Резерв сумнівних боргів нараховується лише за тією заборгованістю, за якою очікується надходження грошових коштів [38].

Резерв сумнівних боргів – це та сума на яку буде зменшена вартість величини дебіторської заборгованості, але збільшаться витрати на цю суму. Резерв сумнівних боргів створюється з метою уточнення оцінки дебіторської заборгованості, оскільки частину дебіторської заборгованості підприємству можуть ніколи не погасити, а тому фактично відсутній актив, а оскільки при цьому нараховуються витрати, то уточнюється оцінка і фінансового результату [25].

Як вже було зазначено, визначити величину резерву сумнівних боргів можна обравши один з двох методів. Перший метод полягає в тому, що застосовують абсолютну суму сумнівної заборгованості. За цим методом величину резерву визначають використовуючи аналіз платоспроможності окремих дебіторів. Другий метод передбачає використання коефіцієнта сумнівності. За цим методом величину резерву визначають множачи коефіцієнт сумнівності на залишок дебіторської заборгованості на початок періоду.

На ТОВ «Лінксервіс КР» для обліку резерву сумнівних призначено рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». За дебетом цього рахунку відображають списання або зменшення сумнівної заборгованості, за дебетом даного рахунку необхідно відображати операцію створення або збільшення резерву сумнівних боргів. Створення резерву сумнівних боргів відображається записом Дт 944 «Сумнівні та безнадійні борги» Кт 38 «Резерв сумнівних боргів».

Існують ситуації коли на підприємстві є впевненість щодо того, що заборгованість не буде повернена. Причиною такої впевненості може бути, наприклад, банкрутство контрагента з наявністю відповідного рішення суду. Також причиною виникнення безнадійної заборгованості може бути те, що строк позовної давності такої заборгованості минув [18]. В таких випадках така безнадійна заборгованість списується. Для списання безнадійної дебіторської заборгованості у межах резерву сумнівних боргів робиться запис Дт 38 «Резерв сумнівних боргів» Кт 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями». У випадку, якщо резерву сумнівних боргів не вистачило для списання дебіторської заборгованості, то така залишок такої заборгованості списується на витрати підприємства. Це супроводжується записом Дт 944 «Сумнівні та безнадійні борги» Кт 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями».

2.3. Відображення інформації про дебіторську заборгованість у звітності

Як вже зазначалось, на останньому заключному етапі організації бухгалтерського обліку складається фінансова звітність. Ми вже визначили, що звітність складається на основі облікових регістрів, які в своїй основі створюються за первинними документами. Тому можна сказати, що весь процес організації бухгалтерського обліку поетапно наближає нас до складання фінансової, податкової та статистичної звітності.

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», фінансова звітність – це та звітність, що відображає фінансовий стан підприємства, а також результати діяльності такого підприємства [50]. Повний пакет фінансової звітності складається з п'яти елементів, а саме це: Баланс (Звіт про фінансовий стан (баланс), форма №1; Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), форма №2; Звіт про рух грошових коштів, форма №3; Звіт про власний капітал, форма №4; Примітки до фінансової звітності, форма №5.

Визнання дебіторської заборгованості активом відбувається в тому випадку, якщо в майбутньому існує імовірність того, що підприємство отримає економічну вигоду та сума такої заборгованості може бути достовірно визначена. Оцінка поточної дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги) відбувається за первісною вартістю. У цьому випадку оцінки за первісною вартістю, дебіторську заборгованість відображають в тій оцінці, що визначена в договорі з контрагентом і така оцінка залежить від кількості та ціни продукції, що продали, враховуючи знижки та надбавки. Як вже зазначалось вище, поточна дебіторська заборгованість, що виступає фінансовим активом, включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю, для чого обчислюється резерв сумнівних боргів [12].

Інформація про дебіторську заборгованість відображається у Балансі (Звіті про фінансовий стан) та примітках до фінансової звітності (рис. 2.7).

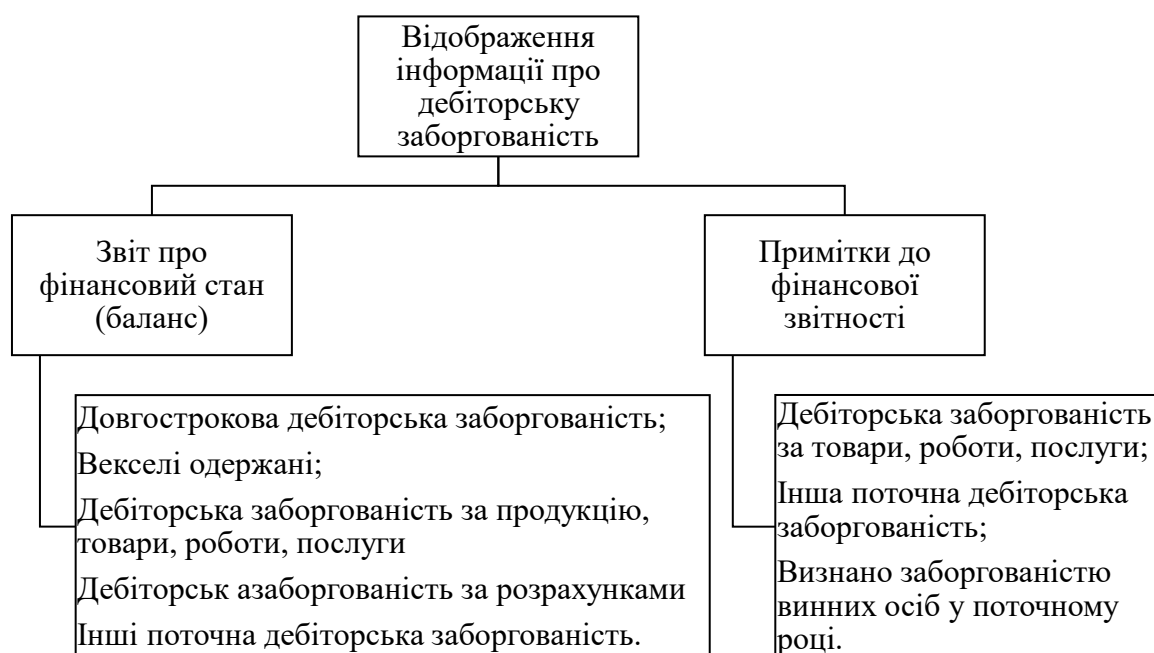

Рис. 2.7. Відображення інформації про дебіторську заборгованість у фінансовій звітності

Джерело: складено автором

У Балансі (Звіті про фінансовий стан) інформація про дебіторську заборгованість відображається у рядках 1040, 1125-1155. А саме це рядки:

- 1040 Довгострокова дебіторська заборгованість;
- 1120 Векселі одержані;
- 1125 Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
- Дебіторська заборгованість за розрахунками:
  - 1130 за виданими авансами;
  - 1135 з бюджетом;
  - 1136 у тому числі з податку на прибуток;
- 1155 Інша поточна дебіторська заборгованість.

У примітках до фінансової звітності, форма №5, для відображення дебіторської заборгованості є окремий розділ, а саме «IX. Дебіторська заборгованість». В цьому розділі інформація про дебіторську заборгованість відображається у двох рядках, проте у розділі «X. Нестачі і втрати від псування цінностей» також призначено рядок для відображення інформації про дебіторську заборгованість. Отже, у примітках до фінансової звітності, дебіторська заборгованість відображається у наступних рядках:

- 940 Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги;
- 950 Інші поточна дебіторська заборгованість;
- 970 Визначено заборгованістю винних осіб у поточному році.

Відповідно до НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» у примітках до фінансової звітності необхідно розкрити таку інформацію як:

- список дебіторів і суму довгострокової дебіторської заборгованості;
- список дебіторів і суму дебіторської заборгованості пов'язаних сторін, при цьому необхідно виділити внутрішньо групове сальдо дебіторської заборгованості;
- склад та суму такої статті балансу як «Інша дебіторська заборгованість»;
- метод за яким визначається величина резерву сумнівних боргів;
- суму поточної дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги), але ця сума має бути відображена в розрізі класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення;

– залишок резерву сумнівних боргів за кожною статтею поточної дебіторської заборгованості, а також утворення такого залишку та його використання у звітному році.

Висновки до розділу 2

1. Первинний облік є початковим етапом бухгалтерського обліку ТОВ «Лінксервіс КР», як і будь-якого іншого підприємства. На етапі первинного обліку підприємство здійснюється оцінка елементів дебіторської заборгованості та проводиться документування господарських операцій. Під документуванням розуміють запис господарських операцій у бухгалтерських документах, які ще називають первинними документами. Тобто, можна зробити висновок, що первинні документи – це документи, якими підтверджуються факт здійснення господарської операції. Первинні документи на будь-якому підприємстві, а отже і на ТОВ «Лінксервіс КР» оформлюють під час здійснення господарської операції або одразу після завершення такої операції. На підприємстві первинні документи можуть бути у паперовому вигляді або в електронному. Первинні документи після складання обов'язково перевіряються відповідальною особою, підписуються та завіряються печаткою, або документ завіряється електронним підписом при організації електронного документообігу. До первинних документів, що затверджують виникнення дебіторської заборгованості належать ті документи, що безпосередньо відображають факт того, що у контрагентів виникла заборгованість перед підприємством. Тобто що було відвантажено продукцію, виконані послуги або сплачено грошові кошти, але не отримано грошові кошти або продукцію (роботи, послуги) відповідно. До таких документів можна віднести видаткові накладні, акти прийому виконаних робіт, товарно-транспортні накладні, виписка банку, рахунки-фактури разом з підтверджуючими сплату документами. Такий перелік документів може бути більшим, оскільки це залежить від сфери діяльності підприємства.

2. Організація синтетичного та аналітичного обліку є важливою стадією бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості. Синтетичним обліком називають узагальнене відображення господарських засобів та їх джерел, а також господарський процесів у грошовому вираженні. Аналітичним обліком називають узагальнене відображення даних про рух господарських засобів у регістрах аналітичного обліку (книгах, картках). Аналітичний облік будується окремо по кожному синтетичному рахунку, і на відміну від синтетичного обліку, який ведеться у вартісному вираженні, аналітичний облік ведеться і у натуральних показниках. Аналітичний облік ведеться окремо по кожному постачальнику та замовнику. Для обліку довгострокової дебіторської заборгованості На ТОВ «Лінксервіс КР» використовують рахунок 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Запропоновано п'ять субрахунків для даного рахунку, але саме для обліку довгострокової дебіторської заборгованості використовуються тільки перші чотири субрахунки. Аналітичний облік проводять окремо за кожним дебітом, за кожним видом заборгованості тощо. Для відображення поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на підприємстві призначено рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Для деталізації інформації щодо розрахунків з покупцями та замовниками запропоновано аналітичні рахунки, що підвищує ефективність контролю за станом заборгованості. З метою удосконалення аналітичного обліку поточної дебіторської заборгованості запропоновані аналітичні рахунки до рахунку 37. На ТОВ «Лінксервіс КР» для обліку заборгованості забезпеченої вексями призначено рахунок 34 «Короткострокові векселі отримані», який має два субрахунки. Створення резерву сумнівних боргів є обов'язком процесом для кожного підприємства. Він створюється лише за тією заборгованістю, яка виникає внаслідок нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Крім того, резерв сумнівних боргів створюється лише за заборгованістю, за якою очікують надходження грошових коштів, яка не є придбаною та не передбачена для продажу. На ТОВ «Лінксервіс

КР» для обліку резерву сумнівних призначено рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів».

3. Останнім етапом бухгалтерського обліку є складання звітності, яка складається на основі облікових реєстрів. Повний пакет фінансової звітності складається з таких елементів як: звіт про фінансовий стан (баланс), форма №1; звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), форма №2; звіт про рух грошових коштів, форма №3; звіт про власний капітал, форма №4; примітки до фінансової звітності, форма №5. Інформація про дебіторську заборгованість відображається таких рядках звіту про фінансовий стан (баланс) як: 1040 Довгострокова дебіторська заборгованість, 1120 Векселі одержані, 1125 Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, 1130 Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами, 1135 Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом та 1155 Інша поточна дебіторська заборгованість. У примітках до фінансової звітності, відображення інформації про дебіторську заборгованість здійснюється у розділі «ІХ. Дебіторська заборгованість». Також для інформації про дебіторську заборгованість призначено рядок у розділі «Х. Нестачі і втрати від псування цінностей».

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТОВ «ЛІНКСЕРВІС КР»

3.1. Аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості підприємства

Як вже зазначалось аналіз дебіторської заборгованості проводиться в декілька етапів, зокрема у чотири етапи. Перший етап є підготовчим, другий етап є основним, на якому безпосередньо здійснюються аналітичні процедури. На третьому етапі досліджуються результати проведеного аналізу, які були отримані на підставі попередніх аналітичних процедур. Такі результати узагальнюються та систематизуються, а також робляться аналітичні висновки та формуються пропозиції. На останньому завершальному етапі попередньо сформовані висновки досліджуються та на їх основі приймаються управлінські рішення.

Для проведення аналізу дебіторської заборгованості одним із джерел інформації є фінансова звітність, зокрема Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2021 роки [Додатки А-В].

Основним завданням є проведення аналізу динаміки та структури дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2021 роки. Проте аналіз якості дебіторської заборгованості, оборотності та співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості є не менш важливими, що дозволяє більш детально розглянути стан дебіторської заборгованості на підприємстві та ефективно управляти заборгованістю підприємства.

Методика оцінки заборгованості починається з проведення аналізу динаміки та структури дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2021 роки (табл. 3.1).

Аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2021 рр.

№	Показники	Роки						Абсолютне відхилення, +/-			Темп приросту, %		
		2019		2020		2021		2020 до 2019	2021 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2019	2021 до 2020
		тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %						
1	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	65455,1	86,89	28722,9	79,23	45469,3	65,77	-36732,2	-19985,8	16746,4	-56,1	-30,5	58,3
2	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	–	–	–	–	49,6	0,07	–	49,6	49,6	–	100	100
3	Інша поточна дебіторська заборгованість	9880,3	13,11	7530,1	20,77	23612,8	34,16	-2350,2	13732,5	16082,7	-23,8	138,9	213,6
4	Заборгованість усього	75335,4	100	36253	100	69131,7	100	-39082,4	-6203,7	32878,7	-51,9	-8,2	90,7

Джерело: складено автором

Загальна дебіторська заборгованість розраховується як сума рядків 1-3, тобто маємо наступне:

$$ДЗ_{2019} = 65455,1 + 9880,3 = 75335,4 \text{ (тис. грн.)};$$

$$ДЗ_{2020} = 28722,9 + 7530,1 = 36253 \text{ (тис. грн.)};$$

$$ДЗ_{2021} = 45469,3 + 49,6 + 23612,8 = 69131,7 \text{ (тис. грн.)}.$$

Розрахуємо питому вагу дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у складі загальної заборгованості у 2019 році:

$$ПВ_1 = \frac{65455,1}{75335,4} \times 100\% = 86,89\%,$$

$$ПВ_3 = \frac{9880,3}{75335,4} \times 100\% = 13,11\%.$$

Далі розрахуємо питому вагу дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у складі загальної заборгованості у 2020 році за аналогією до попереднього року:

$$ПВ_1 = \frac{28722,9}{36253} \times 100\% = 79,23\%,$$

$$ПВ_3 = \frac{7530,1}{36253} \times 100\% = 20,77\%,$$

Останні значення питомої ваги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у складі загальної заборгованості у 2021 році:

$$ПВ_1 = \frac{45469,3}{69131,7} \times 100\% = 65,77\%,$$

$$ПВ_2 = \frac{49,6}{69131,7} \times 100\% = 0,07\%,$$

$$ПВ_3 = \frac{23612,8}{69131,7} \times 100\% = 34,16\%,$$

Наступним кроком є розрахунок абсолютного відхилення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у досліджуваному році порівняно з попереднім роком. Розраховуємо абсолютне відхилення дебіторської заборгованості у 2020 році порівняно з 2019 роком:

$$\Delta_1 = 28722,9 - 65455,1 = -36732,2 \text{ (тис. грн.)};$$

$$\Delta_3 = 7530,1 - 9880,3 = -2350,2 \text{ (тис. грн.)};$$

$$\Delta_4 = 36253 - 75335,4 = -39082,4 \text{ (тис. грн.)}.$$

Абсолютне відхилення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у 2021 році порівняно з 2019 роком:

$$\Delta_1 = 45469,3 - 65455,1 = -19985,8 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_2 = 49,6 - 0 = 49,6 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_3 = 23612,8 - 9880,3 = 13732,5 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_4 = 65131,7 - 75335,4 = -6203,7 \text{ (тис. грн).}$$

Абсолютне відхилення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у 2021 році порівняно з 2020 роком:

$$\Delta_1 = 45469,3 - 28722,9 = 16746,4 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_2 = 49,6 - 0 = 49,6 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_3 = 23612,8 - 7530,1 = 16082,7 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_4 = 65131,7 - 36253 = 32878,7 \text{ (тис. грн).}$$

Останнім кроком є розрахунок темпу зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у досліджуваному році порівняно з попереднім роком. Для цього використовується попередній розрахований нами показник, тобто абсолютне зростання, та значення дебіторської заборгованості попереднього року. Розраховуємо темп зростання дебіторської заборгованості у 2020 році порівняно з 2019 роком:

$$T_{зр_1} = \frac{-36732,2}{65455,1} \times 100\% = -56,1\%;$$

$$T_{зр_3} = \frac{-2350,2}{9880,3} \times 100\% = -23,8\%;$$

$$T_{зр_4} = \frac{-39082,4}{75335,4} \times 100\% = -51,9\%.$$

Темп зростання дебіторської заборгованості у 2021 році порівняно з 2019 роком:

$$T_{зр_1} = \frac{-19985,8}{65455,1} \times 100\% = -30,5\%;$$

$$T_{зр_3} = \frac{13732,5}{9880,3} \times 100\% = 138,9\%;$$

$$T_{зр_4} = \frac{-6203,7}{75335,4} \times 100\% = -8,2\%.$$

Темп зростання дебіторської заборгованості у 2021 році порівняно з 2020 роком:

$$T_{зр_1} = \frac{16746,4}{28722,9} \times 100\% = 58,3\%;$$

$$T_{зр_3} = \frac{16082,7}{7530,1} \times 100\% = 213,6\%;$$

$$T_{зр_4} = \frac{32878,7}{36253} \times 100\% = 90,7\%.$$

Отже, розрахувавши попередні показники, можемо зробити висновок, що у 2020 році порівняно з 2019 роком дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилась на 36732,2 тис. грн, або на 56,1%. Одночасно інша поточна дебіторська заборгованість зменшилась на 2350,2 тис. грн. або на 23,8%, що спричинило зменшення загальної заборгованості на 39082,4 тис. грн або на 51,9%. У 2021 році порівняно з 2019 роком дебіторська заборгованість зменшилась на 19985,8 тис. грн, або на 30,5%. А дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом та інша поточна дебіторська заборгованість у 2021 році порівняно з 2019 роком навпаки зросли на 49,6 тис. грн (на 100%) та на 13732,5 тис. грн. (на 138,9%) відповідно. Це призвело зменшення загальної заборгованості на 6203,7 тис. грн або на 8,2%. При порівнянні 2021 року з 2020 роком відмічається зростання загальної дебіторської заборгованості на 328798,7 тис. грн. (на 90,7%). Це було спричинено збільшенням дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 16746,4 тис. грн (на 58,3%). Також вплив на збільшення мали дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, що збільшилась на 49,6 тис. грн (на 100%), та інша поточна дебіторська заборгованість, що збільшилась на 16082,7 тис. грн. (на 213,6%).

У табл. 3.2 зображено зміну питомої ваги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у складі загальної заборгованості на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2022 рр.

Розрахуємо абсолютне відхилення питомої ваги дебіторської заборгованості у 2020 році порівняно з 2019 роком:

$$\Delta_1 = 79,23\% - 86,89\% = -7,66\%;$$

$$\Delta_3 = 20,77 - 13,11 = 7,66\%.$$

**Зміна питомої ваги дебіторської заборгованості у складі загальної заборгованості на ТОВ «Лінксервіс КР» за
2019-2022 рр.**

№	Показники	Роки						Абсолютне відхилення питомої ваги		
		2019		2020		2021		2020 до 2019	2021 до 2019	2021 до 2020
		тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %			
1	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	65455,1	86,89	28722,9	79,23	45469,3	65,77	-7,66	-21,12	-13,46
2	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	–	–	–	–	49,6	0,07	–	0,07	0,07
3	Інша поточна дебіторська заборгованість	9880,3	13,11	7530,1	20,77	23612,8	34,16	7,66	21,05	13,39
4	Заборгованість усього	75335,4	100	36253	100	69131,7	100	–	–	–

Джерело: складено автором

Абсолютне відхилення питомої ваги дебіторської заборгованості у 2021 році порівняно з 2019 роком:

$$\Delta_1 = 65,77\% - 86,89\% = -21,12\%;$$

$$\Delta_2 = 0,07\% - 0 = 0,07\%;$$

$$\Delta_3 = 34,16\% - 13,11\% = 21,05\%.$$

Абсолютне відхилення питомої ваги дебіторської заборгованості у 2021 році порівняно з 2020 роком:

$$\Delta_1 = 65,77\% - 79,23\% = -13,46\%;$$

$$\Delta_2 = 0,07\% - 0 = 0,07\%;$$

$$\Delta_3 = 34,16\% - 20,77\% = 13,39\%.$$

Отже, у 2020 році порівняно з 2019 роком питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 7,66%, а питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості збільшилась на 7,66%. У 2021 році порівняно з 2019 роком питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилась на 21,12%. Збільшились питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом (на 0,07%) та питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості (на 21,05%). У 2021 році порівняно з 2020 роком питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилась на 13,46%. А питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості збільшились на 0,07% та 13,39% відповідно.

Структура дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019 рік представлена на рис. 3.1.

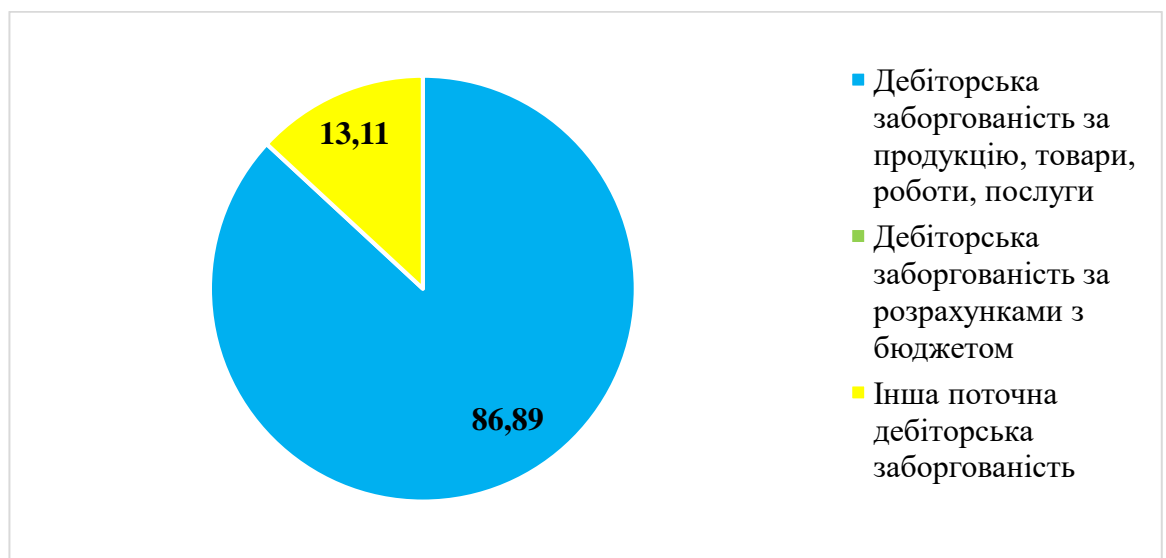

Рис. 3.1. Структура дебіторської заборгованості в складі загальної дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» у 2019 р.

Джерело: складено автором

Отже, у 2019 році найбільшу частину в структурі дебіторської заборгованості становила дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, а саме 86,89%. Другою складовою дебіторської заборгованості є інша поточна дебіторська заборгованість, що складала 13,11%.

Структура дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2020 рік подана круговою діаграмою на рис. 3.2.

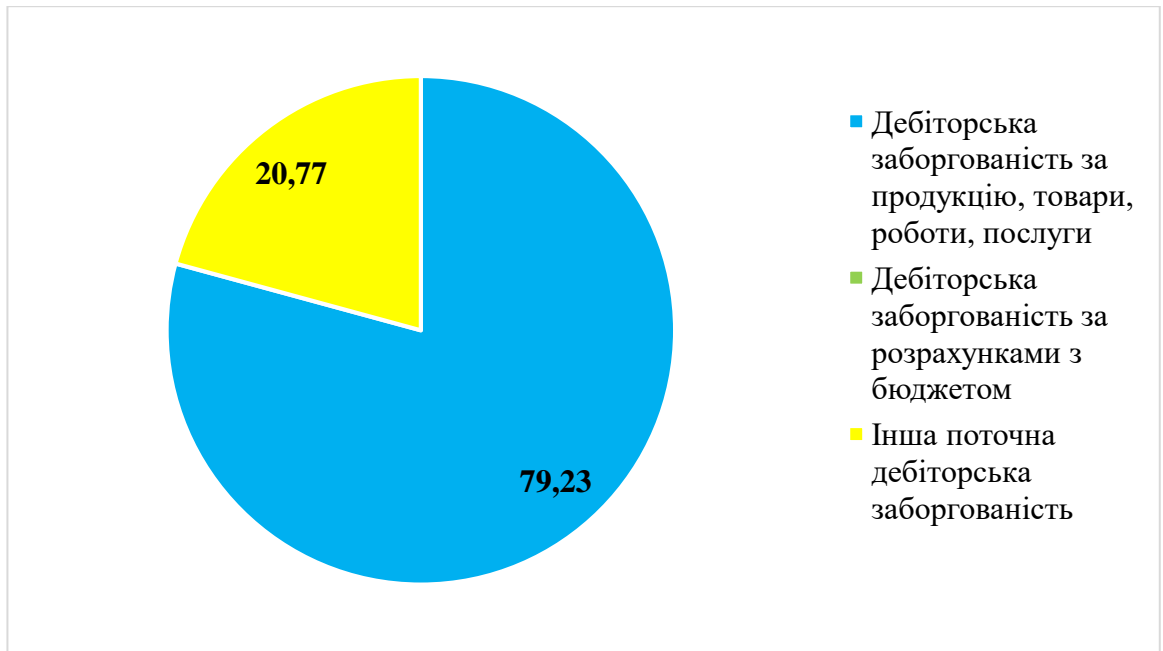

Рис. 3.2. Структура дебіторської заборгованості в складі загальної дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» у 2020 р.

Джерело: складено автором

Отже, у 2020 році як і в 2019 році структуру дебіторської заборгованості складала два елементи. Найбільшу частину займала дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (79,23%), а найменшу частину – інша поточна дебіторська заборгованість, що складала 20,77%.

Структура дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2021 рік представлена круговою діаграмою на рис. 3.3.

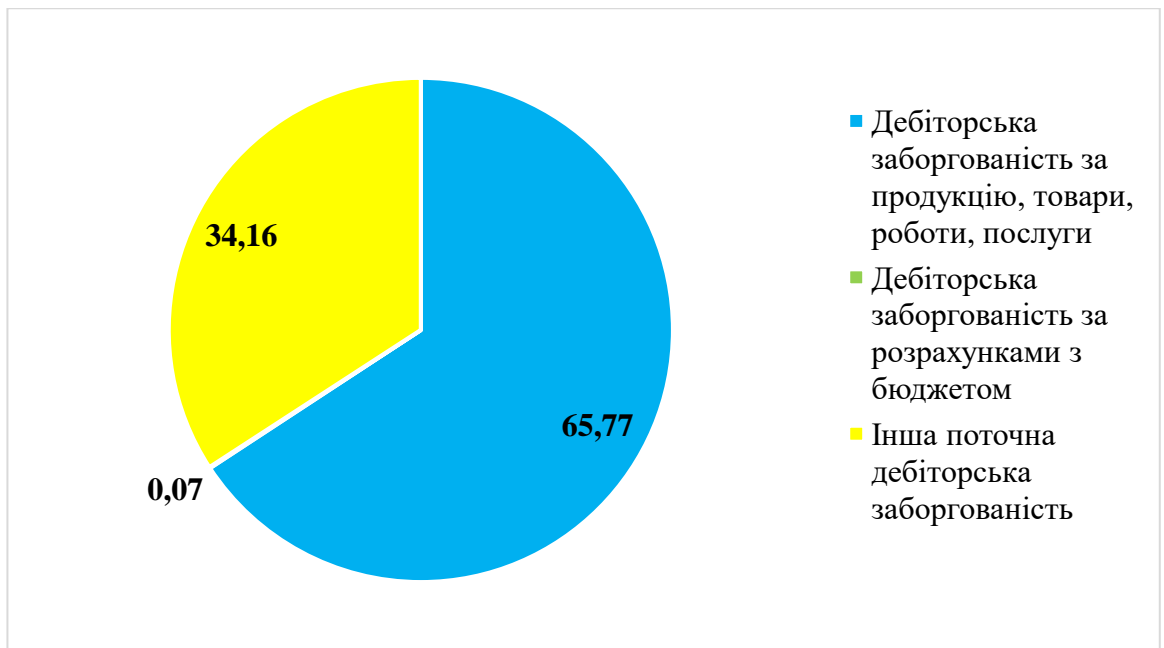

Рис. 3.3. Структура дебіторської заборгованості в складі загальної дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» у 2021 р.

Джерело: складено автором

Отже, у 2021 році структуру дебіторської заборгованості склали три елементи. Найбільшу частину займала дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (65,77%). Інша поточна дебіторська заборгованість складала 34,16%. Найменшу ж частину склали дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, а саме 0,07%.

Наступним етапом є аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості у складі активів ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2021 роки. Для проведення аналізу використано дані табл. 3.3

Для проведення аналітичних розрахунків визначимо необхідні показники, у тому числі абсолютне відхилення та темп зростання решти оборотних активів та усього оборотних активів за 2019-2022 роки.

Аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості в складі оборотних активів

ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2021 рр.

№	Показники	Роки						Абсолютне відхилення, +/-			Темп приросту, %		
		2019		2020		2021		2020 до 2019	2021 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2019	2021 до 2020
		тис. грн	ПІТОМА ВАГА, %	тис. грн	ПІТОМА ВАГА, %	тис. грн	ПІТОМА ВАГА, %						
1	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	65455,1	69,9	28722,9	38,2	45469,3	51,37	-36732,2	-19985,8	16746,4	-56,1	-30,5	58,3
2	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	-	-	49,6	0,06	-	49,6	49,6	-	100	100
3	Інша поточна дебіторська заборгованість	9880,3	10,6	7530,1	10	23612,8	26,67	-2350,2	13732,5	16082,7	-23,8	138,9	213,6
4	Решта оборотних активів	18258,4	19,5	38892,6	51,8	19393,4	21,9	20634,2	1135	-19499,2	113	6,2	-50,1
5	Усього оборотні активи	93593,8	100	75145,6	100	88525,1	100	-18448,2	-5068,7	13379,5	-19,7	-5,4	17,8

Джерело: складено автором

Питома вага інших оборотних активів:

$$\text{У 2019 році: } \text{ПВ}_4 = \frac{18258,4}{93593,8} \times 100\% = 19,5\%;$$

$$\text{У 2020 році: } \text{ПВ}_4 = \frac{38892,6}{75145,6} \times 100\% = 51,8\%;$$

$$\text{У 2021 році: } \text{ПВ}_4 = \frac{19393,4}{88525,1} \times 100\% = 21,9\%.$$

Наступним розраховуємо значення абсолютного відхилення:

- у 2020 році порівняно з 2019 роком:

$$\Delta_4 = 38892,6 - 18258,4 = 20634,2 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_5 = 75145,6 - 93593,8 = -18448,2 \text{ (тис. грн).}$$

- у 2021 році порівняно з 2019 роком:

$$\Delta_4 = 19393,4 - 18258,4 = 1135 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_5 = 88525,1 - 93593,8 = -5068,7 \text{ (тис. грн).}$$

- у 2021 році порівняно з 2020 роком:

$$\Delta_4 = 19393,4 - 38892,6 = -19499,2 \text{ (тис. грн);}$$

$$\Delta_5 = 88525,1 - 75145,6 = 13379,5 \text{ (тис. грн).}$$

Останнім розраховуємо темп зростання:

- у 2020 році порівняно з 2019 роком:

$$\text{T}_{зр_4} = \frac{20634,2}{18258,4} \times 100\% = 113\%;$$

$$\text{T}_{зр_5} = \frac{-18448,2}{93593,8} \times 100\% = -19,7\%.$$

- у 2021 році порівняно з 2019 роком:

$$\text{T}_{зр_4} = \frac{1135}{18258,4} \times 100\% = 6,2\%;$$

$$\text{T}_{зр_5} = \frac{-5068,7}{93593,8} \times 100\% = -5,4\%.$$

у 2021 році порівняно з 2020 роком:

$$\text{T}_{зр_4} = \frac{-19499,2}{38892,6} \times 100\% = -50,1\%;$$

$$\text{T}_{зр_5} = \frac{13379,5}{75145,6} \times 100\% = 17,8\%.$$

Отже, у 2020 році порівняно з 2019 роком решта оборотних активів збільшились на 20634,2 тис. грн (або 113%). Але загальне значення оборотних

активів зменшилася на 18448,2 тис. грн., що відбулося через зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари та послуги на 36732,2 тис. грн. (або на 56,1%) та зменшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 2350,2 тис. грн. (або на 23,8%). У 2021 році порівняно з 2019 роком дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом зросла на 49,6 тис. грн. (на 100%). Також збільшилась інша поточна дебіторська заборгованість та решта оборотних активів на 13732,5 тис. грн. (138,9%) та 1135 тис. грн. (6,2%) відповідно. Але оборотні активи загалом знизились на 5068,7 тис. грн. (на 5,4%). Це були викликані зниженням дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи послуги на 19985,8 тис. грн. (на 30,5%). У 2021 році порівняно з 2020 роком відбулось збільшення оборотних активів загалом на 13379,5 тис. грн (17,8%), що було спричинено збільшенням дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 16746,4 тис. грн. (58,3%). Відбулось збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 49,6 тис. грн. (100%). А також відбулося збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості, а саме на 16082,7 тис. грн. (213,6%). Зменшення відбулось лише за рештою оборотних активів на 19499,2 тис. грн. (50,1%).

Вихідні дані аналізу зміни питомої ваги дебіторської заборгованості в складі оборотних активів на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2022 рр. представлено у табл. 3.4.

Розрахуємо абсолютне відхилення питомої ваги у 2020 році порівняно з 2019 роком:

$$\Delta_1 = 38,2\% - 69,9\% = -31,7\%;$$

$$\Delta_3 = 10\% - 10,6\% = -0,6\%;$$

$$\Delta_4 = 51,8\% - 19,5\% = 32,3\%;$$

**Зміна питомої ваги дебіторської заборгованості у складі оборотних активів
на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2022 рр.**

№	Показники	Роки						Абсолютне відхилення питомої ваги		
		2019		2020		2021		2020 до 2019	2021 до 2019	2021 до 2020
		тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %			
1	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	65455,1	69,9	28722,9	38,2	45469,3	51,37	-31,7	-18,53	13,17
2	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	-	-	49,6	0,06	-	0,06	0,06
3	Інша поточна дебіторська заборгованість	9880,3	10,6	7530,1	10	23612,8	26,67	-0,6	16,07	16,67
4	Решта оборотних активів	18258,4	19,5	38892,6	51,8	19393,4	21,9	32,3	2,4	-29,9
5	Усього оборотні активи	93593,8	100	75145,6	100	88525,1	100	-	-	-

Джерело: складено автором

Абсолютне відхилення питомої ваги у 2021 році порівняно з 2019 роком:

$$\Delta_1 = 51,37\% - 69,9\% = -18,53\%;$$

$$\Delta_2 = 0,06\% - 0 = 0,06\%;$$

$$\Delta_3 = 26,67\% - 10,6\% = 16,07\%;$$

$$\Delta_4 = 21,9\% - 19,5\% = 2,4\%;$$

Абсолютне відхилення питомої ваги у 2021 році порівняно з 2020 роком:

$$\Delta_1 = 51,37\% - 38,2\% = 13,17\%;$$

$$\Delta_2 = 0,06\% - 0 = 0,06\%;$$

$$\Delta_3 = 26,67\% - 10\% = 16,67\%;$$

$$\Delta_4 = 21,9\% - 51,8\% = -29,9\%;$$

Отже, у 2020 році порівняно з 2019 роком відбулось зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 31,7%. Також зменшилась питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості на 0,6%. Питома вага решти оборотних активів навпаки збільшилась а 32,3%. У 2021 році порівняно з 2019 роком зменшилась тільки питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 18,53%. А питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості збільшились на 0,06% та 16,07% відповідно. Також збільшилась питома вага решти оборотних активів на 2,4%. У 2021 році порівняно з 2020 роком відбулось збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 13,17%. Збільшилась питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 0,06%. А також збільшилась питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості на 16,67%. В той час як питома вага решти оборотних активів зменшилась на 29,9%.

Структура дебіторської заборгованості в складі оборотних активів ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019 рік подано на рис. 3.4. Результати розрахунків свідчать про те, що у 2019 році левову частку оборотних активів підприємства займає дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, а саме 69,9%. Найменшу частку складала інша поточна дебіторська заборгованість, а саме 10,6%.

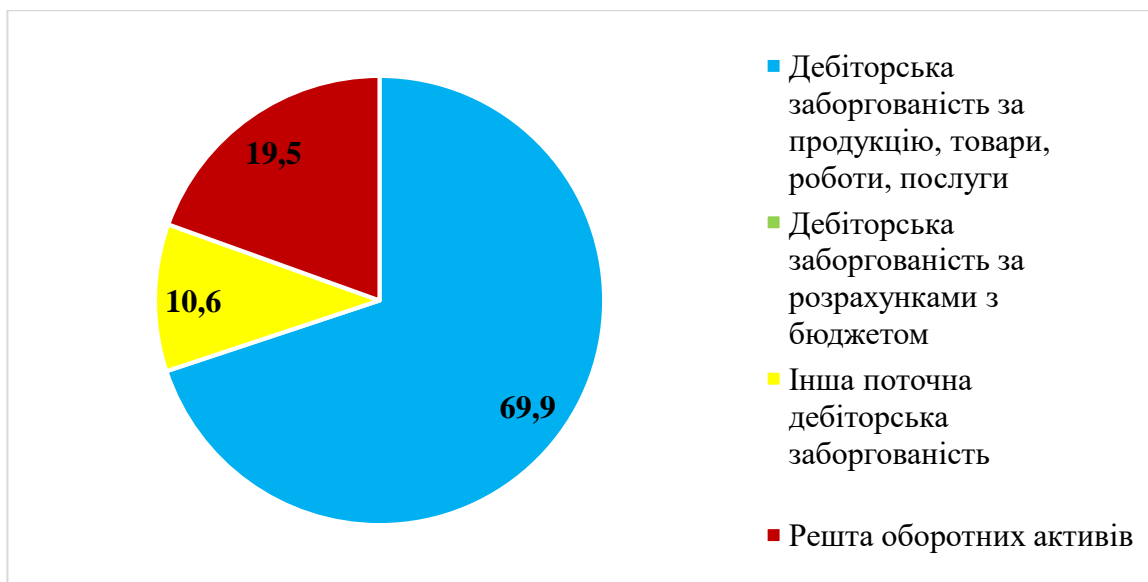

Рис. 3.4. Структура дебіторської заборгованості в складі оборотних активів на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019 р.

Джерело: складено автором

Структура дебіторської заборгованості в складі оборотних активів на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2020 рік представлена круговою діаграмою (рис. 3.5).

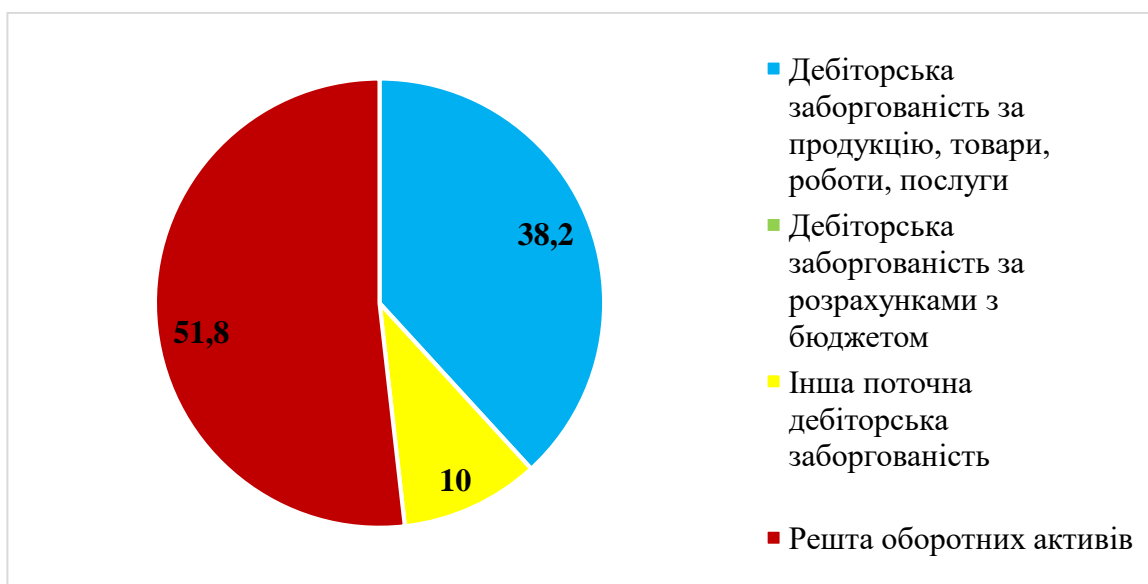

Рис. 3.5. Структура дебіторської заборгованості в складі оборотних активів на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2020 р.

Джерело: складено автором

Найбільшу частку у 2020 році становить решта оборотних активів, а саме 51,8%. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги складає 38,2%. Найменшу ж частку складає дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, а саме 10%. Структура дебіторської заборгованості в складі оборотних активів на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2021 рік подана на рис. 3.6.

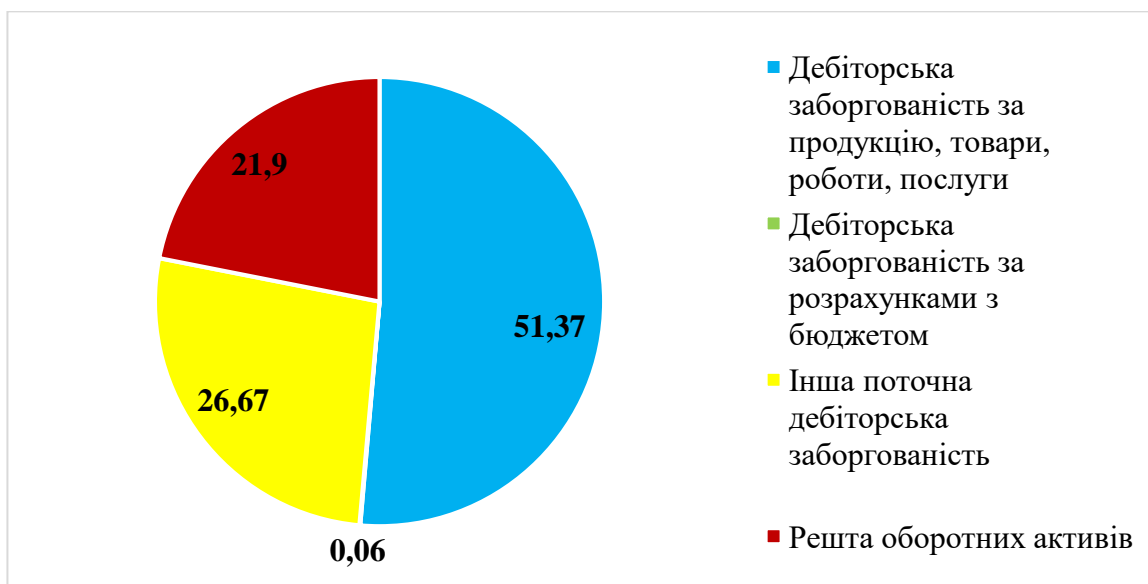

Рис. 3.6. Структура дебіторської заборгованості в складі оборотних активів на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2021 р.

Джерело: складено автором

У 2021 році у структурі активів, найбільшу частку займають дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (51,37%) та інша поточна дебіторська заборгованість (26,67%). Найменшу ж частку займає дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, а саме 0,06%.

На даному етапі доцільно визначити наступні показники: оборотність дебіторської заборгованості та тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості.

Аналіз оборотності дебіторської заборгованості відбувається за допомогою визначення коефіцієнта оборотності. Даний показник визначається за формою:

$$K = \frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня дебіторська заборгованість}} \quad (3.1)$$

Тому спочатку визначимо середню дебіторську заборгованість за 2019-2021 рр.

$$ДЗ_{2019} = \frac{(29891,5+5869,5)+(65455,1+9880,3)}{2} = \frac{65761+75335,4}{2} = \frac{111096,4}{2} =$$

55548,2 (тис. грн.);

$$ДЗ_{2020} = \frac{(65455,1+9880,3)+(28722,9+7530,1)}{2} = \frac{75335,4+36253}{2} = \frac{111588,4}{2} = 55794,2$$

(тис. грн.);

$$ДЗ_{2021} = \frac{(28722,9+7530,1)+(45469,3+49,6+23612,8)}{2} = \frac{36253+69131,7}{2} = \frac{105384,7}{2} =$$

52692,35 (тис. грн.);

Обчислимо коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості:

$$K_{2019} = \frac{189060,1}{55548,2} = 3,404;$$

$$K_{2020} = \frac{203112,1}{55794,2} = 3,64;$$

$$K_{2021} = \frac{216870,3}{52692,35} = 4,116.$$

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості відображає скільки разів впродовж досліджуваного періоду можна вмістити середній залишок дебіторів в обсяги надходжень від реалізації. Тобто у 2019 та 2020 роках кількість таких разів становить 3, в той час як в 2021 році така кількість разів становить 4 рази.

Тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості обчислюється за формулою:

$$ТП = \frac{\text{Звітний період відображений в днях}}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}}. \quad (3.2)$$

Проаналізуємо тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості за рік:

$$ТП_{2019} = \frac{360}{3,404} = 106 \text{ (днів);}$$

$$ТП_{2020} = \frac{360}{3,64} = 100 \text{ (днів);}$$

$$ТП_{2021} = \frac{360}{4,116} = 88 \text{ (днів)};$$

Даний показник відображає кількість днів, які в середньому необхідні товариству для отримання оплати за продукцію (товари, роботи, послуги), яка була відвантажена. В 2019 році така кількість днів становить 106 днів. У 2020 році вона зменшується до 100 днів. І найменшого значення даний показник досягає у 2021 році, а саме 88 днів. Чим менша тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості, тим більше вірогідність повернення такої заборгованості. Тобто при порівнянні тільки цих трьох періодів, можна зробити висновок, що найнижчий ризик неповернення заборгованості у 2021 році, та починаючи з 2019 року в кожному наступному році такий ризик неповернення стає все нижчим.

Результати порівняльного аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019 рік представлено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованість на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019 р.

Показники	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
Заборгованість за товари, роботи, послуги	65455,1	53218,4	12236,7	–
Заборгованість за розрахунками: з бюджетом	–	2915,7	–	2915,7
зі страхування	–	293,8	–	293,8
з оплати праці	–	1027,5	–	1027,5
Інша поточна заборгованість	9880,3	18672,5	–	8792,2
Разом	75335,4	76127,9	12236,7	13029,2

Джерело: складено автором

Отже, ми бачимо, що у 2019 році існує перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на 792,5 тис. грн. Порівняльний аналіз

дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2020 рік подано у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованість на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2020 р.

Показники	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
Заборгованість за товари, роботи, послуги	28722,9	52831,4	–	24108,5
Заборгованість за розрахунками:				
з бюджетом	–	1355,0	–	1355,0
зі страхування	–	301,6	–	301,6
з оплати праці	–	1055,1	–	1055,1
Інша поточна заборгованість	7530,1	6110,3	1419,8	–
Разом	36253	61653,4	1419,8	26820,2

Джерело: складено автором

Результати обчислень табл. 3.6 свідчать, що у 2020 році існує перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на 25400,4 тис. грн. Проведемо порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «Лінксервіс КР» за 2021 рік (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованість ТОВ «Лінксервіс КР» у 2021 році

Показники	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1	2	3	4	5
Заборгованість за товари, роботи, послуги	45469,3	69469,6	–	24000,3
Заборгованість за розрахунками:				
з бюджетом	49,6	2751,6	–	2702
зі страхування	–	298,3	–	298,3

1	2	3	4	5
з оплати праці	–	1200,9	–	1200,9
Інша поточна заборгованість	23612,8	4022,8	19590	–
Разом	69131,7	77743,2	19590	28201,5

Джерело: складено автором

Результати аналізу свідчать, що в попередні два досліджуваних роки на підприємстві існує перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською, в 2021 році таке перевищення становить 8611,5 тис. грн.

Розрахуємо коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, що визначається за формулою:

$$K_{\text{дзкз}} = \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Кредиторська заборгованість}} \quad (3.3)$$

Розрахуємо показники за період 2019-2021 рр:

$$K_{\text{дзкз}2019} = \frac{75335,4}{76127,9} = 0,9896;$$

$$K_{\text{дзкз}2020} = \frac{36253}{61653,4} = 0,588;$$

$$K_{\text{дзкз}2021} = \frac{69131,7}{77743,2} = 0,889.$$

Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості відображає чи може підприємство розрахуватися з кредиторами за рахунок дебіторської заборгованості. Порівнявши кредиторську та дебіторську заборгованість, ми побачили, що кредиторська заборгованість кожного року перевищувала дебіторську заборгованість. А розрахувавши коефіцієнт ми побачили, що підприємство не зможе розрахуватися з кредиторами тільки за рахунок дебіторської заборгованості. Найближчим значенням яке б це дозволило є значення 2019 року.

3.2. Методика аудиту дебіторської заборгованості підприємства

Питання аудиту дебіторської заборгованості було розглянуто багатьма авторами. Серед них можна виділити таких авторів як Олійник С., Присяжна А., Лукаш В., Орехова А., Білозуб О., Древаль П., Сікетіна Н. та Філатова М.

Аудит дебіторської заборгованості є способом підтвердження повноти та достовірності відображення інформації про заборгованість у фінансовій звітності, сприяє якості відображеної інформації, достовірності та прозорості відображення господарських операцій та розрахунків пов'язаних з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг. У своїй роботі Олійник С., зазначає, що для того, щоб аудит був якісно проведений він має бути заздалегідь спланований, має бути обрана правильна стратегія проведення аудиту та складений план аудиту [39, с.9]. Плануючи аудит, аудитор має організувати свою роботу належним чином.

Метою проведення аудиту дебіторської заборгованості є те, що аудитором висловлюється думка про стан бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості на підприємстві, про достовірність фінансової звітності щодо всіх суттєвих аспектів. Присяжна А. в своїй статті зазначає, що для проведення аудиту дебіторської заборгованості визначаються та здійснюються аудиторські процедури [45, с. 168]. Під час аудиту дебіторської заборгованості передбачається здійснення наступних процедур:

- перевірка залишків заборгованості в Головній книзі з обліковими регістрами;
- перевірка та підтвердження заборгованостей;
- перевірка правильності заповнення первинних документів з обліку дебіторської заборгованості;
- підтвердження факту того, що поточна заборгованість визначається водночас з визначення доходу від реалізації;
- перевірка правильно складання договорів з покупцями;
- складання списку дебіторів підприємства;

– перевірка належності підстав для списання безнадійної дебіторської заборгованості тощо.

Однієї єдиної методики проведення аудиту дебіторської заборгованості не існує, оскільки кожна аудиторська фірма або незалежний аудитор розробляє її самостійно. Але можна виокремити загальну методику. Перед початком аудиту, аудитором визначається предмет та об'єкт аудиторської перевірки (рис. 3.7). Для аудиту дебіторської заборгованості предметом виступають господарські операції за розрахунками з покупцями та з різними дебіторами. Об'єктом же є первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку тощо.

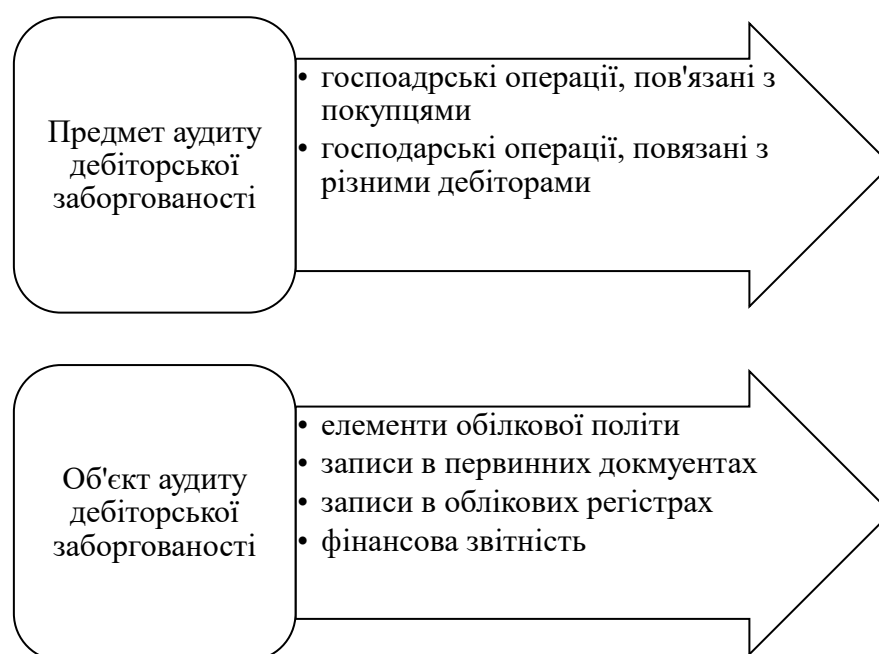

Рис. 3.7. Предмет та об'єкти аудиту дебіторської заборгованості

Джерело: розробка автора

Джерелами аудиту дебіторської заборгованості виступають первинні документи, як ті що надійшли на підприємство, так і ті, що були надані контрагентами, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, фінансова звітність, звіти попередніх перевірок. Для проведення аудиту встановлюються певні завдання (рис. 3.8), виконавши які, аудитор може зробити висновки про стан бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості на підприємстві.

Рис. 3.8. Завдання аудиту дебіторської заборгованості

Джерело: складено автором на основі [5, с.67; 24; 26; 58]

На рис. 3.8 зображено основні завдання аудиту дебіторської заборгованості, проте до них можна ще додати такі завдання як: перевірка дотримання підприємством норм законодавства щодо розрахунків з підзвітними особами та перевірка правильності відображення таких розрахунків, перевірка дотримання підприємством вимог законодавства, зокрема НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», визначення достовірності показників фінансової звітності щодо дебіторської заборгованості, правильність та повнота відображення інформації про дебіторську заборгованість у Примітках до річної фінансової звітності. Такі завдання можуть бути різними та встановлюються аудитором залежно від цілей.

Під час перевірки термінів погашення дебіторської заборгованості та її повноти відображення, аудитору варто звернути увагу на наступні моменти:

- перевірити реальність виконаних операцій, а також перевірити чи відвантажено продукцію, виконано роботи та надано послуги повністю та в тому об'ємі, що зазначені в документах;

- перевірити своєчасність реєстрування операцій і їх відповідність сум та термінів до рахунків або договорів;
- перевірити акти звірок на предмет повернення продукції або товарів покупцям згідно з термінами, обсягами та номенклатурою;
- перевірити правильність формування та виконання замовлень згідно з договором та законодавством [56].

Як вже зазначалось, будь-який процес проведення аудит складається з певних етапів. До таких етапів належить:

- підготовчий етап;
- проміжний етап;
- основний етап;
- заключний етап.

Організація аудиту передбачає документальне оформлення процесу аудиторської перевірки. Даний процес врегульовано також МСА 230 «Аудиторська документація». Для організації перевірки важливим є правильне визначення необхідних документів (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Аудиторська документація процесу аудиту

Етап аудиту	Документи
Підготовчий етап	Лист-пропозиція на проведення аудиту; Довідка-аналіз клієнта; Лист-згода на проведення аудиту; Договір про проведення аудиту; Загальний план аудиту; Програма аудиту Тест оцінки внутрішнього контролю
Проміжний етап	Робочі документи аудитора
Основний етап	Робочі документи аудитора з аудиторських процедур, що визначені планом аудиту
Заключний етап	Підсумкові документи; Аудиторський звіт; Акт наданих послуг

Джерело: [44, с. 86]

МСА 230 «Аудиторська документація» визначає цілями складання документація наступне:

- надання доказу наявності в аудитора основ для висновку про досягнення основних цілей;
- надання доказу, що планування та виконання аудиту відбулось відповідно до законодавчих вимог та МСА;
- допомога аудитору спланувати та виконати аудит;
- надає можливість аудитору зробити звіт про виконану роботу;
- зберігає питання, що мають важливе значення для майбутніх аудитів;
- дає змогу провести зовнішні інспектування відповідно до законодавчих та нормативних вимог.

Під час аудиту дебіторської заборгованості аудитору необхідно дотримуватись певних аспектів, використовуючи певні критерії оцінки. Відповідно до МСА є вісім таких критерії (рис. 3.9).

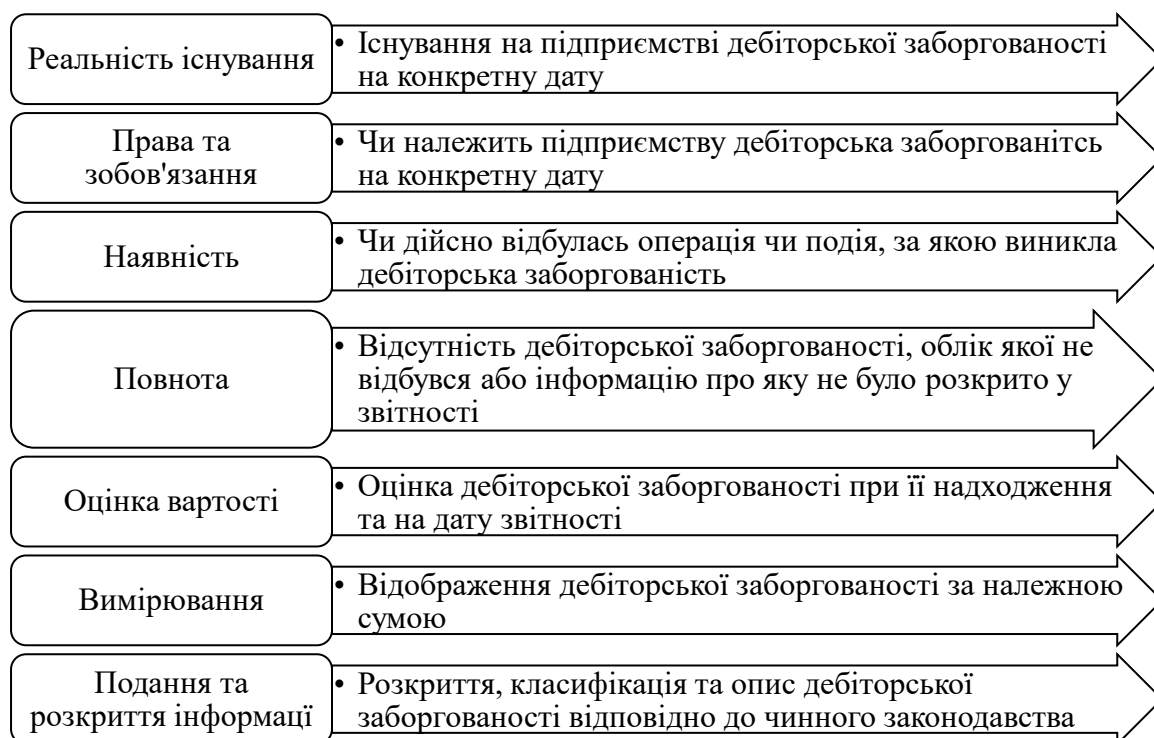

Рис. 3.9. Критерії оцінки під час аудиту дебіторської заборгованості
Джерело: складено автором на основі [44, с. 89]

На підготовчому етапі відбувається знайомство з клієнтом, збирається інформація про підприємство, загальна інформація про стан бухгалтерського обліку, положення обліковою політикою підприємства, за наявності попередніх перевірок переглядаються попередні звіти. Також аудитором оцінюється система внутрішнього контролю підприємства.

Аудитором визначається мета, завдання і методи аудиту, підготовляються загальна стратегія та план перевірки. На проміжному етапі аудит переглядає фінансову звітність, аналізує правильність відображення дебіторської заборгованості у такій звітності [45, с. 168]. Аудиторську перевірку аудитор починає оцінюючи методику та організацію обліку дебіторської заборгованості. Далі складається програма та план проведення аудиту. Програма аудиту наведена у додатку Д. Зазвичай ці документи відображаються у табличній формі. Приклад плану аудиту зображено на таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Приклад плану аудиту дебіторської заборгованості

№	Етап аудиту	Мета	Завдання	Документи
1	2	3	4	5
1	Підготовчий етап	Ознайомитись з організаційно-методичним забезпеченням. Призначити відповідальних осіб за проведення аудиту	1. Призначення відповідальних осіб за проведення аудиту. 2. Визначення стратегії аудиту. 3. Проведення оцінки внутрішнього контролю дебіторської заборгованості. 4. Складення програми аудиту.	Лист-пропозиція на проведення аудиту; Довідка-аналіз клієнта; Лист-згода на проведення аудиту; Договір про проведення аудиту; Загальний план аудиту; Програма аудиту Тест оцінки внутрішнього контролю
2	Проміжний етап	Отримання достовірних доказів щодо того, що дані бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості відповідають фактичній заборгованості	1. Ознайомлення та перегляд результатів попередніх інвентаризацій або проведення інвентаризації та контроль.	Робочі документи аудитора

1	2	3	4	5
3	Основний етап	Виконання аудиторських процедур	1. Виконання аудиторських процедур згідно з затвердженим планом аудиту. 2. Оформлення результату перевірки у робочих документах аудитора.	Робочі документи аудитора на аудиторські процедури, що були виконані
4	Заключний етап	Надання інформації про результати перевірки	1. Проаналізувати порушення, що були виявлені. 2. Оформлення підсумкових документів. 3. Надання рекомендацій щодо усунення порушень, що були виявлені під час аудиту. 4. Надання аудиторського звіту за результатом перевірки	Підсумкові документи; Аудиторський звіт

Джерело: складено автором

До кожної аудиторської процедури необхідно визначити дату коли така процедура буде здійснена, а також який робочий документ буде складено. Програма аудиту та план аудиту повинні містити інформацію про період перевірки, її термін, які було обрано аудиторські процедури та аудиторські докази. В процесі перевірки аудитор складає тест розкриття змісту господарських операцій з дебіторської заборгованості. Тест має табличну форму де записані запитання та запропоновано варіанти відповіді: «так» або «ні». Фрагмент тесту оцінки системи внутрішнього контролю представлено у табл. 3.10. Повний запропонований тест оцінки системи внутрішнього контролю представлено у додатку Г.

Також на другому проміжному етапі аудитор оцінює величину аудиторського ризику. Аудиторський ризик є функцією ризиків суттєвого викривлення, а також ризику невиявлення. Ризики оцінюють на основі аудиторських процедур задля того, щоб отримати потрібну інформацію та докази, які будуть отримані протягом усієї аудиторської перевірки [55, с. 113].

Фрагмент тесту оцінки внутрішнього контролю дебіторської заборгованості

Питання	Відповідь		Примітки
	так	ні	
Чи відбувається на підприємстві своєчасне оформлення документів з відвантаження продукції, товарів, виконання робіт або надання послуг?			
Чи виписуються та відправляються отримувачам рахунки на всю відвантажену продукцію, товари, виконані роботи чи наданні послуги?			
Чи відповідає спеціаліст, який є відповідальним за ведення обліку розрахунків з покупцями та замовниками тому рівню теоретичної та практичної підготовки, яка є необхідною для такої роботи?			
Чи правильно на підприємстві оформлюється первинна документація з ведення розрахунків з покупцями та замовниками?			
Чи звіряються на підприємстві дані синтетичного обліку з даними аналітичного обліку?			
Чи своєчасно ведеться накопичення та групування дебіторів в регістрах обліку?			
Чи своєчасно на підприємстві проводиться інвентаризація дебіторів?			
Чи своєчасно на підприємстві складаються акти звірки?			

Джерело: складено автором на основі [8, с. 292; 45]

При аудиті дебіторської заборгованості крім аудиторського ризику щодо всієї фінансової звітності, доцільно визначити також величину аудиторського ризику при перевірці дебіторської заборгованості. Тобто визначити величину того, що суттєві помилки в обліку дебіторської заборгованості які існують, можуть бути не виявлені та вплинуть на фінансову звітність.

Також доцільно виділити етап фактичної перевірки, який характеризується проведенням інвентаризації, для з'ясування фактичної наявності дебіторської заборгованості. Під час основного етапу аудитором проводиться безпосередньо аудиторська перевірка з використанням аудиторських процедур відповідно до затвердженого на підготовчому етапі плану аудиту, отримуються аудиторські докази. Аудиторські процедури – це певна система дій аудитора, мета яких отримати достатні та надійні аудиторські докази. Відповідно до МСА виділяють

такі види аудиторських процедур як: спостереження, перевірка, запит і підтвердження, аналітичні процедури, спостереження та підрахунок.

Аудитору варто звернути пильну увагу на стан безнадійної та сумнівної дебіторської заборгованість та правильність їх віднесення. Необхідно перевірити правильність списання безнадійної дебіторської заборгованості та відображення такої заборгованості у фінансовій звітності. Необхідно перевірити чи була врахована сумнівна дебіторська заборгованість при розрахунку резерву сумнівних боргів.

На останньому заключному етапі аудитором узагальнюються та отримані результати, які він отримав, вони систематизуються і на основі цих результатів складається аудиторський звіт. Аудиторський звіт є обов'язковим документом, який аудитор має надати підприємству за результатами проведеного аудиту. В звіті аудитор описує результати перевірки бухгалтерського обліку та фінансової звітності, факти порушень законодавства, якщо такі були, стан внутрішнього контролю підприємства.

Весь процес аудиту регламентується міжнародними стандартами аудиту. Тому всі етапи аудиту мають бути проведені відповідно до положень МСА. Аудиторські документи мають бути складені відповідно до вимог МСА 230 «Аудиторська документація», а аудиторські докази МСА 500 «Аудиторські докази».

3.3. Напрями удосконалення обліково-контрольної системи щодо дебіторської заборгованості товариства

Ефективність діяльності ТОВ «Лінкервіс КР», як і будь-якого іншого підприємства, залежить від правильності прийнятих керівником рішень. Такі рішення мають ґрунтуватись на дослідженнях, аналізі, спостереженні. Проте на підприємстві відсутній процес аналізу та взагалі контролю як загалом, так і окремо за дебіторською заборгованістю. Тому доречно створити на підприємстві посаду аналітика, або залучення консультанту, який буде проводити як загалом

аналіз всієї діяльності, так і в нашому випадку аналіз дебіторської заборгованості. Таким чином це дасть змогу підприємству приймати обґрунтовані рішення, дасть можливість обґрунтувати появу дебіторської заборгованості тощо. Аналіз дебіторської заборгованості дасть змогу здійснювати управління нею, що в свою чергу допоможе мінімізувати фінансові ризики, раціонально використовувати різні механізми повернення боргів та в умовах неплатежів більш гнучко перебудовувати систему управління.

Для зменшення рівня дебіторської заборгованості доцільно буде проводити попередній аналіз фінансової стабільності кожного нового або потенційного контрагента та на основі отриманих результатів приймати рішення про співпрацю з таким контрагентом та умови такої співпраці.

Також на підприємстві відсутній внутрішній контроль та не проводиться аудит. Тому доцільно було б також створити посаду внутрішнього аудитора, або залучати аудиторські фірми. Проте створення відділу або посади внутрішнього аудитора на ТОВ «Лінксервіс КР» допоможе досягати поставлених цілей за допомогою використання систематизованого та послідовного підходу до оцінки та підвищить ефективність управління ризиками, корпоративного управління, а також контролю.

Для полегшення процесу управління та організації обліку дебіторської заборгованості, запропоновано створити на підприємстві класифікацію дебіторської заборгованості.

Для деталізації інформації про облік довгострокової та поточної дебіторської заборгованості зроблена пропозиція щодо створення аналітичних рахунків за рахунками 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи», 36 «Розрахунки з постачальниками та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» та за рахунком 38 «Резерв сумнівних боргів».

Наразі на ТОВ «Лінксервіс КР» інвентаризація дебіторської заборгованості за всіма контрагентами проводиться раз на рік перед складання річної фінансової звітності та щоквартально вибірково за деякими контрагентами. Проте така періодичність проведення є недостатньою для здійснення повноцінного

контролю за дебіторської заборгованістю. Тому вважаємо доречним встановити на підприємстві обов'язкову інвентаризацію за всіма контрагентами мінімально раз на квартал. В такому випадку отримані під час інвентаризації результати будуть вагомими для ефективного контролю, проведення аналізу. Також такі результати будуть джерелом інформації для розрахунку резерву сумнівних боргів та визнання заборгованості сумнівною або безнадійною.

Висновки до розділу 3

1. Було проведено аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2021 рр. За результати проведеного аналізу було визначено, що у 2020 році порівняно з 2019 роком дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилась на 36732,2 тис. грн, або ж на 56,1%. Інша поточна дебіторська заборгованість зменшилась на 2350,2 тис. грн, або на 23,8%. Це спричинило до зменшення загальної заборгованості на 39082,4 тис. грн або на 51,9%. Питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у складі загальної заборгованості зменшилась на 7,66%, а питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості збільшилась на 7,66%. При порівнянні 2021 року з 2020 роком, було визначено, що дебіторська заборгованість загальна зросла на 328798,7 тис. грн. (на 90,7%). Це було спричинено збільшенням дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 16746,4 тис. грн (на 58,3%). Також вплив на збільшення мали дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, що збільшилась на 49,6 тис. грн (на 100%), та інша поточна дебіторська заборгованість, що збільшилась на 16082,7 тис. грн. (на 213,6%). Питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилась на 13,46%. А питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості збільшились на 0,07% та 13,39% відповідно. В 2019 році кількість днів, які необхідні для підприємства в середньому щоб отримати оплату за продукції

становить 106 днів. У 2020 році кількість таких днів зменшується до 100. І найменшого значення даний показник досягає у 2021 році, а саме 88 днів. При порівнянні тільки цих трьох періодів, можна зробити висновок, що найнижчий ризик неповернення заборгованості у 2021 році. Але починаючи з 2019 року в кожному наступному році такий ризик неповернення стає все нижчим. Порівнявши кредиторську та дебіторську заборгованість, ми побачили, що кредиторська заборгованість кожного року перевищувала дебіторську заборгованість. А розрахувавши коефіцієнт ми побачили, що підприємство не зможе розрахуватися з кредиторами тільки за рахунок дебіторської заборгованості. Найближчим значенням яке б це дозволило є значення 2019 року.

2. Аудит дебіторської заборгованості є способом підтвердження повноти та достовірності відображення інформації про заборгованість у фінансовій звітності, сприяє якості відображеної інформації, достовірності та прозорості відображення господарських операцій та розрахунків пов'язаних з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг. Весь процес аудиту регламентується міжнародними стандартами аудиту. Тому всі етапи аудиту мають бути проведенні відповідно до положень МСА. Аудит проводиться у декілька етапів. На першому етапі аудитором отримується інформація про підприємство, яка йому знадобиться. Визначається мета, завдання і методи аудиту. На проміжному етапі аудит переглядає фінансову звітність, аналізує її та правильність відображення дебіторської заборгованості у такій звітності. Аудиторську перевірку аудитор починає оцінюючи методикау та організацію дебіторської заборгованості. Далі складається загальна стратегія, програма та план проведення аудиту. На основному етапі аудиту проводиться аудиторська перевірка аудиторських процедур відповідну до затвердженої на підготовчому етапі програми аудиту, отримуються аудиторські докази. Відповідно до МСА виділяють такі види аудиторських процедур як: спостереження, перевірка, запит і підтвердження, аналітичні процедури, спостереження та підрахунок. В процесі перевірки аудитор складає тест розкриття змісту господарських операцій з дебіторської заборгованості. На останньому етапі аудитор узагальнює

результати, які він отримав під час перевірки та складає обов'язково аудиторський звіт.

3. В якості удосконалення обліково-контрольної системи дебіторської заборгованості, запропоновано створити на підприємстві посаду фінансово аналітика або залучити консультанта для проведення аналізу дебіторської заборгованості. Такі дії надають змогу на основі результатів аналізу приймати обґрунтовані рішення щодо управління дебіторської заборгованості. Пропонується перед заключенням договору з новими контрагентами, проводити аналіз фінансової стійкості таких контрагентів та основі отриманих результатів приймати рішення щодо умов співпраці. Також для проведення контролю обліку дебіторської заборгованості доцільно створити на підприємстві посаду внутрішнього аудитора або ж залучати аудиторські фірми для проведення аудиту дебіторської заборгованості. Для полегшення процесу обліку дебіторської заборгованості доцільно створити класифікацію дебіторської заборгованості на підприємстві. Для деталізації інформації про дебіторську заборгованість запропоновано створити аналітичні рахунки за рахунками 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи»», 36 «Розрахунки з постачальниками та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» та за рахунком 38 «Резерв сумнівних боргів». Крім того, важливим є факт того, що на підприємстві інвентаризація дебіторської заборгованості проводиться лише раз на рік, тому пропонуємо проводити її щоквартально.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та науково-практичне дослідження організації та методики обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

В результаті проведених досліджень можна сформулювати наступні висновки:

1. В роботах різних вчених та науковців можна знайти різні підходи до визначення такого поняття як «дебіторська заборгованість». Дане поняття трактують по-різному, але його сутність залишається однаковою. НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість трактує дане поняття як сума заборгованості дебіторів на якусь певну визначену дату. Законодавством виділено такі види дебіторської заборгованості як поточна дебіторська заборгованість, довгострокова дебіторська заборгованість, сумнівний борг та безнадійна дебіторська заборгованість. Для покращення та збільшення ефективності управління дебіторською заборгованістю проводиться аналіз дебіторської заборгованості. Аудит дебіторської заборгованості дозволяє виявити достовірність відображення інформації про дебіторську заборгованість у фінансовій звітності. Аудит сприяє прозорості, достовірності та повноті відображення даних щодо розрахункових операцій з різними дебіторами.

2. Будь-яке підприємство має здійснювати бухгалтерський облік на підприємстві відповідно до облікового законодавства. Документами, що регламентують облік дебіторської заборгованості є Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996, НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88, Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція №291 про його застосування. Аудит дебіторської заборгованості регламентується Міжнародними стандартами аудиту.

3. Під організацією обліку дебіторської заборгованості розуміють сутність дій, коли використовуються облікові процедури, що дозволяє відобразити інформацію про дебіторську заборгованість, зберігаючи принципи прозорості та повноти відображення. Організацію дебіторської заборгованості поділяють на етапи, що допомагає в продуктивному управлінні нею. Організацію аналізу та аудиту, також поділяють на етапи для зручності та покрокового проведення.

4. Документування процесу обліку дебіторської заборгованості є першим початковим етапом бухгалтерського обліку. Під документуванням розуміють запис господарських операцій у бухгалтерських документах, які ще називають первинними документами. Первинні документи на ТОВ «Лінксервіс КР» оформлюють під час здійснення господарської операції або одразу після завершення такої операції. Після складання вони обов'язково перевіряються відповідальною особою, підписуються та завіряються печаткою, або документ завіряється електронним підписом при організації електронного документообігу. До первинних документів, що затверджують виникнення дебіторської заборгованості можна віднести ті документи, що безпосередньо відображають факт того, що у контрагентів виникла заборгованість перед підприємством. До таких документів належать видаткові накладні, акти прийому виконаних робіт, товарно-транспортні накладні, виписка банку, рахунки-фактури разом з підтверджуючими сплату документами тощо.

5. Важливою стадією бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості є організація синтетичного та аналітичного обліку на підприємстві. Для обліку довгострокової дебіторської заборгованості На ТОВ «Лінксервіс КР» використовують рахунок 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Для підприємства запропоновано аналітичні рахунки, що допоможуть в контролі довгострокової дебіторської заборгованості. Аналітичний облік проводять окремо за кожним дебітом, за кожним видом заборгованості тощо. Щоб відобразити поточну дебіторську заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги на підприємстві призначено рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Для деталізації інформації щодо

розрахунків з покупцями та замовниками запропоновано аналітичні рахунки, що підвищує ефективність контролю за станом заборгованості. З метою удосконалення аналітичного обліку поточної дебіторської заборгованості запропоновані аналітичні рахунки до рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами». На ТОВ «Лінксервіс КР» для обліку заборгованості забезпеченої векселями призначено рахунок 34 «Короткострокові векселі отримані».

6. Останнім етапом до якого зводиться весь процес бухгалтерського обліку є складання звітності. Повний пакет фінансової звітності складається з таких елементів як: звіт про фінансовий стан (баланс), форма №1; звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), форма №2; звіт про рух грошових коштів, форма №3; звіт про власний капітал, форма №4; примітки до фінансової звітності, форма №5. Інформація про дебіторську заборгованість відображається в таких рядках звіту про фінансовий стан (баланс) як: 1040 Довгострокова дебіторська заборгованість, 1120 Векселі одержані, 1125 Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, 1130 Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами, 1135 Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом та 1155 Інша поточна дебіторська заборгованість. У примітках до фінансової звітності, відображення інформації про дебіторську заборгованість здійснюється у розділі «ІХ. Дебіторська заборгованість» та в призначеному рядку розділу «Х. Нестачі і втрати від псування цінностей».

7. Під час проведення аналізу дебіторської заборгованості ТОВ «Лінксервіс КР» за 2019-2021 рр. було зроблено наступні висновки. У 2020 році порівняно з 2019 роком відбулось зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 36732,2 тис. грн (на 56,1%) та іншої поточної дебіторської заборгованості на 2350,2 тис. грн (на 23,8%). Це спричинило до зменшення загальної заборгованості на 39082,4 тис. грн (на 51,9%). Питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у складі загальної заборгованості зменшилась на 7,66%, а питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості збільшилась на 7,66%. При порівнянні

2021 року з 2020 роком, було визначено, що відбулося зростання загальної дебіторської заборгованості на 328798,7 тис. грн. (на 90,7%). Було виявлено, що це спричинено збільшенням дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 16746,4 тис. грн (на 58,3%). Також вплив на збільшення мали дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, що збільшилась на 49,6 тис. грн (на 100%), та інша поточна дебіторська заборгованість, що збільшилась на 16082,7 тис. грн. (на 213,6%). Питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилась на 13,46%. А питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості збільшились на 0,07% та 13,39% відповідно. Далі було визначено тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості. В результаті чого було з'ясовано, що в 2019 році кількість днів, які необхідні для підприємства в середньому щоб отримати оплату за продукції становить 106 днів, в 2020 – 100 днів, а в 2021 – 88 днів. При порівнянні тільки цих трьох періодів, можна зробити висновок, що найнижчий ризик неповернення заборгованості у 2021 році. Але як видно, з кожним роком даний показник зменшувався, тобто з кожним роком, починаючи з 2019 року, такий ризик неповернення стає все нижчим. Порівнявши кредиторську та дебіторську заборгованість, можна зробити висновок, що кредиторська заборгованість кожного року перевищувала дебіторську заборгованість. А розрахунок коефіцієнту співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості дало зрозуміти, що підприємство не зможе розрахуватися з кредиторами тільки за рахунок дебіторської заборгованості. Найближчим значенням яке б дозволило це зробити є значення 2019 року.

8. Аудит дебіторської заборгованості допомагає підтвердити достовірність та повноту відображення про заборгованість у фінансовій звітності. Процес аудиту регламентується міжнародними стандартами аудиту, а тому він має проводитись відповідно до положень даних стандартів. Аудит дебіторської заборгованості проводиться у чотири етапи, які називаються підготовчий, проміжний, основний та заключний етап. На початку своєї перевірки аудитором

визначаються мета, завдання та методи аудиту. Після цього аудитор має проаналізувати організацію бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, звернути увагу на звітність, правильність її складання та відображення інформації про дебіторську заборгованість. Аудитор складає програму та план аудиту, проводить оцінку внутрішнього контролю на підприємстві. Далі вже використовуючи аудиторські процедури, які попередньо зазначаються в програмі аудиту, аудитором проводиться безпосередньо перевірка. Останнім заключним етапом є систематизація отриманих результатів, їх аналіз та узагальнення. На основі отриманих результатів, аудитором складається аудиторський звіт.

9. Для удосконалення обліково-контрольної системи дебіторської заборгованості, запропоновано створити на підприємстві посаду фінансово аналітика або залучити консультанта для проведення аналізу дебіторської заборгованості, що дасть змогу на основі результатів аналізу приймати обґрунтовані рішення щодо управління дебіторської заборгованості. Запропоновано проводити аналіз фінансової стійкості контрагентів перед заключенням договору та основі отриманих результатів приймати рішення щодо умов співпраці. Також для проведення контролю обліку дебіторської заборгованості доцільно створити на підприємстві посаду внутрішнього аудитора. Для деталізації інформації про дебіторську заборгованість запропоновано створити аналітичні рахунки за рахунками 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи»», 36 «Розрахунки з постачальниками та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» та за рахунком 38 «Резерв сумнівних боргів». Крім того, важливим є факт того, що на підприємстві інвентаризація дебіторської заборгованості проводиться лише раз на рік, тому запропоновано проводити її щоквартально.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kulbovskiy, I., Saprionova, S., Holub, H., Tkachenko, V., Afanasieva, I., Safronov, O. (Development of a model for managing the quality of repair and maintenance of rolling stock in transport infrastructure projects. *Transport Means: Proceedings of the International Conference*. 2019. Pp. 201-205. URL: <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85074169390&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sid=421b796bf1985ce8ff98766ce2ff713b&sot=autdocs&sdt=autdocs&sl=18&s=AU-ID%2857196153324%29&relpos=2&citeCnt=0&searchTerm=> (дата звернення 10.10.2022)
2. Афанас'єва І.І. Впровадження положень директив ЄС в Україні. *Вісник СНУ ім. В. Даля*. 2017. №3(233). С. 9-14. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/479722.pdf> (дата звернення 11.10.2022)
3. Афанас'єва І.І. Гармонізація національного аудиту у контексті євроінтеграційних процесів. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій: Серія «Економіка і управління»*. 2018. №41. С.104-114. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21ST (дата звернення 13.10.2022)
4. Афанас'єва І.І., Розмислов О.М. Сучасні тенденції трансформації управлінського обліку. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій: Серія «Економіка і управління»*. 2020. № 48. С. 77-86. URL: <https://files.duit.edu.ua/uploads/%D0%A1%D0%B0%D0%B9%D1%82> (дата звернення 18.10.2022)
5. Білозуб О.О., Древаль П.О., Сікетіна Н.Г. Аудит дебіторської заборгованості: мета та завдання. *Вісник СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ*. 2019. №28. С. 67-68. URL:

https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/12345678/4657/1/Visnik%20%20SNT_V.%201_2019-67-68.pdf (дата звернення 20.10.2022)

6. Бондаренко О.М., Масюк І.І. Методика проведення аудиту. Формування та списання дебіторської та кредиторської заборгованості. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 7.С. 10-13.

7. Бутко Н.В., Погрібняк В.В. Організація обліку дебіторської заборгованості в управлінні підприємством. *Молодий вчений*. 2020. №12(88). С. 110-114. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/30/27> (дата звернення 8.10.2022)

8. Вареник В.М., Лесінська В.С. Удосконалення внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. №1(18). С. 288-294. URL: http://easterneurope-ebm.in.ua/journal/18_2019/18_2019.pdf (дата звернення 22.10.2022)

9. Васильєва В.Г. Сучасні тенденції розвитку методології обліку. Сучасний рух науки: тези доп. XIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. (18-19 жовтня 2021 р., м. Дніпро). Дніпро: WayScience. URL: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2021/12/Materials-of-conference-18-19.10.2021-1.pdf> (дата звернення: 17.10.2022)

10. Глушко А.Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. №7. 7 с. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/4157/1/50.pdf> (дата звернення 14.10.2022)

11. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 № 436-IV. Дата оновлення: 19.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 6.10.2022)

12. Гуцаленко Л.В., Мельник А.О. Облік дебіторської заборгованості: концептуальні основи П(С)БО та МСФЗ. *Ефективна економіка*. 2020. №9. 8 с. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2020/4.pdf (дата звернення 19.10.2022)

13. Жечева А.М., Костякова А.А. *Форми бухгалтерського обліку. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції.* (31 березня 2021 р., Полтава). Полтава: ПДАА. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45153/1/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80i%D0%B0%D0%BB%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86ii_%D0%9F%D0%94%D0%90%D0%90_%C2%A0%D0%A7.1.pdf (дата звернення 18.10.2022)

14. Закревська О.Ю. Організація бухгалтерського обліку поточної дебіторської заборгованості. *Причорноморські економічні студії.* 2018. № 20. С. 103-106

15. Зінченко О.В., Крутих О.В. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості для потреб облікової системи підприємства. *Інфраструктура ринку.* 2018. № 25. С. 819-825. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Zinchenko-O.-V..pdf> (дата звернення 17.10.2022)

16. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 12.10.2022)

17. Ковальчук М.С., Вакулюк С.А. Особливості обліку розрахунків із покупцями та замовниками. *Світ економічної науки. Випуск 10:* матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. (26 грудня 2018 р., м. Тернопіль). URL: https://www.economy-confer.com.ua/data/downloads/file_1547381235.pdf (дата звернення 18.10.2022)

18. Козіцька Н.О., Шестак А.С. Дебіторська заборгованість як об'єкт економічного аналізу. *Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою держави, регіону, суб'єктів господарювання: X міжнародна науково-практична конференція.* (18-19

листопада 2021 р., м. Харків). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/konferentsii/2021/Tezu_konferensii_18_19_11_2021.pdf (дата звернення 18.10.2022)

19. Колісник О.П., Замота І.О. Теоретичні та практичні аспекти обліку і аналізу дебіторської заборгованості у сфері інформації та телекомунікацій. *Modern Economics*. 2019. № 15. С. 108-113. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6172/1/kolisnyk.pdf> (дата звернення 12.10.2022)

20. Кононенко, Л. В., Сисоліна, Н. П., Юрченко, О. В. Управління дебіторською заборгованістю: сучасний стан, проблеми, перспективи, інформаційне забезпечення. *Економічний простір*. 2021. №166. С. 104-109. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/821/796> (дата звернення 18.10.2022)

21. Коробка Ю.С., Нужна О.А. Оцінка наукових підходів до трактування економічної сутності та класифікації дебіторської заборгованості. *Облік, аналіз і контроль в стратегії розвитку економіки України: тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів*. (24 квітня 2021 р., м. Луцьк). Луцьк: ЛНТУ. URL: <http://oia.lntu.edu.ua/files/kviten2021.pdf> (дата звернення 10.10.2022)

22. Кравченко О.В., Кобець Т.О. Організація обліку дебіторської заборгованості та шляхи її вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2021. №25. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/289/277> (дата звернення 9.10.2022)

23. Кручак Л.В. Методика аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. № 22. С. 161-165. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/22-2018/37.pdf> (дата звернення 22.10.2022)

24.Ленко І.В., Колесніченко А.С. Особливості організації та методики проведення аудиту дебіторської заборгованості. *Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2021»*: твори XVIII-ої Міжнародної науково-практичної конференції. (7-9 грудня 2021 р., м. Харків). Харків: НТУ «ХП».

25.Лень В.С., Гливенко В.В. Довгострокова дебіторська заборгованість та зобов'язання в обліку та звітності. *Облік і фінанси*. 2020. №3(89). С. 30-40

26.Лукаш В.В., Орехова А.І. Організаційні аспекти аудиту дебіторської заборгованості. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. (23 квітня 2019 р., м. Полтава). Полтава: ПДАА. URL: http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34274/1/5_%D0%A2%D0%B5%D0%90%D0%A4%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A7_1.pdf (дата звернення 20.10.2022)

27.Любар О.О. Облікове забезпечення управління розрахунками з контрагентами за товарними операціями. *Агросвіт*. 2020. № 1. С. 48-60.

28.Мамонтова Н.А., Корнійчук Т.С. Особливості обліку дебіторської заборгованості за національними і міжнародними стандартами. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка»*. 2021. № 21(49). С. 115-119

29.Матюха В. І., Мисака Г. В. Бухгалтерський облік розрахунків підприємства за товарними операціями. *Молодий вчений*. 2018. № 1(2). С. 933-939

30.Меліхова Т.О., Гавриленко Ф.О. Удосконалення документування обліку розрахунків з покупцями та замовниками з метою зміцнення інформаційної безпеки підприємства. *Економічна наука*. 2018. №2. С. 24-32 URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2018.pdf (дата звернення 16.10.2022)

31.Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 року: частина I. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016->

[2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%202\(1\).pdf](#) (дата звернення 14.10.2022)

32. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 року: частина II. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%202\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%202(1).pdf) (дата звернення 14.10.2022)

33. Міщенко В.О., Синяєва Л.В. Організація процесу документування і документообігу. *Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (30-31 березня 2018 р., Запоріжжя). Запоріжжя: ЗНТУ. URL: https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2018/conf/2/Том_2.pdf (дата звернення: 16.10.2022)

34. Муравський В.В. Регістри, форми обліку та комп'ютерно-комунікаційні технології. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2018. №32. С. 231-239. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/7536/1/25.pdf> (дата звернення: 16.10.2022)

35. Назаренко О.В., Лукаш Т.В. Формування окремих компонент облікової політики підприємства щодо дебіторської заборгованості. *Агросвіт*. 2021. №12. С. 15-21. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/12_2021/4.pdf (дата звернення 14.10.2022)

36. Накорик А.В., Ступницька Т.М. Визначення дебіторської заборгованості: теоретичний аспект. *Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді*: тези II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. (2-3 квітня 2020 р., м. Одеса). Одеса: ОНАХТ. URL: https://card-file.ontu.edu.ua/bitstream/123456789/13352/1/Aktual_asp_sots_ekon_rozv_2020_Nakoryk.pdf (дата звернення 10.10.2022)

37.Носовець О. Проблеми порівняння дебіторської заборгованості за даними фінансових звітів підприємств в умовах застосування різних стандартів обліку та звітності. *Науковий вісник «Одеського національного економічного університету»*. 2018. № 8. С. 26-30

38.Овсюк Н.В., Афанас'єва І.І., Славінський В.І. Проблемні питання фінансового обліку за МСФЗ та оподаткування віртуальної валюти в системі сталого розвитку національних економік : монографія «Economics, management and administration in the coordinates of sustainable development: Scientific monograph». Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. С. 71-91. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-157-2-4> (дата звернення 9.10.2022)

39.Олійник С.О. Особливості організації аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві. *Науковий огляд*. 2018. № 6(49). С. 6-13.

40.Оразмухаммедов М.С. Бондаренко Н.М. Організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості на підприємстві. Сучасний політичний стан в Україні та розвиток статистики й обліку в умовах глобалізації, загострення енергетичних проблем: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (16-17 квітня 2018 р., м. Дніпро). Д.: ЛІРА. 2018. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/202/Suchasn_polit_stan_v_Ukr_%20ta_rozv_stat_i_obl_v_umov_global.pdf (дата звернення 16.10.2022)

41.Острроверха Р. Первинні документи у бухгалтерському обліку: сутність та напрямки удосконалення. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2018. №1-2. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33778/1/%d0%9e%d1%81%d1%82%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%b5%d1%80%d1%85%d0%b0.pdf> (дата звернення 17.10.2022)

42.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 12.10.2022)

43. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 28.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 6.10.2022)

44. Подмешальська Ю.В. Максимова К.С. Удосконалення методики аудиту дебіторської заборгованості. *Агросвіт*. 2019. №5. С. 83-91. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/5_2019/14.pdf (дата звернення 22.10.2022)

45. Присяжна А.П. Загальні особливості методики проведення аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві. Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих: збірник наукових праць VII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. (26 квітня 2018 р., м. Вінниця). Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/26_04_56.pdf (дата звернення 19.10.2022)

46. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 13.10.2022)

47. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 6.10.2022)

48. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 №356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (дата звернення: 11.10.2022)

49. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства Фінансів України від 08.10.1999 № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення 6.10.2022)

50. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 15.10.2022)

51. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 11.10.2022)

52. Сидоренко О.О. Визнання, класифікація та окремі аспекти обліку дебіторської заборгованості у суб'єктів господарювання. *Інфраструктура ринку*. 2019. №32. С. 449-456. URL: <http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/18501/%d0%92%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d0%bd%bd%d1%8f.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 12.10.2022)

53. Томчук О.Ф., Сидоренко І.М. Методика проведення аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. *Фінанси, облік, банки*. 2019. №1(24). С. 94-101. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4657/1/Visnik%20%20SNT_V.%201_2019-67-68.pdf (дата звернення 21.10.2022)

54. Тютюнник Ю.М., Шевченко А.А. Проблемні аспекти класифікації видів дебіторської заборгованості. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. (31 березня 2020 р., м. Полтава). Полтава: ПДАА. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7590/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%9F%D0%94%D0%90%D0%90.pdf (дата звернення 15.10.2022)

55. Фабіянська В.Ю. Аудиторський ризик: сутність, методика оцінки та шляхи зниження. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. №1. С. 110-121. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/24364.pdf> (дата звернення 19.10.2022)

56. Філатова М.М. Особливості аудиту дебіторської заборгованості. Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи:

матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. (28 листопада 2018 р., м. Львів). Львів: Львівський інститут МАУП. URL: http://www.li-maup.edu.lviv.ua/uploads/media/content/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9B%D0%86%20%D0%9C%D0%90%D0%A3%D0%9F_%D0%A7%201_2018%20%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf (дата звернення 20.10.2022)

57. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 № 435-IV. Дата оновлення: 10.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 11.10.2022)

58. Чакалова Н.С. Розробка робочих документів для проведення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на промислових підприємствах. *Агросвіт*. 2018. №22. С. 81-90. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/22_2018/14.pdf (дата звернення 17.10.2022)

59. Чернецька О.В., Дубина О.Л., Чепець О.Г. Облікове забезпечення процесу надання послуг в автотранспортних підприємствах. *Інфраструктура ринку*. 2020. №49. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2020/49_2020_ukr/61.pdf (дата звернення 17.10.2022)

60. Шкрібка К.В., Саф'яник О.М., Воронко О.С. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості в системі управління підприємством. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2020. N 60. С. 106-110. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/775/736> (дата звернення 16.10.2022)

ДОДАТКИ

Фінансова звітність підприємства за 2019 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2020	01	01
Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЛІНКСЕРВІС КР"	за ЄДРПОУ	39347555		
Територія <u>ДНІПРОПЕТРОВСЬКА</u>	за КОАТУУ	1211036600		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності <u>Установлення та монтаж машин і устаткування</u>	за КВЕД	33.20		
Середня кількість працівників, осіб <u>202</u>				
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Адреса, телефон <u>вулиця КОНСТИТУЦІЙНА, буд. 23, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50015</u>				4990632

I. Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
			На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
первісна вартість	1001	-	-	
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	3 738,8	2 781,8	
первісна вартість	1011	4 594,7	3 937,8	
знос	1012	(855,9)	(1 156,0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	3 738,8	2 781,8	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	11 500,1	10 772,3	
у тому числі готова продукція	1103	11 344,0	10 691,6	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	29 891,5	65 455,1	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5 869,5	9 880,3	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	14 268,5	5 946,0	
Витрати майбутніх періодів	1170	70,7	64,5	
Інші оборотні активи	1190	1 410,2	1 475,6	
Усього за розділом II	1195	63 010,5	93 593,8	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	66 749,3	96 375,6	

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21,0	21,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	27 509,0	20 226,7
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	27 530,0	20 247,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	32 863,7	53 218,4
розрахунками з бюджетом	1620	2 033,6	2 915,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 571,0	1 419,4
розрахунками зі страхування	1625	271,0	293,8
розрахунками з оплати праці	1630	982,8	1 027,5
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3 068,2	18 672,5
Усього за розділом III	1695	39 219,3	76 127,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	66 749,3	96 375,6

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2019 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	189 060,1	159 250,0
Інші операційні доходи	2120	4 299,2	205,0
Інші доходи	2240	573,9	585,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	193 933,2	160 040,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(153 322,8)	(123 009,0)
Інші операційні витрати	2180	(16 256,4)	(12 377,0)
Інші витрати	2270	(169,6)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(169 748,8)	(135 386,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	24 184,4	24 654,0
Податок на прибуток	2300	(4 366,7)	(4 499,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	19 817,7	20 155,0

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП Супрун
Андрій Іванович

ЕП Мішина Інна
Василівна

Супрун Андрій Іванович

(ініціали, прізвище)

Мішина Інна Василівна

(ініціали, прізвище)

Фінансова звітність підприємства за 2020 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2021	01	01
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЛІНКСЕРВІС КР"	за ЄДРПОУ	39347555		
Територія ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за КОАТУУ	1211036600		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Установлення та монтаж машин і устаткування	за КВЕД	33.20		
Середня кількість працівників, осіб	191			
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця КОНСТИТУЦІЙНА, буд. 23, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50015	4990632		

I. Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	2 781,8	2 065,9
первісна вартість	1011	3 937,8	3 937,1
знос	1012	(1 156,0)	(1 871,2)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 781,8	2 065,9
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	10 772,3	30 265,0
у тому числі готова продукція	1103	10 691,6	30 234,9
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	65 455,1	28 722,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 880,3	7 530,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	5 946,0	6 589,4
Витрати майбутніх періодів	1170	64,5	84,6
Інші оборотні активи	1190	1 475,6	1 953,6
Усього за розділом II	1195	93 593,8	75 145,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	96 375,6	77 211,5

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21,0	21,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	20 226,7	15 537,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	20 247,7	15 558,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	53 218,4	52 831,4
розрахунками з бюджетом	1620	2 915,7	1 355,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 419,4	864,9
розрахунками зі страхування	1625	293,8	301,6
розрахунками з оплати праці	1630	1 027,5	1 055,1
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	18 672,5	6 110,3
Усього за розділом III	1695	76 127,9	61 653,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	96 375,6	77 211,5

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	203 112,1	189 060,1
Інші операційні доходи	2120	98,8	4 299,2
Інші доходи	2240	389,0	573,9
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	203 599,9	193 933,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(170 662,3)	(153 322,8)
Інші операційні витрати	2180	(13 746,3)	(16 256,4)
Інші витрати	2270	(5,1)	(169,6)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(184 413,7)	(169 748,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	19 186,2	24 184,4
Податок на прибуток	2300	(3 453,6)	(4 366,7)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	15 732,6	19 817,7

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП Супрун

Андрій

Іванович

Інна

Василієна

Супрун Андрій Іванович

(ініціали, прізвище)

Мішина Інна Василівна

(ініціали, прізвище)

Фінансова звітність підприємства за 2021 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЛІНКСЕРВІС КР"	за ЄДРПОУ	2022 01 01
Територія <u>ДНІПРОПЕТРОВСЬКА</u>	за КАТОТТГ ¹	39347555
Організаційно-правова форма господарювання <u>ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ</u>	за КОПФГ	UA12060170010439451
Вид економічної діяльності <u>Установлення та монтаж машин і устаткування</u>	за КВЕД	340
Середня кількість працівників, осіб <u>184</u>		33.20
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>		
Адреса, телефон <u>вулиця КОНСТИТУЦІЙНА, буд. 23, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50015</u>		4990632

I. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	4 526,8
Основні засоби :	1010	2 065,9	6 716,8
первісна вартість	1011	3 937,1	10 388,7
знос	1012	(1 871,2)	(3 671,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 065,9	11 243,6
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	30 265,0	18 457,7
у тому числі готова продукція	1103	30 234,9	18 371,8
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	28 722,9	45 469,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	49,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 530,1	23 612,8
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	6 589,4	773,6
Витрати майбутніх періодів	1170	84,6	70,8
Інші оборотні активи	1190	1 953,6	91,3
Усього за розділом II	1195	75 145,6	88 525,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	77 211,5	99 768,7

Закінчення додатку В

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21,0	21,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	15 537,1	22 004,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	15 558,1	22 025,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	52 831,4	69 469,6
розрахунками з бюджетом	1620	1 355,0	2 751,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	864,9	2 214,0
розрахунками зі страхування	1625	301,6	298,3
розрахунками з оплати праці	1630	1 055,1	1 200,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 110,3	4 022,8
Усього за розділом III	1695	61 653,4	77 743,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	77 211,5	99 768,7

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	216 870,3	203 112,1
Інші операційні доходи	2120	193,2	98,8
Інші доходи	2240	182,3	389,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	217 245,8	203 599,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(178 062,8)	(170 662,3)
Інші операційні витрати	2180	(14 709,4)	(13 746,3)
Інші витрати	2270	(1,2)	(5,1)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(192 773,4)	(184 413,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	24 472,4	19 186,2
Податок на прибуток	2300	(4 405,0)	(3 453,6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	20 067,4	15 732,6

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП Супрун

Андрій Іванович

ЕП Мішина Інна

Василівна

Супрун Андрій Іванович

(ініціали, прізвище)

Мішина Інна Василівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Запропонований тест оцінки внутрішнього контролю дебіторської заборгованості

№	Питання	Відповідь		Інформація відсутня	Примітки
		так	ні		
1	2	3	4	5	6
1	Чи здійснюється перевірка сум, зазначених у рахунках-фактурах на відвантаження продукції (робіт, послуг) відділом збуту?				
2	Чи ведеться облік рахунків-фактур за послідовністю термінів їх сплати?				
3	Чи класифікується дебіторська заборгованість за термінами її погашення?				
4	Чи затверджений графік документообігу за операціями з дебіторською заборгованістю?				
5	Чи проводять позапланові інвентаризації дебіторської заборгованості?				
6	Чи проводиться інвентаризація дебіторської заборгованості перед складанням фінансової звітності?				
7	Чи виявляються порушення в обліку дебіторської заборгованості в результаті проведених інвентаризацій?				
8	Чи ведеться аналітичний облік заборгованості за термінами позовної давності?				
9	Чи проводився взаємозалік розрахунків у звітному періоді ?				
10	Чи визнається дебіторська активом при її виникненні відповідно до П(С)БО 10?				
11	Чи визнається дебіторська заборгованість одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, торів, робіт, послуг?				
12	Чи розбігаються дані щодо аналітичного обліку заборгованості та синтетичного обліку?				
13	Чи проводиться аналіз термінів погашення дебіторської заборгованості?				
14	Чи проводиться аналіз сумнівної дебіторської заборгованості?				
15	Чи змінювалися методи визначення резерву сумнівних боргів у звітному періоді?				
16	Чи перевірявся бухгалтерський облік дебіторської заборгованості у звітному періоду: – головним бухгалтером; – системою внутрішнього контролю; – іншим контролюючим органом?				

Закінчення додатку Г

1	2	3	4	5	6
17	Чи проводиться перевірка правильності оформлення первинних документів?				
18	Чи проводиться аналіз дебіторської заборгованості?				
19	Аналіз дебіторської заборгованості проводить: – економічний відділ; – фінансовий відділ; – бухгалтерія?				
20	Чи проводилася у звітному періоді взаємоперевірки з дебіторами?				
21	Чи складаються акти взаємоперевірок?				
22	Чи трапляються помилки у відображенні дебіторської заборгованості: – в аналітичному обліку; – синтетичному обліку; – фінансовій звітності?				

Запропонована робоча програма аудиту дебіторської заборгованості

№	Аудиторські процедури	Джерела інформації	Методичні прийоми	Термін перевірки	Виконавець	Індекс робочого документ а
1	2	3	4	5	6	7
Аудит розрахунків з покупцями та замовниками						
1	Перевірка правильності оформлення договорів на поставку продукції та їх реєстрації	Договори, реєстр реєстрації договорів	Нормативно-правовий, документальний			
2	Перевірка тотожності відображення залишку заборгованості в Головній книзі	Облікові реєстри, Головна книга	Документальний, зіставлення			
3	Підтвердження залишку заборгованості покупцями та замовниками	Аналітичний облік, акти звірки, синтетичний облік	Документальний, зустрічний, арифметичний			
4	Перевірка наявності актів підтвердження заборгованості за звітний період	Аналітичний облік, акти звірки, синтетичний облік	Документальний, зустрічний, арифметичний			
5	Перевірка правильності і законності оформлення первинних документів для відображення заборгованості в обліку	Первинні документи, аналітичний, синтетичний облік	Документальний, зіставлення			
6	Перевірка тотожності інформації аналітичного та синтетичного обліку заборгованості	Первинні документи реєстри аналітичного та синтетичного обліку	Документальний, зіставлення, арифметичний			
7	Перевірка правильності розрахунку резерву сумнівних боргів	П(С)БО, Наказ про облікову політику, довідки	Нормативно-правовий, документальний, арифметична			

1	2	3	4	5	6	7
8	Перевірка правильності визначення резерву сумнівних боргів на дату фінансової звітності	П(С)БО, Наказ про облікову політику, довідки	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
9	Перевірка правильності відображення в обліку створення, використання, поповнення резерву сумнівних боргів	П(С)БО, Наказ про облікову політику, довідки	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
10	Перевірка правильності обліку списання дебіторської заборгованості зі строком позовної давності, що минув	Довідки, рішення судових органів, Головна книга	Документальний, зіставлення, арифметичний			
11	Перевірка тотожності інформації Головної книги, облікових регістрів, Балансу	П(С)БО, довідки, Головна книга	Документальний, зіставлення, арифметичний			
Аудит іншої дебіторської заборгованості						
12	Перевірка документального підтвердження виданих авансів за звітних період	Розпорядчі документи, ВКО	Документальний, зіставлення, арифметичний			
13	Перевірка первинних документів і обґрунтованості виданих авансів	Розпорядчі документи, кошториси	Документальний, зіставлення, арифметичний			
14	Перевірка аналітичного обліку виданих авансів		Документальний, зіставлення, арифметичний			
15	Перевірка тотожності інформації аналітичного та синтетичного обліку виданих авансів	Регістри аналітичного та синтетичного обліку	Документальний, зіставлення, арифметичний			
16	Перевірка достовірності документального оформлення відряджень	Накази, авансові звіти, первинні документи	Документальний, зіставлення, арифметичний			

1	2	3	4	5	6	7
17	Перевірка відображення в обліку розрахунків з бюджетом	ПКУ, Наказ про облікову політику, довідки, Головна книга	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
18	Перевірка правильності визначення непогашених виданих авансів на дату фінансової звітності та її відображення у фінансовій звітності	Регістр аналітичного обліку, Головна книга	Документальний, зіставлення, арифметичний			
19	Перевірка аналітичного обліку розрахунків з підзвітними особами	Накази, регістр аналітичного обліку	Документальний, зіставлення, арифметичний			
20	Перевірка синтетичного обліку розрахунків з підзвітними особами	Головна книга, облікові регістри	Документальний, зіставлення, арифметичний			
21	Перевірка видачі підзвітних сум виданих на інші виробничо-господарські потреби	Головна книга, облікові регістри	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
22	Перевірка правильності відображення в обліку неповернутих підзвітних сум	Головна книга, облікові регістри, авансові звіти	Документальний, зіставлення, арифметичний			
23	Перевірка видачі підзвітних сум особам, які не звітували за попередньо отримані грошові кошти під звіт	Головна книга, облікові регістри, авансові звіти, ВКО, ПКО	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
Аудит розрахунків з покупцями та замовниками						
24	Перевірка відображення заборгованості за розрахунками з підзвітними особами у фінансовій звітності та її тотожність обліковим регістрам обліку	Головна книга, облікові регістри, фінансова звітність	Документальний, зіставлення, арифметичний			
25	Перевірка відповідності аналітичного та синтетичного обліку розрахунків за претензіями	Головна книга, облікові регістри	Документальний, арифметичний			

1	2	3	4	5	6	7
26	Перевірка обґрунтованості, своєчасності і правильності оформлення претензійних документів	Накладні, Акти виявлених порушень, Акти претензій, журнал реєстрації претензій	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
27	Перевірка правильності ведення аналітичного обліку претензій	Акти претензій, реєстр аналітичного обліку, облікові реєстри, Головна книга	Документальний, зіставлення, арифметичний			
28	Перевірка правильності відображення розрахунків за претензіями в синтетичному обліку	Головна книга	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
29	Перевірка правильності визначення відшкодування завданих збитків	Нормативні матеріали, довідки розрахунків	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
30	Перевірка правильності відображення в обліку виникнення та погашення завданих збитків	Головна книга, ПКО, платіжні документи, виписки банків	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			
31	Перевірка тотожності аналітичного та синтетичного обліку завданих збитків	Облікові реєстри, Головна книга	Документальний, зіставлення, арифметичний			
32	Перевірка розрахунків з державними цільовими фондами	Первинні документи, довідки розрахунки, виписки банків	Нормативно-правовий, документальний, арифметичний			

1	2	3	4	5	6	7
33	Перевірка розрахунків з іншими дебіторами	Первинні документа, Головна книга, облікові реєстри	Документальний, арифметичний			
34	Перевірка повноти та своєчасності списання дебіторської заборгованості на витрати	Облікові реєстри, Головна книга, розпорядчі документи, довідки	Документальний, арифметичний			
35	Аналіз стану дебіторської заборгованості	Фінансова звітність, Головна книга, облікові реєстри	Аналітичний			
36	Узагальнення результатів аудиторської перевірки	Програма аудиту, робочі документи				

Оборотно-сальдовий баланс за 2019 рік

Рахунок		Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Код	Назва	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	Основні засоби	4 169 951,21		4 320 006,41	5 076 447,33	3 413 510,29	
10.4	Машини та обладнання	496 551,03		149 394,00		645 945,03	
10.5	Транспорні засоби	3 512 559,62		4 106 654,37	5 076 447,33	2 542 766,66	
10.6	Інструменти, прилади та інвентар	86 777,76		63 958,04		150 735,80	
10.9	Інші основні засоби	74 062,80				74 062,80	
11	Інші необоротні матеріальні активи	424 793,19		138 961,84	39 499,82	524 255,21	
11.2	Малоцінні необоротні матеріальні активи	424 793,19		138 961,84	39 499,82	524 255,21	
13	Знос (амортизація) необоротних активів		855 871,37	1 224 688,62	1 524 781,33		1 155 964,08
13.1	Амортизація основних засобів		431 078,18	1 185 188,80	1 385 819,49		631 708,87
13.2	Амортизація інших необоротних матеріальних активів		424 793,19	39 499,82	138 961,84		524 255,21
15	Капітальні інвестиції			4 458 968,25	4 458 968,25		
15.2	Придбання (виготовлення) основних засобів			4 320 006,41	4 320 006,41		
15.3	Придбання інших необоротних матеріальних активів			138 961,84	138 961,84		
20	Виробничі запаси	152 678,86		2 226 160,39	2 301 472,80	77 366,45	
20.1	Сировина та матеріали	26 120,59		474 712,54	453 439,23	47 393,90	
20.3	Паливо	53 758,84		1 176 084,57	1 199 968,36	29 875,05	
20.3.1	Бензин	28 827,95		391 051,08	406 515,48	13 363,55	
20.3.2	Дизельне паливо	23 239,38		745 636,98	753 187,69	15 688,67	
20.3.3	Газ	1 691,51		39 396,51	40 265,19	822,83	
20.6	Матеріали, передані в переробку			153 584,75	153 584,75		
20.7	Запчастини	70 500,00		234 883,46	305 383,46		
20.9	Інші матеріали	2 299,43		186 895,07	189 097,00	97,50	
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	3 432,02		402 227,48	402 381,58	3 277,92	
23	Виробництво			107 281 248,76	107 281 248,76		
23.1	Основне виробництво			107 281 248,76	107 281 248,76		
28	Товари	11 344 029,95		136 651 316,06	137 303 739,05	10 691 606,96	
28.1	Товари на складі	3 295 101,43		45 239 959,44	47 916 974,86	618 086,01	
28.1.1	Товари на складі вітчизняного виробництва	42 389,51			28 649,32	13 740,19	
28.1.2	Товари на складі імпортного виробництва	3 252 711,92		45 239 959,44	47 888 325,54	604 345,82	
28.6	Товари на складі (АЦСЗ)	8 048 928,52		91 411 356,62	89 386 764,19	10 073 520,95	
28.6.1	Товари на складі (АЦСЗ) вітчизняного виробництва	398 689,25		893 915,33	703 546,63	589 057,95	
28.6.2	Товари на складі (АЦСЗ) імпортного виробництва	7 650 239,27		90 517 441,29	88 683 217,56	9 484 463,00	
31	Рахунки в банках	14 268 504,66		395 270 735,82	403 593 184,75	5 946 055,73	
31.1	Поточні рахунки в національній валюті	14 268 504,66		380 254 265,22	388 576 714,15	5 946 055,73	
31.2	Поточні рахунки в іноземній валюті			15 016 470,60	15 016 470,60		

	євро			15 016 470,60	15 016 470,60		
	євро у валюті			517 454,71	517 454,71		
31.2.1	Поточні рахунки в євро			15 016 470,60	15 016 470,60		
	євро			15 016 470,60	15 016 470,60		
	євро у валюті			517 454,71	517 454,71		
33	Інші грошові засоби			15 108 416,56	15 108 416,56		
33.3	Гроші в дорозі в національній валюті			15 108 416,56	15 108 416,56		
36	Розрахунки з клієнтами і клієнтами	29 551 687,09		232 915 802,47	197 166 517,34	65 300 972,22	
36.1	Розрахунки з вітчизняними покупцями і клієнтами	29 551 687,09		232 915 802,47	197 166 517,34	65 300 972,22	
37	Розрахунки з різними дебіторами	1 658 750,00		9 225 662,20	9 336 360,32	1 548 051,88	
37.1	Розрахунки за виданими авансами			3 448 889,91	3 448 889,91		
37.1.2	Розрахунки за виданими авансами в іноземній валюті			3 448 889,91	3 448 889,91		
	євро			3 448 889,91	3 448 889,91		
	євро у валюті			113 910,61	113 910,61		
37.2	Розрахунки з підзвітними особами			534 724,85	550 488,41		15 763,56
37.2.1	Розрахунки з підзвітними особами в національній валюті			534 724,85	550 488,41		15 763,56
37.7	Розрахунки з іншими дебіторами	1 658 750,00		5 242 047,44	5 336 982,00	1 563 815,44	
37.7.1	Розрахунки з робітниками та працівниками за іншими операціями	8 750,00		125 000,00	88 750,00	45 000,00	
37.7.2	Розрахунки з іншими боржниками всередині країни	1 650 000,00		5 117 047,44	5 248 232,00	1 518 815,44	
39	Витрати майбутніх періодів	70 677,19		240 593,71	246 738,56	64 532,34	
40	Статутний капітал		21 000,00				21 000,00
44	Нерозподілені прибутки і збитки		27 508 966,42	54 268 020,14	46 985 784,63		20 226 730,91
44.1	Нерозподілений прибуток		27 508 966,42	27 168 020,14	19 885 784,63		20 226 730,91
44.3	Непокриті збитки			27 100 000,00	27 100 000,00		
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів		2 017 838,96	3 486 373,61	4 534 904,06		3 066 369,41
47.1	Забезпечення відпускних		2 017 838,96	3 486 373,61	4 534 904,06		3 066 369,41
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками		28 653 006,55	125 842 869,85	142 091 799,37		44 901 936,07
63.1	Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками		27 758 224,49	110 571 363,69	126 953 421,81		44 140 282,61
63.2	Розрахунки з іноземними постачальниками та підрядниками		894 782,06	15 271 506,16	15 138 377,56		761 653,46
	євро		894 782,06	15 271 506,16	15 138 377,56		761 653,46
	євро у валюті		28 213,98	517 454,71	518 067,22		28 826,49
64	Розрахунки за податками і платежами		1 333 420,52	114 790 881,35	116 303 596,54		2 846 135,71
64.1	Розрахунки за податками		2 015 194,97	50 052 349,70	50 933 616,03		2 896 461,30
64.1.1	Прибутковий податок		222 472,79	7 761 050,11	7 770 637,12		232 059,80
64.1.2	ПДВ		221 669,18	37 735 460,59	38 754 643,25		1 240 851,84
64.1.4	Податок на прибуток		1 571 053,00	4 518 339,00	4 366 669,00		1 419 383,00
64.1.8	Податок на власників транспортних засобів			37 500,00	41 666,66		4 166,66
64.2	Розрахунки за обов'язковими платежами		18 430,81	940 366,30	941 137,81		19 202,32
64.2.7	Інші платежі		18 430,81	940 366,30	941 137,81		19 202,32
64.3	Податкові зобов'язання	48 793,30		38 714 687,91	38 631 528,40	131 952,81	

64.4	Податковий кредит	651 411,96		25 083 477,44	25 797 314,30		62 424,90
64.4.1	Податковий кредит	651 411,96		25 083 477,44	25 797 314,30		62 424,90
65	Страхові розрахунки		245 425,17	8 148 240,93	8 177 622,44		274 806,68
65.1	Пенсійні розрахунки			100 994,26	100 994,26		
65.2	Розрахунки по соціальному страхуванню від тимч. непрацездатності.	25 563,77		355 802,83	362 324,85	19 041,75	
65.8	Єдиний соціальний внесок		270 988,94	7 691 443,84	7 714 303,33		293 848,43
66	Розрахунки з оплати праці		982 837,57	35 283 717,94	35 328 382,44		1 027 502,07
66.1	Заробітна плата		974 079,98	35 220 858,35	35 274 280,44		1 027 502,07
66.3	Розрахунки за іншими виплатами		8 757,59	62 859,59	54 102,00		
67	Розрахунки з учасниками			27 100 000,00	27 100 000,00		
67.1	Розрахунки за нарахованими дивідендами			27 100 000,00	27 100 000,00		
68	Розрахунки за іншими операціями		26 137,61	5 147 325,74	19 170 372,20		14 049 184,07
68.5	Розрахунки з іншими кредиторами		26 137,61	5 147 325,74	19 170 372,20		14 049 184,07
68.5.1	Розрахунки з іншими кредиторами всередині країни			4 602 750,00	18 590 924,22		13 988 174,22
68.5.4	Розрахунки з особами за виконавчими документами		26 137,61	544 575,74	579 447,98		61 009,85
70	Дохід від реалізації			226 870 334,73	226 870 334,73		
70.2	Дохід від реалізації товарів			62 287 143,85	62 287 143,85		
70.3	Дохід від виконання робіт і послуг			164 583 190,88	164 583 190,88		
71	Інші операційні доходи			321 363,00	321 363,00		
71.4	Дохід від операційної курсової різниці			278 552,60	278 552,60		
71.4.1	Дохід від операційних курсових різниць в євро			278 552,60	278 552,60		
71.5	Отримані штрафи, пені, неустойки			1 000,00	1 000,00		
71.9	Інші операційні доходи			41 810,40	41 810,40		
73	Інші фінансові доходи			573 917,46	573 917,46		
73.2	Отримані відсотки			573 917,46	573 917,46		
74	Інші доходи			4 774 500,00	4 774 500,00		
74.2	Дохід від реалізації необоротних активів			4 774 500,00	4 774 500,00		
79	Фінансові результати			194 001 207,23	194 001 207,23		
79.1	Фінансові результати операційної діяльності			189 380 519,63	189 380 519,63		
79.2	Фінансові результати фінансової діяльності			641 937,60	641 937,60		
79.3	Фінансові результати від іншої звичайної діяльності			3 978 750,00	3 978 750,00		
90	Собівартість реалізації			153 322 778,32	153 322 778,32		
90.2	Собівартість реалізованих товарів			46 251 333,24	46 251 333,24		
90.3	Собівартість виконаних робіт і послуг			107 071 445,08	107 071 445,08		
92	Адміністративні витрати			9 159 607,84	9 159 607,84		
93	Витрати на збут			2 887 489,45	2 887 489,45		
94	Інші операційні витрати			318 242,23	318 242,23		
94.5	Збитки від операційних курсових різниць			110 206,79	110 206,79		
94.5.1	Втрати від операційної курсової різниці євро			110 206,79	110 206,79		
94.8	Визнані пеня, штрафи, неустойки			65 305,55	65 305,55		

94.9	Інші операційні витрати			142 729,89	142 729,89		
95	Фінансові витрати			169 597,23	169 597,23		
95.1	Відсотки по кредиту			169 597,23	169 597,23		
97	Інші витрати			3 891 258,53	3 891 258,53		
97.2	Собівартість реалізованих необоротних активів			3 891 258,53	3 891 258,53		
98	Податок на прибуток			4 366 669,00	4 366 669,00		
98.1	Податок на прибуток від звичайної діяльності			4 366 669,00	4 366 669,00		
		61 644 504,17	61 644 504,17	1 884 189 183,15	1 884 189 183,15	87 569 629,00	87 569 629,00

Оборотно-сальдовий баланс за 2020 рік

Рахунок		Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Код	Назва	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	Основні засоби	3 413 510,29		10 800,00	61 848,78	3 362 461,51	
10.4	Машини та обладнання	645 945,03		10 800,00	61 848,78	594 896,25	
10.5	Транспортні засоби	2 542 766,66				2 542 766,66	
10.6	Інструменти, прилади та інвентар	150 735,80				150 735,80	
10.9	Інші основні засоби	74 062,80				74 062,80	
11	Інші необоротні матеріальні активи	524 255,21		64 378,16	13 990,44	574 642,93	
11.2	Малоцінні необоротні матеріальні активи	524 255,21		64 378,16	13 990,44	574 642,93	
13	Знос (амортизація) необоротних активів		1 155 964,08	56 253,65	771 517,31		1 871 227,74
13.1	Амортизація основних засобів		631 708,87	42 263,21	707 139,15		1 296 584,81
13.2	Амортизація інших необоротних матеріальних активів		524 255,21	13 990,44	64 378,16		574 642,93
15	Капітальні інвестиції			75 178,16	75 178,16		
15.2	Придбання (виготовлення) основних засобів			10 800,00	10 800,00		
15.3	Придбання інших необоротних матеріальних активів			64 378,16	64 378,16		
20	Виробничі запаси	77 366,45		1 800 597,79	1 849 917,60	28 046,64	
20.1	Сировина та матеріали	47 393,90		531 542,40	569 201,69	9 734,61	
20.3	Паливо	29 875,05		859 498,35	871 294,87	18 078,53	
20.3.1	Бензин	13 363,55		248 654,22	254 760,84	7 256,93	
20.3.2	Дизельне паливо	15 688,67		588 144,76	593 121,87	10 711,56	
20.3.3	Газ	822,83		22 699,37	23 412,16	110,04	
20.7	Запчастини			243 591,79	243 591,79		
20.9	Інші матеріали	97,50		165 965,25	165 829,25	233,50	
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	3 277,92		313 228,56	314 468,56	2 037,92	
23	Виробництво			108 273 357,48	108 273 357,48		
23.1	Основное виробництво			108 273 357,48	108 273 357,48		
28	Товари	10 691 606,96		153 894 585,96	134 351 292,69	30 234 900,23	
28.1	Товари на складі	618 086,01		59 252 463,66	57 907 533,10	1 963 016,57	
28.1.1	Товари на складі вітчизняного виробництва	13 740,19		10 691 658,30	10 557 233,46	148 165,03	
28.1.2	Товари на складі імпортного виробництва	604 345,82		48 560 805,36	47 350 299,64	1 814 851,54	
28.6	Товари на складі (АЦСЗ)	10 073 520,95		94 642 122,30	76 443 759,59	28 271 883,66	
28.6.1	Товари на складі (АЦСЗ) вітчизняного виробництва	589 057,95		66 453 461,33	45 042 060,25	22 000 459,03	
28.6.2	Товари на складі (АЦСЗ) імпортного виробництва	9 484 463,00		28 188 660,97	31 401 699,34	6 271 424,63	
31	Рахунки в банках	5 946 055,73		574 684 016,74	574 040 684,60	6 589 387,87	
31.1	Поточні рахунки в національній валюті	5 946 055,73		564 886 579,21	564 243 247,07	6 589 387,87	
31.2	Поточні рахунки в іноземній валюті євро			9 797 437,53	9 797 437,53		
				9 797 437,53	9 797 437,53		

	євро у валюті			312 703,59	312 703,59		
31.2.1	Поточні рахунки в євро			9 797 437,53	9 797 437,53		
	євро			9 797 437,53	9 797 437,53		
	євро у валюті			312 703,59	312 703,59		
33	Інші грошові засоби			9 865 779,76	9 865 779,76		
33.3	Гроші в дорозі в національній валюті			9 865 779,76	9 865 779,76		
36	Розрахунки з клієнтами і клієнтами	65 300 972,22		244 129 740,33	281 449 465,70	27 981 246,85	
36.1	Розрахунки з вітчизняними покупцями і клієнтами	65 300 972,22		244 129 740,33	281 449 465,70	27 981 246,85	
37	Розрахунки з різними дебіторами	1 548 051,88		3 266 359,69	1 903 610,57	2 910 801,00	
37.2	Розрахунки з підзвітними особами		15 763,56	126 359,69	110 795,13		199,00
37.2.1	Розрахунки з підзвітними особами в національній валюті		15 763,56	126 359,69	110 795,13		199,00
37.7	Розрахунки з іншими дебіторами	1 563 815,44		3 140 000,00	1 792 815,44	2 911 000,00	
37.7.1	Розрахунки з робітниками та працівниками за іншими операціями	45 000,00			45 000,00		
37.7.2	Розрахунки з іншими боржниками всередині країни	1 518 815,44		3 140 000,00	1 747 815,44	2 911 000,00	
39	Витрати майбутніх періодів	64 532,34		207 337,70	187 311,43	84 558,61	
40	Статутний капітал		21 000,00				21 000,00
44	Нерозподілені прибутки і збитки		20 226 730,91	40 740 281,80	36 050 603,41		15 537 052,52
44.1	Нерозподілений прибуток		20 226 730,91	20 318 001,80	15 732 601,61		15 641 330,72
44.3	Непокриті збитки			20 422 280,00	20 318 001,80	104 278,20	
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів		3 066 369,41	4 101 212,86	4 351 537,22		3 316 693,77
47.1	Забезпечення відпускних		3 066 369,41	4 101 212,86	4 351 537,22		3 316 693,77
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками		44 901 936,07	199 164 088,37	202 511 283,50		48 249 131,20
63.1	Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками		44 140 282,61	189 349 901,63	193 458 750,22		48 249 131,20
63.2	Розрахунки з іноземними постачальниками та підрядниками		761 653,46	9 814 186,74	9 052 533,28		
	євро		761 653,46	9 814 186,74	9 052 533,28		
	євро у валюті		28 826,49	312 703,59	283 877,10		
64	Розрахунки за податками і платежами		2 846 135,71	139 520 967,81	136 839 425,24		164 593,14
64.1	Розрахунки за податками		2 896 461,30	52 955 044,88	51 393 374,50		1 334 790,92
64.1.1	Прибутковий податок		232 059,80	7 120 087,96	7 132 172,82		244 144,66
64.1.2	ПДВ		1 240 851,84	41 822 747,26	40 807 651,68		225 756,26
64.1.4	Податок на прибуток		1 419 383,00	4 008 043,00	3 453 550,00		864 890,00
64.1.8	Податок на власників транспортних засобів		4 166,66	4 166,66			
64.2	Розрахунки за обов'язковими платежами		19 202,32	814 565,36	815 591,87		20 228,83
64.2.7	Інші платежі		19 202,32	814 565,36	815 591,87		20 228,83
64.3	Податкові зобов'язання	131 952,81		40 802 176,71	40 625 697,90	308 431,62	
64.4	Податковий кредит		62 424,90	44 949 180,86	44 004 760,97	881 994,99	
64.4.1	Податковий кредит		62 424,90	44 949 180,86	44 004 760,97	881 994,99	
65	Страхові розрахунки		274 806,68	7 570 861,77	7 560 813,37		264 758,28
65.2	Розрахунки по соціальному страхуванню від тимч. непрацездатності.	19 041,75		255 744,29	237 911,37	36 874,67	

65.8	Єдиний соціальний внесок		293 848,43	7 315 117,48	7 322 902,00		301 632,95
66	Розрахунки з оплати праці		1 027 502,07	33 633 604,76	33 661 165,36		1 055 062,67
66.1	Заробітна плата		1 027 502,07	33 633 604,76	33 661 165,36		1 055 062,67
67	Розрахунки з учасниками			20 422 280,00	20 422 280,00		
67.1	Розрахунки за нарахованими дивідендами			20 422 280,00	20 422 280,00		
68	Розрахунки за іншими операціями		14 049 184,07	20 318 505,37	7 557 885,54		1 288 564,24
68.5	Розрахунки з іншими кредиторами		14 049 184,07	20 318 505,37	7 557 885,54		1 288 564,24
68.5.1	Розрахунки з іншими кредиторами всередині країни		13 988 174,22	19 661 814,22	6 896 240,00		1 222 600,00
68.5.4	Розрахунки з особами за виконавчими документами		61 009,85	656 691,15	661 645,54		65 964,24
70	Дохід від реалізації			243 793 445,75	243 793 445,75		
70.2	Дохід від реалізації товарів			82 189 501,32	82 189 501,32		
70.3	Дохід від виконання робіт і послуг			161 603 944,43	161 603 944,43		
71	Інші операційні доходи			77 425,69	77 425,69		
71.2	Дохід від реалізації інших оборотних активів			714,96	714,96		
71.4	Дохід від операційної курсової різниці			20 155,90	20 155,90		
71.4.1	Дохід від операційної курсової різниці євро			20 155,90	20 155,90		
71.5	Полученные штрафы, пени, неустойки			136,00	136,00		
71.6	Відшкодування раніше списаних активів			12 196,39	12 196,39		
71.7	Дохід від списання кредиторської заборгованості			41 056,57	41 056,57		
71.9	Інші операційні доходи			3 165,87	3 165,87		
73	Інші фінансові доходи			388 934,77	388 934,77		
73.2	Отримані відсотки			388 934,77	388 934,77		
74	Інші доходи			26 100,00	26 100,00		
74.2	Дохід від реалізації необоротних активів			26 100,00	26 100,00		
79	Фінансові результати			203 599 857,46	203 599 857,46		
79.1	Фінансові результати операційної діяльності			203 189 172,69	203 189 172,69		
79.2	Фінансові результати фінансової діяльності			388 934,77	388 934,77		
79.3	Фінансові результати від іншої звичайної діяльності			21 750,00	21 750,00		
90	Собівартість реалізації			170 662 250,98	170 662 250,98		
90.2	Собівартість реалізованих товарів			62 388 893,50	62 388 893,50		
90.3	Собівартість виконаних робіт і послуг			108 273 357,48	108 273 357,48		
92	Адміністративні витрати			10 429 375,07	10 429 375,07		
93	Витрати на збут			2 928 894,62	2 928 894,62		
94	Інші операційні витрати			368 512,00	368 512,00		
94.3	Собівартість реалізованих виробничих запасів			422,87	422,87		
94.5	Збитки від операційних курсових різниць			245 665,27	245 665,27		
94.5.1	Втрати від операційної курсової різниці євро			245 665,27	245 665,27		
94.8	Визнані пеня, штрафи, неустойки			29 518,68	29 518,68		
94.9	Інші операційні витрати			92 905,18	92 905,18		

95	Фінансові витрати			5 087,61	5 087,61		
95.1	Відсотки по кредиту			5 087,61	5 087,61		
97	Інші витрати			19 585,57	19 585,57		
97.2	Собівартість реалізованих необоротних активів			19 585,57	19 585,57		
98	Податок на прибуток			3 453 550,00	3 453 550,00		
98.1	Податок на прибуток від звичайної діяльності			3 453 550,00	3 453 550,00		
		87 569 629,00	87 569 629,00	2 197 866 436,24	2 197 866 436,24	71 768 083,56	71 768 083,56

Оборотно-сальдовий баланс за 2020 рік

Рахунок		Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Код	Назва	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	Основні засоби	3 362 461,51		6 286 293,22	12 250,00	9 636 504,73	
10.4	Машини та обладнання	594 896,25		69 716,30	12 250,00	652 362,55	
10.5	Транспортні засоби	2 542 766,66		6 103 780,22		8 646 546,88	
10.6	Інструменти, прилади та інвентар	150 735,80				150 735,80	
10.9	Інші основні засоби	74 062,80		112 796,70		186 859,50	
11	Інші необоротні матеріальні активи	574 642,93		177 537,18		752 180,11	
11.2	Малоцінні необоротні матеріальні активи	574 642,93		177 537,18		752 180,11	
13	Знос (амортизація) необоротних активів		1 871 227,74	5 614,40	1 806 315,48		3 671 928,82
13.1	Амортизація основних засобів		1 296 584,81	5 614,40	1 628 778,30		2 919 748,71
13.2	Амортизація інших необоротних матеріальних активів		574 642,93		177 537,18		752 180,11
15	Капітальні інвестиції			10 990 634,66	6 463 830,40	4 526 804,26	
15.2	Придбання (виготовлення) основних засобів			10 813 097,48	6 286 293,22	4 526 804,26	
15.3	Придбання інших необоротних матеріальних активів			177 537,18	177 537,18		
20	Виробничі запаси	28 046,64		2 749 396,09	2 702 795,08	74 647,65	
20.1	Сировина та матеріали	9 734,61		762 743,04	760 604,00	11 873,65	
20.3	Паливо	18 078,53		1 202 116,32	1 157 520,12	62 674,73	
20.3.1	Бензин	7 256,93		385 231,79	384 341,88	8 146,84	
20.3.2	Дизельне паливо	10 711,56		802 050,53	759 743,45	53 018,64	
20.3.3	Газ	110,04		14 834,00	13 434,79	1 509,25	
20.7	Запчастини			503 096,77	503 096,77		
20.9	Інші матеріали	233,50		281 439,96	281 574,19	99,27	
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	2 037,92		490 926,09	481 685,64	11 278,37	
23	Виробництво			145 635 693,84	145 635 693,84		
23.1	Основне виробництво			145 635 693,84	145 635 693,84		
28	Товари	30 234 900,23		156 393 285,31	168 256 400,40	18 371 785,14	
28.1	Товари на складі	1 963 016,57		64 872 345,49	64 269 762,41	2 565 599,65	
28.1.1	Товари на складі вітчизняного виробництва	148 165,03		6 275 014,20	6 420 202,23	2 977,00	
28.1.2	Товари на складі імпортного виробництва	1 814 851,54		58 597 331,29	57 849 560,18	2 562 622,65	
28.6	Товари на складі (АЦСЗ)	28 271 883,66		91 520 939,82	103 986 637,99	15 806 185,49	
28.6.1	Товари на складі (АЦСЗ) вітчизняного виробництва	22 000 459,03		4 579 676,21	17 007 295,27	9 572 839,97	
28.6.2	Товари на складі (АЦСЗ) імпортного виробництва	6 271 424,63		86 941 263,61	86 979 342,72	6 233 345,52	
31	Рахунки в банках	6 589 387,87		504 434 288,58	510 250 056,15	773 620,30	
31.1	Поточні рахунки в національній валюті	6 589 387,87		491 075 527,63	496 891 295,20	773 620,30	

31.2	Поточні рахунки в іноземній валюті дол дол у валюті євро євро у валюті фунти фунти у валюті			13 358 760,95 2 766 927,69 104 608,00 9 817 640,99 308 594,43 774 192,27 2 111 048,94	13 358 760,95 2 766 927,69 104 608,00 9 817 640,99 308 594,43 774 192,27 2 111 048,94		
31.2.1	Поточні рахунки в євро дол дол у валюті євро євро у валюті			12 584 568,68 2 766 927,69 104 608,00 9 817 640,99 308 594,43	12 584 568,68 2 766 927,69 104 608,00 9 817 640,99 308 594,43		
31.2.2	Поточні рахунки в фунтах фунти фунти у валюті			774 192,27 774 192,27 2 111 048,94	774 192,27 774 192,27 2 111 048,94		
33	Інші грошові засоби			13 446 130,88	13 446 130,88		
33.3	Гроші в дорозі в національній валюті			13 446 130,88	13 446 130,88		
36	Розрахунки з клієнтами і клієнтами	27 981 246,85		261 370 189,81	244 032 871,87	45 318 564,79	
36.1	Розрахунки з вітчизняними покупцями і клієнтами	27 981 246,85		261 370 189,81	244 032 871,87	45 318 564,79	
37	Розрахунки з різними дебіторами	2 910 801,00		38 177 554,37	21 378 488,46	19 709 866,91	
37.1	Розрахунки за виданими авансами			1 035 198,17	774 192,27	261 005,90	
37.1.2	Розрахунки за виданими авансами в іноземній валюті дол дол у валюті фунти фунти у валюті			1 035 198,17 261 005,90 9 840,00 774 192,27 2 111 048,94	774 192,27 774 192,27 2 111 048,94	261 005,90 261 005,90 9 840,00	
37.2	Розрахунки з підзвітними особами		199,00	342 356,20	342 157,20		
37.2.1	Розрахунки з підзвітними особами в національній валюті		199,00	342 356,20	342 157,20		
37.7	Розрахунки з іншими дебіторами	2 911 000,00		36 800 000,00	20 262 138,99	19 448 861,01	
37.7.1	Розрахунки з робітниками та працівниками за іншими операціями			20 000,00	13 138,99	6 861,01	
37.7.2	Розрахунки з іншими боржниками всередині країни	2 911 000,00		36 780 000,00	20 249 000,00	19 442 000,00	
39	Витрати майбутніх періодів	84 558,61		339 601,16	353 331,26	70 828,51	
40	Статутний капітал		21 000,00				21 000,00
44	Нерозподілені прибутки і збитки		15 537 052,52	16 873 711,84	23 341 119,70		22 004 460,38
44.1	Нерозподілений прибуток		15 641 330,72	3 273 711,84	20 068 619,70		32 436 238,58
44.3	Непокриті збитки	104 278,20		13 600 000,00	3 272 500,00	10 431 778,20	
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів		3 316 693,77	4 707 961,87	4 548 498,49		3 157 230,39

47.1	Забезпечення відпускних		3 316 693,77	4 707 961,87	4 548 498,49		3 157 230,39
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками		48 249 131,20	186 738 807,77	204 056 363,77		65 566 687,20
63.1	Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками		48 249 131,20	173 472 227,26	190 461 641,60		65 238 545,54
63.2	Розрахунки з іноземними постачальниками та підрядниками			13 266 580,51	13 594 722,17		328 141,66
	дол			2 505 921,79	2 505 921,79		
	дол у валюті			94 768,00	94 768,00		
	євро			9 986 466,45	10 314 608,11		328 141,66
	євро у валюті			308 594,43	319 206,14		10 611,71
	фунти			774 192,27	774 192,27		
	фунти у валюті			2 111 048,94	2 111 048,94		
64	Розрахунки за податками і платежами		164 593,14	132 781 427,85	135 927 750,26		3 310 915,55
64.1	Розрахунки за податками		1 334 790,92	53 374 142,05	54 771 817,24		2 732 466,11
64.1.1	Прибутковий податок		244 144,66	7 269 215,17	7 257 790,31		232 719,80
64.1.2	ПДВ		225 756,26	43 034 438,55	43 088 152,60		279 470,31
64.1.4	Податок на прибуток		864 890,00	3 055 905,00	4 405 041,00		2 214 026,00
64.1.8	Податок на власників транспортних засобів			14 583,33	20 833,33		6 250,00
64.2	Розрахунки за обов'язковими платежами		20 228,83	753 230,06	752 151,59		19 150,36
64.2.7	Інші платежі		20 228,83	753 230,06	752 151,59		19 150,36
64.3	Податкові зобов'язання	308 431,62		43 082 803,85	43 371 989,43	19 246,04	
64.4	Податковий кредит	881 994,99		35 571 251,89	37 031 792,00		578 545,12
64.4.1	Податковий кредит	881 994,99		35 571 251,89	37 031 792,00		578 545,12
65	Страхові розрахунки		264 758,28	8 509 154,58	8 493 098,59		248 702,29
65.1	Пенсійні розрахунки			288 005,86	288 005,86		
65.2	Розрахунки по соціальному страхуванню від тимч. непрацездатності.	36 874,67		310 769,87	298 042,11	49 602,43	
65.8	Єдиний соціальний внесок		301 632,95	7 910 378,85	7 907 050,62		298 304,72
66	Розрахунки з оплати праці		1 055 062,67	36 175 459,89	36 321 302,44		1 200 905,22
66.1	Заробітна плата		1 055 062,67	36 175 459,89	36 321 302,44		1 200 905,22
67	Розрахунки з учасниками			13 600 000,00	13 600 000,00		
67.1	Розрахунки за нарахованими дивідендами			13 600 000,00	13 600 000,00		
68	Розрахунки за іншими операціями		1 288 564,24	2 029 319,18	805 005,86		64 250,92
68.5	Розрахунки з іншими кредиторами		1 288 564,24	2 029 319,18	805 005,86		64 250,92
68.5.1	Розрахунки з іншими кредиторами всередині країни		1 222 600,00	1 228 960,00	6 360,00		
68.5.4	Розрахунки з особами за виконавчими документами		65 964,24	800 359,18	798 645,86		64 250,92
70	Дохід від реалізації			260 314 063,68	260 314 063,68		
70.2	Дохід від реалізації товарів			46 284 636,85	46 284 636,85		
70.3	Дохід від виконання робіт і послуг			214 029 426,83	214 029 426,83		

71	Інші операційні доходи			194 434,03	194 434,03		
71.3	Дохід від операційної оренди активів			10,97	10,97		
71.4	Дохід від операційної курсової різниці			172 088,92	172 088,92		
71.4.1	Дохід від операційних курсових різниць в євро			169 464,67	169 464,67		
71.4.2	Дохід від операційної курсової різниці фунти			2 624,25	2 624,25		
71.5	Отримані штрафи, пені, неустойки			11 500,00	11 500,00		
71.9	Інші операційні доходи			10 834,14	10 834,14		
73	Інші фінансові доходи			182 334,32	182 334,32		
73.2	Отримані відсотки			182 334,32	182 334,32		
74	Інші доходи			0,01	0,01		
74.6	Інший дохід від звичайної діяльності			0,01	0,01		
79	Фінансові результати			217 247 041,34	217 247 041,34		
79.1	Фінансові результати операційної діяльності			217 063 495,17	217 063 495,17		
79.2	Фінансові результати фінансової діяльності			182 334,32	182 334,32		
79.3	Фінансові результати від іншої звичайної діяльності			1 211,85	1 211,85		
90	Собівартість реалізації			178 062 817,70	178 062 817,70		
90.2	Собівартість реалізованих товарів			32 427 123,86	32 427 123,86		
90.3	Собівартість виконаних робіт і послуг			145 635 693,84	145 635 693,84		
92	Адміністративні витрати			9 880 057,75	9 880 057,75		
93	Витрати на збут			3 025 103,25	3 025 103,25		
94	Інші операційні витрати			1 804 190,09	1 804 190,09		
94.5	Збитки від операційних курсових різниць			121 025,34	121 025,34		
94.5.1	Втрати від операційної курсової різниці євро			68 877,09	68 877,09		
94.5.2	Втрати від операційної курсової різниці фунти			52 148,25	52 148,25		
94.8	Визнані пеня, штрафи, неустойки			96 500,00	96 500,00		
94.9	Інші операційні витрати			1 586 664,75	1 586 664,75		
97	Інші витрати			1 211,85	1 211,85		
97.4	Витрати від неопераційних курсових різниць			1 211,85	1 211,85		
98	Податок на прибуток			4 405 041,00	4 405 041,00		
98.1	Податок на прибуток від звичайної діяльності			4 405 041,00	4 405 041,00		
				71 768 083,56	71 768 083,56	2 217 029 283,59	2 217 029 283,59
						99 246 080,77	99 246 080,77